

Badanie

Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja

**Badanie
zrealizowane na
zlecenie**

Urząd Miasta Tychy
Al. Niepodległości 49
43-100 Tychy

**Wykonawca
badania**

Grupa BST sp. z o. o.
Kierownik zespołu – dr Grzegorz Gawron

Termin realizacji

wrzesień – grudzień 2018 r.

- Badanie socjologiczne „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja” zrealizowane zostało w okresie od września do listopada 2018 roku na zlecenie Miasta Tychy. Pierwsza edycja badania zrealizowana została w 2014 roku.
- Głównym celem badania było pozyskanie informacji przydatnych w opracowaniu programów profilaktycznych oraz dokumentów strategicznych dla miasta Tychy służących ograniczaniu lokalnych problemów społecznych związanych z występowaniem zjawisk patologicznych w zakresie uzależnienia od środków psychoaktywnych i alkoholu oraz przemocy w rodzinie.
- Właściwe badanie zrealizowane zostało wśród 800-osobowej reprezentacji mieszkańców miasta Tychy przy wykorzystaniu techniki bezpośredniego indywidualnego wywiadu z użyciem urządzenia mobilnego (CAPI - Computer Aided Personal Interview).

- Do najbardziej znanych substancji psychoaktywnych, których nazwy kojarzy większość ankietowanych, zaliczyć należy: marihuanę (84,1%), haszysz (69,3%), heroinę (69%) oraz amfetaminę (61,1%). Ponad połowa respondentów kojarzy: grzyby halucynogenne (55,6%); ecstasy (55,5%); LSD (54,8%) oraz GHB (54,8%). Jednocześnie co dziesiąta badana osoba (9,5%) deklaruje brak znajomości którejkolwiek z wyróżnionych substancji psychoaktywnych. *Z porównania z rozkładem odpowiedzi uzyskanych w 2014 roku wynika, że wśród tyszan istotnie wzrósł poziom znajomości poszczególnych substancji.*
- Tylko w przypadku 3 spośród 13 wyróżnionych substancji psychoaktywnych wśród badanych dominuje przekonanie o potencjalnie większej łatwości niż trudności ich pozyskania na terenie miasta. Mowa tutaj o: marihuanie (49,5%), haszyszu (40%) i grzybach halucynogennych (28,5%). Co do pozostałych środków, badani częściej oceniają, że dostęp do nich jest utrudniony, niż są skłonni deklorować przekonanie o łatwości ich zdobycia. Jednocześnie najmniejsza grupa ankietowanych twierdzi, że dostęp do poszczególnych substancji na terenie miasta jest niemożliwy (od 11,6% do 3%). *W 2014 roku w odniesieniu do 5 substancji wśród ankietowanych dominowało przekonanie o potencjalnie większej łatwości niż trudności ich pozyskania na terenie miasta. Wynika z tego, że na przestrzeni ostatnich lat zwiększyła się grupa środków, co do których mieszkańcy przekonani są, że ich pozyskanie w Tychach jest raczej trudniejsze niż łatwiejsze.*
- Około 80% respondentów zadeklarowało, że do tej pory nigdy nie znalazło się w sytuacji, w której ktoś zaproponował im kupno albo zażycie narkotyków lub środków odurzających. *W porównaniu do 2014 roku widoczny jest istotny wzrost deklaracji tego typu. Choć w poprzednim badaniu również dominowali respondenci deklarujący dotychczasowy brak kontaktów z narkotykami lub środkami odurzającymi, to jednak udział tej grupy w badanej reprezentacji był mniejszy od obecnego o kilka lub kilkanaście punktów procentowych.*

Ogólne informacje o badaniu
(str. 10-14)

Substancje psychoaktywne –
znajomość, osobiste
doświadczenia, postrzeganie
zjawisk związanych
z nadużywaniem
i uzależnieniem
(str. 20-37)

- W kwestii znajomości osób, które w opinii ankietowanych nadużywają wybranych substancji psychoaktywnych, dominująca większość ankietowanych (83,3%) twierdzi, że osobiście nie zna nikogo z takim problem. Jednocześnie tylko 16,7% badanych ujawniła, że w kręgu ich znajomych są osoby nadużywające substancji psychoaktywnych. W porównaniu z 2014 rokiem widoczny jest znaczny spadek deklaracji znajomości osób nadużywających substancji psychoaktywnych. Wówczas niemal 1/3 badanych (29,8%) wskazywała na takie znajomości.
 - Przeważająca większość ankietowanych (78,1%) deklaruje, że do tej pory nigdy nie zdarzyło się aby ktoś w ich obecności zażywał narkotyki lub inne środki odurzające. W porównaniu do 2014 roku widoczny jest nieznaczny wzrost udziału takich deklaracji (o 4,3%). Warto również podkreślić, że jeżeli dochodzi do takich sytuacji, to w zdecydowanej większości mają one charakter sporadycznych i niepowtarzających się zdarzeń.
 - Jeżeli ankietowani byli świadkami zażywania substancji psychoaktywnych przez inne osoby, to stosunkowo najczęściej (71,4%) do takich sytuacji dochodziło w zamkniętych miejscach publicznych (barach, pubach, klubach, dyskotekach, restauracjach, siłowniach, basenach, stadionach, itp.). Do ponad połowy opisywanych przypadków dochodziło również w otwartych miejscach publicznych (parkach, dworcach, ulicach, itp.) (55,4%) oraz prywatnych domach lub mieszkaniach (51,4%). Około 1/4 sytuacji tego typu zdarzało się także w miejscach pracy lub nauki ankietowanych (25,7%). W porównaniu z rozkładem odpowiedzi z 2014 roku widoczne są istotne zmiany okoliczności – miejsc, w których dochodzi do potencjalnych sytuacji zażywania przez inne osoby substancji psychoaktywnych w obecności respondentów. Poprzednio zdecydowanie najczęściej incydenty te miały miejsce w prywatnych domach lub mieszkaniach (65,7%), a niemal dwukrotnie rzadziej w zamkniętych lub otwartych miejscach publicznych (odpowiednio: 33,3% i 32,9%).
 - Spośród wszystkich ankietowanych 18,2% zadeklarowało, że zdarzyło się im zażyć którąś z wyróżnionych substancji, a pozostałe 83,5% dotychczas tego nie zrobiło lub zasłania się niepamięcią. W porównaniu do 2014 roku odnotowano niewielki wzrost deklaracji osobistych doświadczeń ankietowanych ze środkami psychoaktywnymi – wówczas było to 16,5% respondentów. Jednocześnie stosunkowo największa grupa ankietowanych zdecydowała się na zażycie: marihuany (17,6%) lub haszyszu (9,9%). Podobnie głosy rozkładały się w badaniu zrealizowanym w 2014 roku.
- 20,4% ankietowanych deklaruje całkowitą abstynencję od alkoholu. Zatem zdecydowana większość badanych, bo prawie 80% spożywa napoje alkoholowe z różną częstotliwością. Wśród tych osób 16,4% deklaruje, iż lubi wypić alkohol przy dobrej okazji i w ich ocenie zdarza się to dość często. Kolejne 29,9% twierdzi podobnie deklarując jednak, że nie często zdarza się im korzystanie z takich okazji. Ponadto około 1/3 ankietowanych twierdzi, iż celowo unika okazji wypicia alkoholu więc korzysta z nich bardzo rzadko. Porównując tegoroczne wyniki z rozkładem odpowiedzi uzyskany w 2014 roku odnotowano nieznaczny wzrost udziału osób deklarujących częste spożywanie alkoholu (z 13,5% w 2014 r. do 16,4% w 2018 r.) przy jednoczesnym spadku liczebności badanych oceniających swoje spożycie jako niezbyt częste (z 42,1% do 29,9%). Wzrosła również liczba ankietowanych celowo unikających okazji sprzyjających spożywaniu alkoholu (z 26,5% do 33,4%).
 - Najbardziej popularnym alkoholem, spożywanym jednak z różną częstotliwością, jest wódka, którą wskazało niemal 90% ankietowanych deklarujących brak całkowitej abstynencji. Na drugim miejscu uplasowało się wino – z liczbą wskazań na poziomie 81%. Trzecie miejsce zajęły alkohole wysokogatunkowe, po które sięga niemal 3/4 respondentów z grupy nieabstynenckiej. Znacznie mniej popularne jest piwo, jednak i ten rodzaj napoju alkoholowego konsumowany jest przez prawie 58% badanych. W porównaniu do 2014

Alkohol – osobiste doświadczenia, postrzeganie zjawisk związanych z nadużywaniem i uzależnieniem (str. 38-47)

r. zmieniły się ogólne preferencje tyszan dotyczące gatunków spożywanych alkoholi. W poprzednim badaniu zdecydowanym liderem w tym rankingu było piwo, z konsumpcji którego zrezygnowała obecnie niemal 1/3 ankietowanych. Swoje preferencje przenieśli oni głównie na rzecz alkoholi wysokogatunkowych oraz wódki.

- Tylko co osiemnasty ankietowany (5,5%) z grona amatorów alkoholu (nie deklarujących abstynencji) ogranicza jego spożycie przy jednej okazji do 1 kieliszka. Pozostałe 94,5% respondentów wypija jednorazowo większą ilość trunków. W tym gronie dominują osoby, które swoje przeciętne jednorazowe spożycie określają na poziomie powyżej 5 kieliszków (39,2%) lub 4-5 takich porcji (33,1%). Poza tym co piąty ankietowany z tej grupy wypija jednorazowo średnio 2-3 kieliszki alkoholu. Z porównania z rozkładami z 2014 roku wynika, że wówczas niemal trzykrotnie więcej badanych deklarowało ograniczanie jednorazowego spożycia alkoholu do 1 kieliszka (16,7%). Ponadto niemal dwukrotnie mniej było osób wypijających przy jednej okazji więcej niż 5 kieliszków alkoholu (16,2%) lub między 4-5 porcje (18,5%). W poprzednim badaniu niemal połowę, a więc stosunkowo największą grupę, stanowili respondenci wypijający jednorazowo 2-3 kieliszki trunku.
 - Niemal równa połowa ankietowanych nie posiada wiedzy aby któraś ze znanych im osób borykała się z problemem alkoholowym. Kolejna ¼ badanych przyznaje jednak, że w gronie ich znajomych funkcjonują 1 lub 2 osoby, co do których mają podejrzenia lub wiedzę o nadużywanie alkoholu. Kolejne 16% respondentów twierdzi, że osobiście zna 3-5 osób z tym problemem. Osoby te funkcjonują głównie w kręgach przyjaciół (64,5%) i znajomych (50,9%) respondentów. W niemal połowie przypadków to również członkowie rodzin ankietowanych, z którymi jednak nie tworzą wspólnych gospodarstw domowych. W poprzedniej edycji badania, grupa ankietowanych deklarujących brak znajomości osób nadużywających alkoholu była znacznie liczniejsza bo stanowiła aż 65,1% wszystkich respondentów. Dominowały tutaj wskazania osób z kręgu dalszych znajomych (55,9%). Ponadto dwukrotnie mniej typowań dotyczyło przyjaciół (34,1%), a czterokrotnie mniej – członków rodzin respondentów.
-
- Około 1/5 respondentów, co najmniej jeden raz w życiu, padło ofiara przemocy ze strony obcych osób. Zdecydowanie najczęściej do zdarzeń tych dochodziło w miejscach publicznych, a w tym przede wszystkim środkach komunikacji miejskiej (tj. pociągu, autobusie, trolejbusie, taksówce = 5,3%), na ulicach miasta, poza najbliższą okolicą miejsca zamieszkania badanych (5,1%) lub w jej obrębie (3,8%) oraz w kawiarniach, restauracjach czy dyskotekach (4,6%). W porównaniu do 2014 r. należy podkreślić wzrost ogólnej liczby wskazań dotyczących doświadczania napaści ze strony obcych, tzn. w poprzednim badaniu odsetek ankietowanych składających takie deklaracje wynosił 16%. Jednocześnie zmienił się rozkład miejsc, w których najczęściej dochodzi do napaści. W 2014 r. stosunkowo najczęściej dochodziło do nich w miejscach publicznych, takich jak kawiarnie, restauracje czy dyskoteki (7,1%), na ulicach miasta, poza najbliższą okolicą miejsca zamieszkania badanych (4,9%) lub w jej obrębie (4,6%), oraz w środkach komunikacji miejskiej (tj. pociągu, autobusie, trolejbusie, taksówce = 4,5%).
 - Prawie 84% ankietowanych przyznaje, że ich domach dochodzi do sprzeczek, kłótni lub awantur między domownikami. Oznacza to, że średnio jedynie w co szóstym domu nie mają miejsca sytuacje generujące rodzinne nieporozumienia. Częstotliwość występujących konfliktów jest zróżnicowana i w zdecydowanej większości przypadków dochodzi do nich bardzo rzadko (38,6%) lub co najwyżej kilka razy w miesiącu (30,1%). Jednak pojawianie się awantur domowych raz czy dwa razy w tygodniu lub niemal codziennie deklarował już co piąty ankietowany (18,6%). W porównaniu z wynikami z 2014 r. widoczny jest wzrost o 6,2% udziału respondentów, w rodzinach których dochodzi między domownikami do sprzeczek, kłótni lub awantur.

Przemoc domowa –
postrzeganie zjawiska,
osobiste doświadczenia
(str. 48-64)

- Sami ankietowani zdecydowanie najczęściej stanowią jedną ze stron konfliktów zakłócających funkcjonowanie ich rodzin. Niepokojący jest fakt, że do ponad ¾ rodzinnych awantur dochodzi między respondentami a ich współmałżonkami/partnerami (77,2%). Na drugim miejscu, choć ze znacznie mniejszą częstotliwością wskazań, uplasowały się konflikty między badanymi a ich dziećmi (24,1%), a na trzecim – nieporozumienia między współmałżonkami/partnerami ankietowanych a ich dziećmi (14,5%). **Dokonując porównania z wynikami z 2014 roku można zauważyć istotny wzrost częstotliwości wskazań występowania rodzinnych nieporozumień między badanymi a ich współmałżonkami/partnerami – gdzie w poprzednim badaniu osiągnęły one poziom 48,9%; konfliktów między badanymi a ich dziećmi – 17,5% w 2014 r.; oraz kłótni między współmałżonkami/partnerami a ich dziećmi – 2,6% w 2014 r.**
- Niemal wszystkie przypadki konfliktów rodzinnych opisywanych przez respondentów, wywołują gwałtowne reakcje u osób, których one dotyczą (98,8%). Tylko 8 respondentów z grona osób, które przyznały się w trakcie badania, że w ich domach dochodzi do nieporozumień między domownikami, zapewniło jednocześnie, że sytuacjom tym nie towarzyszą żadne z wyróżnionych aktów przemocy. Biorąc pod uwagę typy aktów przemocy towarzyszących rodzinnym konfliktom można zauważyć, że niemal we wszystkich przypadkach ich przejawami są krzyki (99,1%) i wulgaryzmy (91,7%). Pozostałe formy agresji stosowane są relatywnie rzadziej. **Chociaż również w 2014 r. ponad 80% ankietowanych zgłaszających konflikty rodzinne przyznawało, że są one powiązane z aktami przemocy, to jednak skład tej grupy stanowiło niemal o 1/5 mniej ankietowanych.**
- Zdecydowana większość respondentów, bo 92,4% nigdy nie doświadczyło jakiegokolwiek formy przemocy ze strony swoich najbliższych. Niestety jednocześnie co trzynasta badana osoba (7,6%) przyznaje, że znalazła się już w takiej trudnej sytuacji. Trudno jest wyjaśnić widoczny silny rozdźwięk między udziałem wskazań dotyczących omówionego wcześniej występowania aktów przemocy w trakcie konfliktów rodzinnych, a odnotowaną tutaj znacząco niższą częstotliwością takich zachowań. Można jedynie przypuszczać, że wynika on z faktu, iż typy zachowań wyróżnione w pytaniu dotyczącym rodzinnych nieporozumień nie zostały literalnie określone w kwestionariuszu jako akty przemocy lecz zachowania towarzyszące konfliktom. Ponadto znacząco dominowały wśród nich wskazania krzyków i wulgaryzmów, które mogą być postrzegane przez badanych jako typowe przejawy wzburzenia uczestników konfliktu, a nie akty przemocy. **W porównaniu z wynikami z 2014 r. widoczny jest nieznaczny wzrost udziału ankietowanych deklarujących brak doświadczania jakichkolwiek form przemocy ze strony domowników.**
- Z grupy 61 ankietowanych (7,6% ogółu badanych) zgłaszających w badaniu fakt bycia ofiarą przemocy domowej, jedynie 24 respondentów (39,3%) szukało pomocy u innych osób lub instytucji po zajściu/zajściach tego typu. Wśród potencjalnych adresatów próśb o pomoc dominują członkowie najbliższej rodziny (31,1%), i to właśnie tam respondenci w większości przypadków uzyskują oczekiwane wsparcie (21,3%). Na drugim miejscu w tym rankingu ex aequo uplasowały się instytucje pomocy społecznej oraz przyjaciele/znajomi, do których zwraca się około 20% poszkodowanych i również tam w większości przypadków udzielana jest im satysfakcjonująca pomoc (odpowiednio: 13,1% i 11,5%). Niewiele mniej wsparcia wśród funkcjonariuszy policji i/lub straży miejskiej oraz organizacjach pomocowych (każdorzazowo 13,1%), gdzie również najczęściej otrzymują wsparcie (9,8%). **W porównaniu z 2014 rokiem, wśród ofiar przemocy domowej widoczny jest spadek udziału osób szukających pomocy, bowiem w poprzedniej edycji badania niemal połowa ankietowanych podejmowała takie próby.**
- 95 respondentów (11,9%) potwierdziło znajomość osób krzywdzonych przez domowników. Większość z tych badanych stwierdziła, iż zna jedną lub dwie osoby z takimi problemami (10%). Stosunkowo najczęściej respondenci dysponują taką wiedzą lub podejrzeniami w stosunku do znanych im kobiet (71,6%), a znacznie rzadziej dzieci (24,2%) lub seniorów (24,2%). Co dziesiąty ankietowany z tej grupy

twierdzi, że jest mu znana osoba niepełnosprawna, co do której ma podejrzenia, że jest ofiara przemocy domowej (9,5%). Stosunkowo najrzadziej respondenci deklarowali, że wśród ich znajomych są mężczyźni, wobec których stosowana jest taka przemoc (6,3%). Rozkłady odpowiedzi z 2014 i 2018 roku te są do siebie znacznie zbliżone, poza tym, że zwiększyła się nieco liczba respondentów deklarujących brak znajomości osób cierpiących z powodu przemocy domowej.

- Prawie co czwarty ankietowany nie reagował na wiadomość lub podejrzenie o stosowaniu przemocy wobec znanych jemu osób, przyjmując założenie, że ewentualna interwencja nie zmieniłaby sytuacji ofiary, a jemu/jej osobiście mogłaby zaszkodzić (15,8%) lub to nie jego/jej osobista sprawa (7,4%). Nie zmienia to jednak faktu, że 43,2% respondentów rozmawiało z ofiarami przemocy pytając czy potrzebują ich pomocy, a kolejne 34,7% - zawiadamiało ośrodek pomocy społecznej lub urząd miasta o zaistniałej sytuacji. Ponadto co piąta osoba kontaktowała się z policją i/lub strażą miejską prosząc o właściwą interwencję (20%), a co dziesiąta – odważyła się na bezpośrednią konfrontację z agresorem stosującym przemoc wobec domowników (10,5%). *Dokonując porównania z wynikami z 2014 roku można zauważyć zmiany ilości wskazań poszczególnych odpowiedzi. Niemal dwukrotny wzrost wskazań braku interwencji respondentów na wieść o przemocy domowej stosowanej wobec ich znajomych, tzn. w 2014r. odsetek ten sięgał 13,5%. Istotnie zmniejszył się również udział deklaracji osobistych interwencji u ofiary (2014 r. = 55,5%) lub agresora (2014 r. = 20,2%) oraz odsetek próśb o właściwą interwencję służb mundurowych (2014 r. = 37,0%). Jediną pozytywną zmianę odnotowano w przypadku ponad trzykrotnego wzrostu częstotliwości zawiadomień pracowników ośrodka pomocy społecznej (2014 r. = 10,1%).*

- W ocenie bieżącej sytuacji w Tychach dotyczącej potencjalnego występowania wybranych problemów społecznych, a dokładnie wskazanie tych, które zdaniem ankietowanych są najbardziej zauważalne i odczuwalne, stosunkowo najwięcej głosów uzyskała kwestia zanieczyszczenia środowiska naturalnego (31,5%). Ponadto co czwarty respondent uważa, że problemem wymagającym szczególnej uwagi jest bezrobocie wśród mieszkańców (25,6%) często generujące odczuwalny spadek stopy życiowej (21,6%). Dodatkowo co piąta badana osoba niepokoi się zauważalną przemocą i agresją na ulicach miasta (20%), a co szósta – tzw. przemocą pospolitą (17,8%). Niewiele mnie osób twierdzi, że ważnym problemem jest tyska sytuacja mieszkaniowa (16,6%) oraz alkoholizm wśród mieszkańców (15,8%). W końcu dla co dziesiątego ankietowanego problemem godnym szczególnej uwagi jest zły stan zdrowia mieszkańców (10%). *W tegorocznym zestawieniu żadna z pozycji problemowych nie osiągnęła pułapu najwyższej liczby wskazań z 2014 r. Wówczas najbardziej odczuwalnymi problemami były dla badanych: bezrobocie (48%) i alkoholizm (43,5%), a na trzecim miejscu plasował się spadek stopy życiowej mieszkańców (20,6%).*
- Badani tyszenie nie są przekonani co do sprawnej działalności miejskich instytucji powołanych dla celów zwalczania problemu narkomanii, alkoholizmu i przemocy domowej. Choć nie dokonywano ewaluacji działań konkretnych instytucji, to jednak w ogólnej ocenie widoczna jest silna polaryzacja opinii, tzn. że niemal jednakową liczbę zwolenników (po 1/3) zyskało stwierdzenie o skutecznym zwalczaniu tych zjawisk, jak i skrajnie odmienna opinia, a więc przekonanie o braku widocznych sukcesów na tym polu oraz ostatecznie opcja trudno powiedzieć. Ponadto większość ankietowanych deklaruje, że gdyby bliskie im osoby miały problem z narkotykami, alkoholem lub przemocą domową, to nie wiedzieliby gdzie szukać pomocy i wsparcia. *Również w poprzedniej edycji badania (2014 r.) zdecydowana większość respondentów nie była w stanie ocenić sprawności działań służących zwalczaniu zjawiska narkomanii, alkoholizmu czy przemocy domowej realizowanych przez powołane do tego instytucje miejskie. Większość respondentów*

Wybrane problemy społeczne – postrzeganie zjawiska, osobiste doświadczenia (str. 65-78)

nie posiadało także wiedzy gdzie mogłaby szukać pomocy w razie gdyby ktoś z najbliższych (członków rodziny) miałaby problem z narkotykami lub alkoholem.

- Zdecydowana większość respondentów (od 73% do 87,9%) deklaruje brak wiedzy o lokalizacji w mieście wybranych instytucji i organizacji prowadzących działalność w zakresie zwalczania badanych problemów społecznych. *Sytuacja ta nie uległa istotnej zmianie od 2014 r. kiedy w prowadzonym badaniu również dominowały osoby niezorientowane w tym temacie.*
- Ankietowani nie przypisują dominującego zakresu odpowiedzialności za działania zapobiegające rozwojowi badanych zjawisk tylko jednemu środowisku społecznemu lub instytucji miejskiej. Dominuje raczej pogląd konieczności wzajemnej współpracy otoczenia społecznego z miejskimi służbami prewencyjnymi i instytucjami. Okazuje się bowiem, że w przypisywaniu odpowiedzialności, podobną liczbę wskazań każdorazowo uzyskiwały: rodzina (41,8%; 54,5%; 45%); sąsiedzi/najbliższe otoczenie (39,5%; 44,1%; 45%); policja i straż miejska (52,3%; 42%; 57,3%); władze miasta (39,1%; 39,1%; 40,3%), a także organizacje pozarządowe (28,1%; 26,4%; 25,4%). Jednocześnie zaskakiwać może fakt, że zdecydowanie najmniej wskazań otrzymały liczące się w społeczeństwie środowiska wychowawcze i opiniotwórcze, a więc oświata/szkoła (12,6%; 17,1%; 13%) oraz kościół (3,3%; 4%; 3,5%). *Należy zwrócić uwagę na istotną zmianę rozkładu postrzeganej odpowiedzialności w porównaniu do 2014 r. W przypadku każdego z omawianych zjawisk, widoczny jest bowiem spadek roli rodziny, oświaty i kościoła na rzecz wzrostu oczekiwań konkretnych działań ze strony policji i straży miejskiej, władz miasta, sąsiadów oraz organizacji pozarządowych, czy nawet służby zdrowia.*
- W ocenie stereotypowych stwierdzeń dotyczących poruszanych problemów, w zdecydowanej większości ankietowani wykazali się postawą postępową, tzn. nie zgadzali się z kłamliwymi uproszczeniami (stereotypami), które niestety w dalszym ciągu mogą się pojawiać w opinii społecznej. Po pierwsze, nie zgadzają się ze stwierdzeniem, że narkomani lub alkoholicy powinni być karani przez społeczeństwo tylko ze względu na fakt, że są osobami uzależnionymi od tych substancji (odpowiednie: 49,1% i 69,1%). Dodatkowo wyrażają przekonanie, że osoby, które osiągają sukcesy w walce ze swoim uzależnieniem powinny mieć szansę na zaufanie i powrót do społeczeństwa (odpowiednio: 75,3%; 80,8%). Odrzucają również pogląd, iż omawiane kwestie (narkomania, alkoholizm, przemoc domowa) to wyłącznie prywatne problemy osób nimi dotkniętych i nikt nie powinien się wtrącać w ich życie (63,1%; 69,9%; 72,6%). Ponadto nie są zwolennikami postulatu, że choroba narkotykowa i alkoholowa są nieuleczalne, więc nie warto podejmować ich leczenia (73,8%; 78,8%). Jednocześnie domagają się właściwej reakcji miejskich instytucji w sytuacji gdy z powodu narkomani lub alkoholizmu cierpią członkowie rodzin osób uzależnionych od tych substancji (72,1%; 76,8%). *W porównaniu do opinii prezentowanych w 2014 r. widoczny jest wzrost świadomości ankietowanych dotyczący poruszanych problemów, co dodatkowo wzmacnia wspomnianą wcześniej postępową postawę.*
- Z deklaracji aż 1/3 ankietowanych wynika, że informacje dotyczące skutków używania/spożywania narkotyków i alkoholu, nie wzbudzają ich zainteresowania i szczególnej uwagi. Nie zmienia to jednak faktu, że pozostali respondenci wskazywali na różne źródła informacji, które starają się wykorzystywać dla poszerzenia i uzupełnienia swojej wiedzy. Wśród nich zdecydowanie najpopularniejsze są prywatne i społecznościowe strony internetowe (26,5%), osoby z otoczenia społecznego, czyli znajomi (24,3%), informacje pozyskiwane ze stowarzyszeń abstynenckich (16,2%), oraz strony internetowe różnych instytucji (15,6%). Znacznie rzadziej jako źródło informacji wykorzystywane są strony internetowe urzędu miasta (11,5%) oraz lokalne media (9,9%). *W poprzednim badaniu ankietowani swoją wiedzę budowali głównie w oparciu o informacje zamieszczane w lokalnych mediach (32,8%) lub pozyskiwane od*

znajomych (32%), ewentualnie z ulotek informacyjnych. Nieco rzadziej sięgali do prywatnych i społecznościowych stron internetowych (13,4%) lub stron internetowych różnych instytucji (10,3%).

- W ocenie postrzeganej skuteczności ograniczenia spożycia napojów alkoholowych poprzez wprowadzenia w Tychach zakazu sprzedaży alkoholu w godzinach nocnych (23:00-6:00) opinie badanych tyszan są podzielone. Około 10% przewagi nad zwolennikami zakazu, zyskali jego przeciwnicy, tzn. 46,4% ankietowanych twierdzi, że wprowadzony zakaz nie będzie skuteczną bronią przeciwko nadmiernemu spożyciu alkoholu w mieście, a jedynie 35,9% dostrzega szanse w tym zakresie. Pozostałym 17,8% badanych nie ustosunkowało się do badanej kwestii, wybierając opcję trudno powiedzieć.
- Za najbardziej skuteczne działanie służące ograniczaniu spożycia alkoholu wśród mieszkańców postrzegana jest organizacja kampanii profilaktyczno-informacyjnych (51,5%). Nie co mniej głosów uzyskały działania edukacyjne w szkołach (41,1%). Trzecie w rankingu potencjalnej skuteczności znalazły się, niemal *ex aequo*, wzmożona kontrola punktów sprzedaży alkoholu przez służby miejskie (36,1%) oraz promowanie aktywnych form spędzania czasu wolnego i rozwoju zainteresowań (34,6%). Jednocześnie tylko 1/5 ankietowanych za skuteczną broń z problemem alkoholowym uważa ograniczenie liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych (22,5%).

Spis treści

	Strona
1. WSTĘP	10
1.1. Wprowadzenie	10
1.2. Cel badania	10
2. METODOLOGIA BADANIA	11
2.1. Zastosowane metody i techniki badawcze	11
2.2. Dobór respondentów	12
2.3. Rzetelność badania	13
2.4. Kontrola procesu zbierania danych	13
2.5. Sposób i forma prezentacji materiału badawczego	14
3. ANALIZA MATERIAŁU BADAWCZEGO	15
3.1. Profil społeczno-demograficzny respondentów	15
3.2. Substancje psychoaktywne – znajomość, osobiste doświadczenia, postrzeganie zjawisk związanych z nadużywaniem i uzależnieniem	20
3.3. Alkohol – osobiste doświadczenia, postrzeganie zjawisk związanych z nadużywaniem i uzależnieniem	38
3.4. Przemoc domowa – postrzeganie zjawiska, osobiste doświadczenia	48
3.5. Wybrane problemy społeczne – postrzeganie zjawiska, osobiste doświadczenia	65
4. TABELA WNIOSKÓW I REKOMENDACJI	79
5. SPIS RYSUNKÓW I TABEL	84
6. ANEKS - Tabele korelacyjne odpowiedzi respondentów	

1. WSTĘP

1.1. Wprowadzenie

Badanie socjologiczne *Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja* zrealizowane zostało w okresie od września do listopada 2018 roku na zlecenie Miasta Tychy. Pierwsza edycja badania zrealizowana została w 2014 roku, a relacjonowane poniżej przedsięwzięcie stanowi aktualizację poznanych wówczas opinii i poglądów oraz postaw mieszkańców względem podejmowanych zagadnień problemowych. Dało to możliwość dokonania porównania rozkładów odpowiedzi respondentów uczestniczących w obydwu edycjach badania.

1.2. Cel badania

Głównym celem badania było pozyskanie informacji przydatnych w opracowaniu programów profilaktycznych oraz dokumentów strategicznych dla miasta Tychy służących ograniczaniu lokalnych problemów społecznych związanych z występowaniem zjawisk patologicznych w zakresie uzależnienia od środków psychoaktywnych i alkoholu oraz przemocy w rodzinie.

Jako druga edycja relacjonowane badania miało charakter diagnostyczny i porównawczy, służyło bowiem weryfikacji i uzupełnieniu informacji pozyskanych w 2014 roku, na temat wiedzy mieszkańców miasta Tychy oraz ich opinii i poglądów związanych z podejmowanymi kwestiami problemowymi. Dotyczyło więc ono przede wszystkim następujących zagadnień:

- znajomości substancji psychoaktywnych;
- oceny potencjalnych możliwości zdobycia (dostępu do) substancji psychoaktywnych na terenie miasta Tychy;
- znajomości osób używających substancji psychoaktywnych;
- potencjalnych osobistych kontaktów z substancjami psychoaktywnymi;
- ogólnego postrzegania zjawisk i problemów związanych w zażywaniem i uzależnieniem od środków psychoaktywnych;
- stylów spożywania alkoholu (typów alkoholu; okoliczności i częstotliwości spożycia);
- znajomości osób nadużywających alkoholu;

- ogólnego postrzegania zjawisk i problemów związanych w nadużywaniem i uzależnieniem od alkoholu;
- nieporozumień i konfliktów domowych;
- występowania zjawiska przemocy domowej;
- deklarowanych doświadczeń przemocy domowej;
- ogólnego postrzegania zjawisk i problemów związanych w występowaniem przemocy domowej;
- oceny występowania w Tychach wybranych problemów społecznych;
- identyfikacji podmiotów i instytucji odpowiedzialnych za profilaktykę i zwalczanie badanych zjawisk problemowych;
- popularnych źródeł informacji w zakresie uzależnienia od środków psychoaktywnych i alkoholu oraz przemocy w rodzinie;

Istotnym celem realizacji II edycji badania było dążenie do odnotowania potencjalnych zmian w zakresie podejmowanych kwestii wynikających z możliwości szczegółowego porównania rozkładów uzyskiwanych opinii i poglądów pozyskanych w ramach obydwu edycji.

Sformułowanie głównych problemów badawczych i szczegółowego wykazu pytań (w postaci narzędzia badawczego – kwestionariusza PAPI) poprzedzone zostało konsultacjami metodologiczno-merytorycznymi w Urzędzie Miasta Tychy.

2. METODOLOGIA BADANIA

2.1. Zastosowane metody i techniki badawcze

Proces badawczy zrealizowano w trzech etapach:

1. Etap pierwszy obejmował analizę danych zastanych (Desk Research) odnoszących się do społeczno-demograficznej charakterystyki zbiorowości Tyszan, pozwalającej na określenie kryteriów doboru próby badawczej;
2. Etap drugi zakładał pozyskanie danych, a więc realizację właściwego badania terenowego wśród reprezentacji mieszkańców miasta Tychy. Zrealizowany on został przy użyciu techniki bezpośredniego indywidualnego wywiadu z użyciem urządzenia mobilnego (CAPI - *Computer Aided Personal Interview*). Polega ona na przeprowadzeniu wywiadu bezpośredniego z respondentem przez ankietera, który czyta pytanie i odpowiedź respondenta na bieżąco zapisuje na urządzeniu

elektronicznym. Ten rodzaj badania uważany jest za jeden z najskuteczniejszych, ponieważ respondent w sytuacji rozmowy z ankieterem *face to face*, czuje się bardziej zobligowany do udzielenia rzetelnej odpowiedzi. Standaryzacja zastosowanego narzędzia badawczego przy odpowiednim doborze respondentów pozwala na odnoszenie uzyskanych wyników do całości reprezentowanych w badaniach populacji.

- Ostatni etap badania stanowiła szczegółowa analiza uzyskanego materiału empirycznego pozwalająca na sformułowanie końcowych wniosków i rekomendacji.

2.2. Dobór respondentów

Właściwe badanie zrealizowane zostało wśród 800-osobowej reprezentacji mieszkańców miasta Tychy. Grupa respondentów dobrana została w sposób celowo-losowy. Celowość doboru polegała na określeniu jej struktury w oparciu o wybrane cechy społeczno-demograficzne (płeć i wiek) oraz miejsce zamieszkania (dzielnice). Dla zachowania reprezentatywności badanej populacji ze względu na płeć i wiek – jej struktura zbliżona została do rzeczywistego rozkładu pełnoletnich mieszkańców miasta (osób od 18 roku życia zameldowanych na pobyt stały i czasowy), w oparciu o dane uzyskane z Urzędu Miasta Tychy (Referat Ewidencji Ludności).

Tab. 1: Podział pełnoletnich mieszkańców miasta Tychy ze względu na płeć i wiek

Podział pełnoletnich mieszkańców miasta Tychy wg kryterium płci i wieku, zameldowanych na pobyt stały i czasowy wg stanu na dzień 28 sierpnia 2018 roku					Podział respondentów ze względu na płeć i wiek			
Wiek /rok urodzenia	kobiety	mężczyźni	razem	% z razem	kobiety	mężczyźni	razem	% z razem
18-29 lat (2000-1989)	6 978	6 993	13 971	14,0	56	56	112	14,0
30 – 39 lat (1988-1979)	10 385	10 523	20 908	21,0	84	84	168	21,0
40– 49 lat (1978-1969)	8 042	8 088	16 130	16,2	64	64	128	16,2
50-59 lat (1968-1959)	7 791	6 551	14 342	14,4	60	52	112	14,4
60 i więcej lat (1958 i wcześniej)	19 766	14 498	34 264	34,4	160	120	280	34,4
Razem	52 962	46 653	99 615	100,0	424	376	800	100,0

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Dla uzyskania opinii mieszkańców wszystkich części miasta w doborze próby dążono do uzyskania zbliżonych liczebnie reprezentacji poszczególnych dzielnic Tychów (między 43 a 52 osoby). Losowość doboru respondentów polegała na kierowaniu pytań kwestionariuszowych do osób odpowiadających wyznaczonym cechom społeczno-demograficznym oraz wyrażającym chęć udziału w badaniu sondażowym.

2.3. Rzetelność badania

W metodologii badawczej zastosowano zasadę triangulacji, czyli różnorodności technik analizy i gromadzenia informacji, co pozwala lepiej poznać i zrozumieć badane problemy oraz dokonać odniesień i porównań. Powstaje w ten sposób szerszy materiał badawczy do oceny i wnioskowania, a to pozwala na sporządzenie analizy możliwie obiektywnej, uwzględniającej punkty widzenia wielu różnych grup zainteresowanych obiektem badania.

Zasada triangulacji uwzględnia:

- triangulację źródeł danych – analizą objęte zostały zarówno dane jakościowe jak i ilościowe;
- triangulację narzędzi badawczych – różnorodna konstrukcja kwestionariusza pozwoliła na uzyskanie kompletnych informacji w obszarze badania, a ich łączenie pozwoliło lepiej poznać i zrozumieć badane zjawiska;
- triangulację perspektyw badawczych – badanie zostało poprzedzone konsultacjami z przedstawicielami Urzędu Miasta Tychy reprezentującymi wydział właściwy dla podejmowanych w badaniu kwestii problemowych, co pozwoliło uzyskać szerszy obraz przedmiotu badania.

Rzetelność prowadzonych prac badawczych zagwarantowana była również poprzez przeprowadzenie wywiadów osobiście (*face to face*) przez ankieterów. Umożliwiało to uzyskanie wskazań od możliwie dużej reprezentatywnej próby respondentów oraz zapewniało szybkość i sprawność w zbieraniu materiału empirycznego, a także minimalizowało ryzyko uchylania się respondentów od odpowiedzi na wybrane pytania oraz wykluczało ewentualne błędy, które mogłyby zostać popełnione przez uczestników badań samodzielnie wypełniających kwestionariusz.

Badanie przeprowadzone zostało przez specjalnie przeszkolonych ankieterów. Każda osoba biorąca udział w projekcie posiadała odpowiednie doświadczenie i wiedzę z zakresu przeprowadzania wywiadów zgodną z zasadą etyki badacza.

2.4. Kontrola procesu zbierania danych

Zestawień danych ilościowych zebranych w trakcie właściwego badania terenowego dokonano za pomocą statystycznego programu komputerowego SPSS. Opracowana w ten sposób baza danych była poddana szczegółowej kontroli, która zawierała:

- stały monitoring badania kwestionariuszowego;
- merytoryczną analizę wypełnionych kwestionariuszy;

- logiczną kontrolę danych ze szczególnym zwróceniem uwagi na wyniki odbiegające od normy.

Przed przystąpieniem do opracowania analizy statystycznej bazy danych poddane zostały obróbce analitycznej pod kątem:

- analizy pytań filtrujących;
- statystycznego uśrednienia wpisów tożsamyh (wysoki stopień podobieństwa);
- wykrycia i usunięcia wpisów zduplikowanych;
- poprawności kodowania form tekstowych wg określonego klucza.

2.5. Sposób i forma prezentacji materiału badawczego

Dostosowane zostały do przedstawionych wcześniej oczekiwań Zleceniodawcy. Ograniczono się tutaj do analiz, które wydały się niezbędne z punktu widzenia wyznaczonych celów badawczyh. Elementy, które składają się na tą część badania to analiza, integracja wyników, stworzenie wielowymiarowej bazy danych, przedstawienie najistotniejszych zagadnień w formie opisowej i graficzno-tabelarycznej oraz opracowanie wniosków i rekomendacji. Omówienie każdego z pytań badawczyh zawiera tabelę lub wykres oraz precyzyjny komentarz obejmujący odwołanie do wyników pierwszej edycji badania zrealizowanej w 2014 roku. Ponadto wyniki omówiono bez uwzględnienia kolejności pytań zawartych w kwestionariuszach wywiadu, przy zachowaniu tematycznej i logicznej spójności prezentowanego materiału badawczego.

W raporcie odnaleźć można również dodatkowe zastosowanie ikonograficznych elementów dla wyróżnienia kwestii, w obrębie których analizowane opinie ankietowanych uzyskane w obydwu edycjach badania nabierają charakteru silnych trendów.

Trendy pozytywne

Trendy negatywne

Elementy raportu końcowego: streszczenie; spis treści; wprowadzenie; opis metodologii; szczegółowy opis wyników badań; wnioski i rekomendacje; aneks zawierający tabele korelacyjne odpowiedzi na pytania kwestionariuszowe z wybranymi cechami społeczno-demograficznymi badanych mieszkańców miasta Tychy (płeć, wiek, wykształcenie).

3. ANALIZA MATERIAŁU BADAWCZEGO

Poniższa część raportu stanowi kompleksową analizę materiału empirycznego uzyskanego w trakcie badania terenowego przeprowadzonego wśród 800 mieszkańców miasta Tychy. Zgodnie z założeniami metodyczno-metodologicznymi projektu, analiza podzielona została na cztery odrębne części poświęcone wyznaczonym problemom badawczym. Sposób i forma prezentacji wyników badania dostosowane zostały do przedstawionych wcześniej oczekiwań Zleceniodawcy. Ograniczono się tutaj do analiz, które wydały się niezbędne z punktu widzenia wyznaczonych celów badawczych. Omówienie każdego z pytań zawiera tabelę i/lub wykres oraz precyzyjny komentarz obejmujący odwołanie do wyników pierwszej edycji badania z 2014 roku. Ponadto wyniki badań omówiono bez uwzględnienia kolejności pytań zawartych w kwestionariuszach wywiadu, jednak przy zachowaniu tematycznej i logicznej spójności prezentowanego materiału badawczego.

3.1. Profil społeczno-demograficzny respondentów

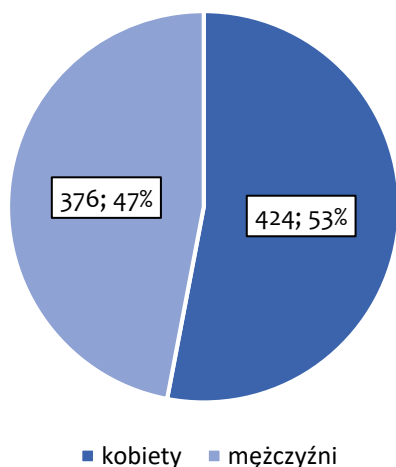
Na wstępie zaznaczyć należy, iż badanie nie dotyczyło bezpośredniej charakterystyki respondentów, lecz ich poglądów na wskazane tematy. Dlatego pytania „metryczkowe” zawarte w kwestionariuszach wywiadu dotyczyły jedynie wybranych cech społeczno-demograficznych, co do których założono, iż stanowią istotne zmienne warunkujące deklarowane opinie.

Dokładne rozkłady badanej grupy ze względu na wybrane cechy omówione zostały poniżej, tworząc syntetyczną charakterystykę respondentów.

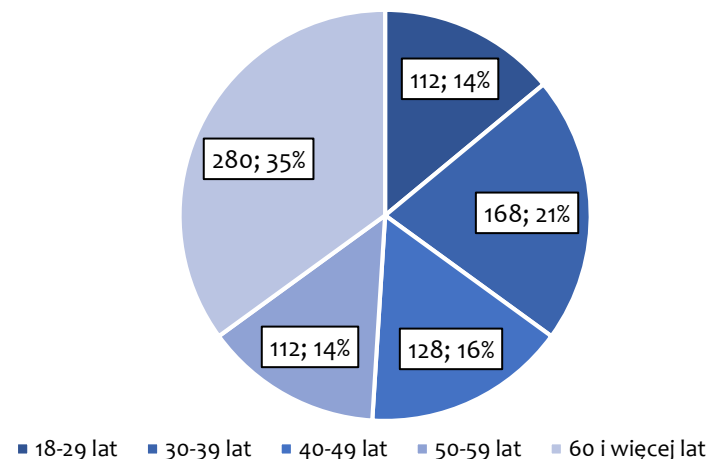
Jedną ze zmiennych doboru próby ankietowanych mieszkańców miasta była płeć. Podział respondentów ze względu na tę cechę jest i zbliżony do rzeczywistego rozkładu tyskiej społeczności (rys.1), dlatego w relacjonowanym badaniu uczestniczyło więcej kobiet (53%) niż mężczyzn (47%).

Drugą zmienną istotną przy doborze badanej próby był wiek respondentów. Jak opisano to już w części metodologicznej raportu, rozkład badanych był również zbliżony do struktury Tyszan tworzących grupę pełnoletnich obywateli (w wieku 18+), która na potrzeby badania podzielona została na pięć odrębnych przedziałów (rys. 2). Z uwagi na obserwowany proces starzenia się społeczności lokalnej, wśród badanych dominowały nieznacznie osoby w wieku średnim i zaawansowanym, tzn. deklarujące ukończenie czterdziestu lub więcej lat (65%) nad osobami młodymi (od 18 do 39 lat – 35%).

Rys. 1: Podział respondentów ze względu na płeć (N=800)

Rys. 2: Podział respondentów ze względu na wiek (N=800)

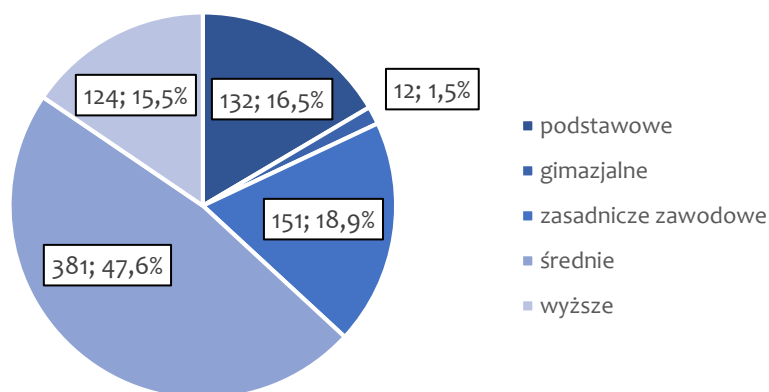

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

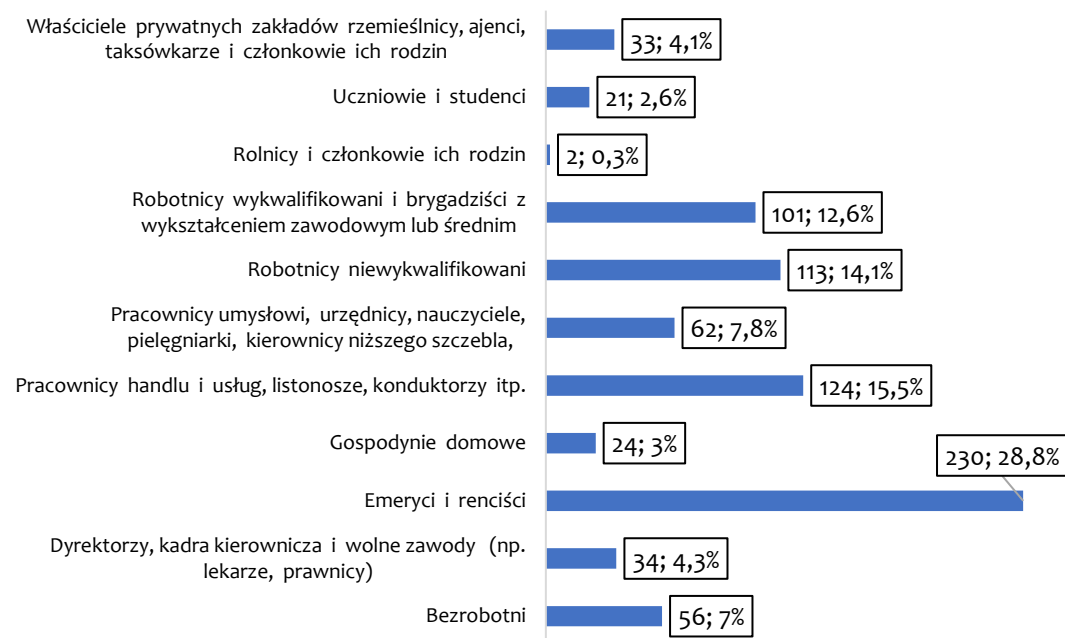
Z uzyskanych deklaracji wynika, że poziom wykształcenia respondentów okazał się stosunkowo wysoki, bowiem wśród ankietowanych dominowały osoby z wykształceniem co najmniej średnim (63,1%). Co piąty ankietowany (16,5%) to absolwent zasadniczej szkoły zawodowej. Jedynie co szósty badany zakończył swoją edukację po szkole podstawowej (16,5%), a tylko 12 osób po gimnazjum (rys. 3).

Badani tysiące reprezentowali różne grupy społeczno-zawodowe, co spowodowało, że ogólna struktura zawodowa respondentów była silnie zróżnicowana (rys. 4). Chociaż stosunkowo najliczniej reprezentowaną grupą byli emeryci, stanowiący niemal 1/3 ankietowanych, to kolejne miejsca zajęli: *pracownicy handlu i usług* (15,5%); *robotnicy niewykwalifikowani* (14,1%); *robotnicy wykwalifikowani* (12,6%); *pracownicy umysłowi* (7,8%), oraz *bezrobotni* (7%). Pozostali ankietowani zadeklarowali przynależność do słabiej reprezentowanych w badaniu grup społeczno-zawodowych, których jednostkowy udział w ogólnej liczbie badanych nie przekroczył progu 5%.

Rys. 3: Podział respondentów ze względu na poziom wykształcenia (N=800)

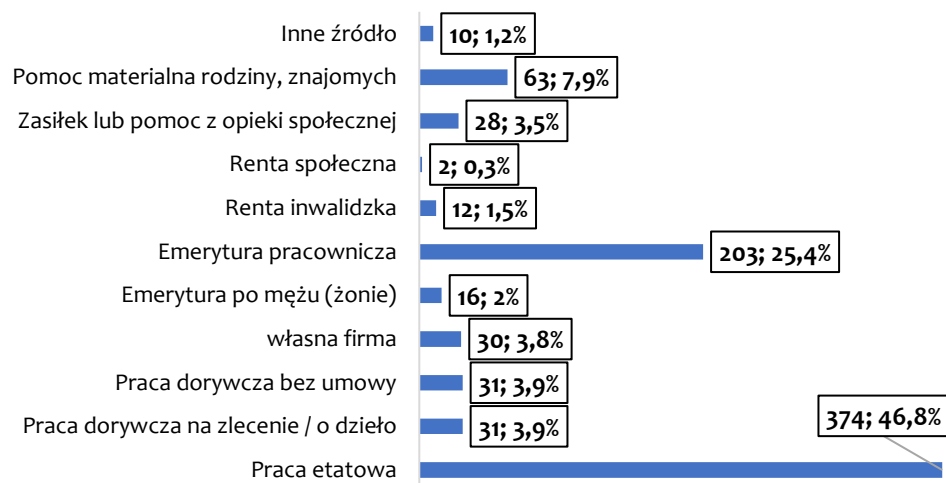
Rys. 4: Podział respondentów ze względu na grupę społeczno-zawodową (N=800)

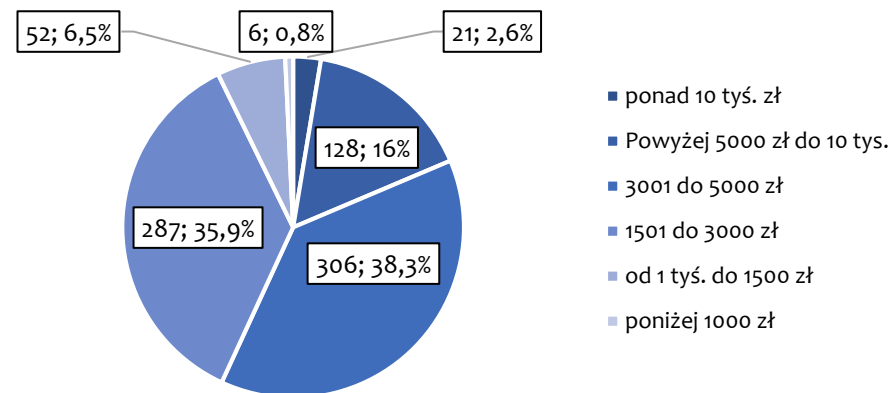
Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r. 2018 r.

Za istotny element w profilowaniu społecznym respondentów uznaje się określenie sytuacji bytowo-materialnej. Dlatego również w relacjonowanym badaniu poproszono ankietowanych o wskazanie głównego źródła utrzymania oraz wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu netto w gospodarstwach domowych, które zamieszkują. Z uzyskanych deklaracji (rys. 5) wynika, że dla niemal 60% ankietowanych głównym źródłem utrzymania jest ich aktywności zawodowa, a w tym przede wszystkim praca etatowa (46,8%). Na jednakowym poziomie uplasowały się również deklaracje wskazujące na pracę dorywczą podejmowaną w ramach umowy czasowej lub bez takiego zabezpieczenia (3,9%) oraz prowadzenie własnej działalności gospodarczej (3,8%). Istotną grupę wśród ankietowanych stanowiły również osoby nieaktywne zawodowo, dla których główne źródło utrzymania stanowią świadczenia społeczne, a w tym przede wszystkim emerytalne (27,4%) lub rentowe (1,8%) oraz zasiłki lub pomoc z opieki społecznej (3,5%). Ponadto co dwunasta badana osoba zadeklarowała, iż utrzymuje się dzięki materialnemu wsparciu rodziny i/lub znajomych (7,9%). Posiadany statut zawodowy determinuje w znacznym stopniu poziom dochodów będących w dyspozycji członków gospodarstw domowych badanych respondentów. Z rozkładu uzyskanych deklaracji (rys. 6) wynika, iż miesięczne dochody netto rodzin stosunkowo największej części ankietowanej grupy mieszczą w przedziałach między 3-5 tys. (38,3%) lub 1,5-3 tys. (35,9%). Jednocześnie dochody poniżej 1,5 tys. deklarowało jedynie 2,6% badanych, a skrajnie odmienną sytuacją, a więc dochodami przekraczającymi próg 5 tys. pochwaliło się 6,5% respondentów.

Rys. 5: Podział respondentów ze względu na główne źródło utrzymania (N=800)

Rys. 6: Podział respondentów ze względu na przeciętny miesięczny dochód netto w gospodarstwie domowym (N=800)

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

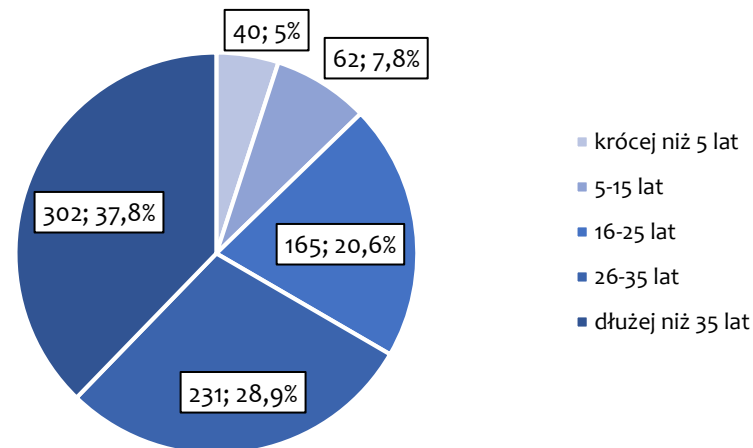
Jak już wskazano w części metodologicznej raportu, relacjonowane badanie prowadzone było na obszarze całego miasta wśród mieszkańców zamieszkujących wszystkie dzielnice (tab. 2). Jednocześnie w doborze próby dążono do liczebnego ujednoczenia reprezentacji poszczególnych części miasta, co ostatecznie skutkowało uzyskaniem opinii około 50 osób z każdej dzielnicy.

Dla prowadzonych analiz oraz jakości uzyskanego materiału badawczego z pewnością istotny okazał się fakt, że w na udział w sondażu zdecydowali się głównie dłużej mieszkający Tychów (rys. 7). Bowiem aż 66,6% ankietowanych to osoby żyjące w Tychach od min. ćwierć wieku, a w tym aż 37,8% ponad 35 lat. Co piąty badany mieszka w tym mieście od 16 do 25 lat (20,6%), a co trzynasty bytuje w Tychach od 5 do 15 lat (7,8%). Jednocześnie tylko 5% respondentów zamieszkuje Tychy od niespełna 5 lat.

Tab. 2: Podział respondentów ze względu na zamieszkaną dzielnicę miasta (N=800)

Dzielnice miasta Tychy		
Cielmice	50	6,3%
Czułów	50	6,3%
Glinka	45	5,6%
Jaroszowice	52	6,5%
Mąkołowiec	43	5,4%
Paprocany	46	5,8%
Radziejówka	45	5,6%
Stare Tychy	44	5,5%
Suble	46	5,8%
Śródmieście	47	5,9%
Urbanowice	44	5,5%
Wartogłowiec	47	5,9%
Wilkowyje	48	6,0%
Wygorzele	48	6,0%
Zawiść	50	6,3%
Zwierzyniec	47	5,9%
Żwaków	48	6,0%

Rys. 7: Podział respondentów ze względu na okres zamieszkiwania w Tychach (N=800)

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

3.2. Substancje psychoaktywne – znajomość, osobiste doświadczenia, postrzeganie zjawisk związanych z nadużywaniem i uzależnieniem

Jednym z najistotniejszych czynników określających zakres i charakter działań profilaktycznych służących ograniczeniu zjawiska nadużywania i uzależnienia od substancji psychoaktywnych powinna być znajomość poziomu wiedzy mieszkańców miasta na ten temat. Dlatego w relacjonowanym badaniu podjęto próbę zdiagnozowania stanu wiedzy Tyszan dotyczącej tych substancji oraz określenia poziomu świadomości zagrożeń i konsekwencji zdrowotnych i społecznych wynikających z ich nadużywania.

Na wstępie ankietowani poproszeni zostali o **wskazanie, w przygotowanej liście, substancji psychoaktywnych które są im znane**. Z rozkładu uzyskanych odpowiedzi (rys. 8) wynika, że tylko niespełna co dziesiąta badana osoba (9,5%) deklaruje *brak znajomości którejkolwiek z wyróżnionych substancji*. Z drugiej strony do zdecydowanie najbardziej znanych substancji, których nazwy kojarzy większość ankietowanych, zaliczyć należy cztery z wyróżnionych: *marihuanę* (84,1%), *haszysz* (69,3%), *heroinę* (69%) oraz *amfetaminę* (61,1%). W grupie powszechnie znanych środków, kojarzonych przez ponad połowę respondentów, uplasowały się również: *grzyby halucynogenne* (55,6%); *ecstasy* (55,5%); *LSD* (54,8%) oraz *GHB* (54,8%). Tylko niewiele rzadziej identyfikowane były nazwy pozostałych substancji, uzyskując poziom około 40%. Wśród wyróżnionych zdecydowanie najrzadziej kojarzonym środkiem okazał się *astrolit* wskazywany jedynie przez co trzynastego ankietowanego (7,6%). Należy tutaj wyjaśnić,

że w rzeczywistości substancja taka nie istnieje. Przykładem innych badań tego typu, jej wymyślona nazwa została wprowadzona celowo dla zbadania poziomu wiarygodności prowadzonych szacunków uzyskiwanych rozkładów głosów oraz wysokiego poziomu zaangażowania respondentów uczestniczących w badaniu.

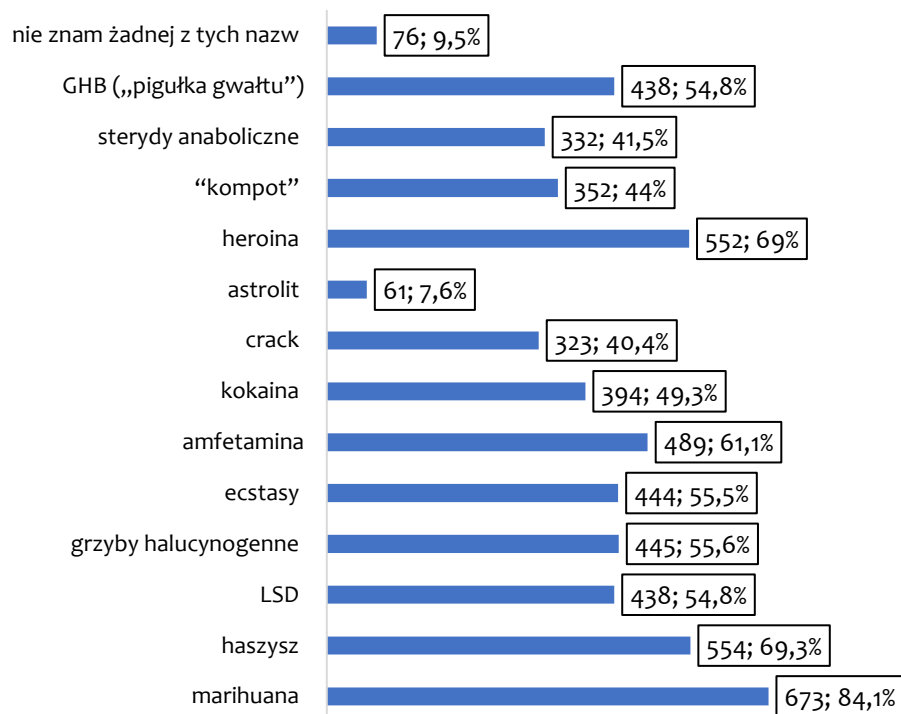
Z korelacji rozkładu uzyskanych odpowiedzi z płcią respondentów wynika, iż widoczne są pewne różnice w poziomach deklarowanej znajomości środków psychoaktywnych między badanymi kobietami i mężczyznami. Okazuje się, że mężczyźni częściej deklarują znajomość nazw poszczególnych substancji, niż kobiety, a różnice te sięgają średnio od 5 do 10% wskazań.

Biorąc pod uwagę wiek ankietowanych należy podkreślić, że istotne różnice pojawiły się w poziomach deklaracji reprezentantów najstarszej grupy wiekowej (60 i więcej lat) i pozostałych wyróżnionych na potrzeby badania przedziałów wiekowych, tzn. najstarsi respondenci wykazują się stosunkowo najniższą znajomością nazw poszczególnych substancji, a poziom tych deklaracji w pozostałych grupach wiekowych był niemal jednakowo wysoki.

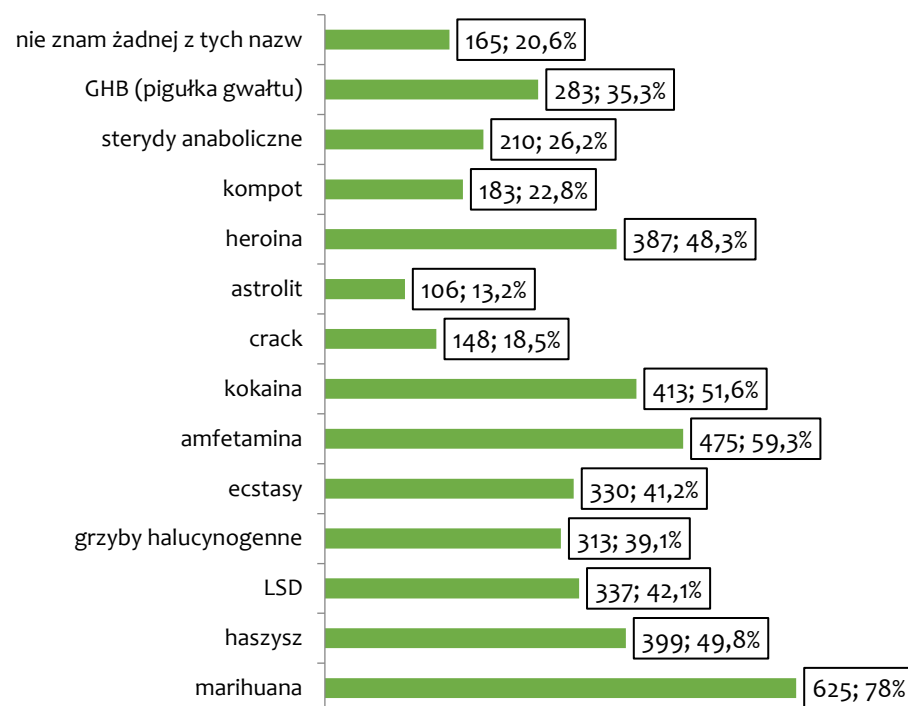
Również poziom wykształcenia respondentów zdaje się warunkować ich znajomość poszczególnych substancji. W rozkładzie uzyskanych odpowiedzi uwzględniającym wykształcenie ankietowanych widoczny jest bowiem dominujący trend proporcjonalnego wzrostu znajomości nazw poszczególnych substancji w stosunku do wzrostu poziomu wykształcenia. Innymi słowy, im lepiej wykształceni badani tym powszechniejsza wśród nich znajomość wyróżnionych środków psychoaktywnych (ANEKS – TABELA NR 1).

Z porównania wyników relacjonowanego badania z rozkładem odpowiedzi uzyskanych w 2014 roku (rys. 8 i 9) wynika jednoznacznie, że wśród tyszan istotnie wzrósł poziom znajomości poszczególnych substancji. Jedynie w przypadku *astrolitu* odnotowano tendencję spadkową w tym zakresie, co po raz kolejny uznać można za potwierdzenie zaangażowanej postawy respondentów. Możliwa jest tutaj podwójna interpretacja zaobserwowanych zmian, która nabiera jednak dychotomicznego charakteru. Z jednej strony wzrost znajomości nazw wybranych substancji świadczyć może o podniesieniu poziomu ogólnospołecznej świadomości na temat środków psychoaktywnych, co interpretować należy jako zmianę pożądaną ze względu na potencjalną skuteczność podejmowanych działań profilaktycznych. Jednak z drugiej strony, istnieje również niebezpieczeństwo, że odnotowany przyrost znajomości tych substancji jest wynikiem ich dostępności i/lub obecności w środowiskach społecznych badanych tyszan.

Rys. 8: Podział respondentów ze względu na znajomość nazwy wybranych substancji (N=800) – badanie 2018 r.

Rys. 9: Podział respondentów ze względu na znajomość nazwy wybranych substancji (N=800) – badanie 2014 r.

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

W następnej kolejności ankietowani poproszeni zostali o określenie poziomu dostępności w Tychach wybranych substancji psychoaktywnych poprzez **wskazanie na ile łatwe lub trudne byłoby, ich zdaniem, zdobycie poszczególnych substancji na terenie miasta.**

Z porównania opinii badanych z 2018 i 2014 roku wynika, że utrzymuje się dominacja przekonania o utrudnionym dostępie na terenie miasta do większości wyróżnionych substancji psychoaktywnych

Ankietowani, którzy w 2014 roku deklarowali brak wiedzy w zakresie dostępności substancji psychoaktywnych na terenie miasta, obecnie okazali się bardziej skłonni do uznawania, że dostęp do nich jest trudny, niż deklarowania przekonania o jego łatwości

Z uzyskanego rozkładu odpowiedzi wynika, że jedynie w przypadku trzech wyróżnionych substancji psychoaktywnych wśród badanych dominuje przekonanie o potencjalnie większej łatwości niż trudności ich pozyskania na terenie miasta (tab. 3 i rys. 10). Mowa tutaj o: marihuanie (49,5%), haszyszu (40%) i grzybach halucynogennych (28,5%). Co do pozostałych środków, badani częściej oceniają, że dostęp do nich jest utrudniony, niż są skłonni deklarować przekonanie o łatwości ich zdobycia. Jednocześnie najmniejsza grupa ankietowanych twierdzi, że dostęp do poszczególnych substancji na terenie miasta jest niemożliwy (od 11,6% do 3%).

Należy zauważyć, że w porównaniu do rozkładu odpowiedzi z 2014 roku nastąpiła tutaj istotna zmiana. Wówczas w odniesieniu do pięciu substancji wśród ankietowanych dominowało przekonanie o potencjalnie większej łatwości niż trudności ich pozyskania na terenie miasta (tab. 4 i rys. 11). Wynika z tego, że na przestrzeni ostatnich lat zwiększyła się grupa środków, co do których mieszkańcy przekonani są, że ich pozyskanie w Tychach jest raczej trudniejsze niż łatwiejsze.

Z korelacji rozkładu uzyskanych odpowiedzi w 2018 roku z płcią respondentów wynika, że to mężczyźni są stosunkowo częściej skłonni dostrzegać łatwość dostępu do omawianych środków niż kobiety. Ponadto biorąc pod uwagę wiek ankietowanych ponownie odnotowano różnice w rozkładach odpowiedzi reprezentantów najstarszej grupy wiekowej (60 i więcej lat) w stosunku do opinii badanych z pozostałych przedziałów wiekowych, tzn. najstarsi ankietowani stosunkowo częściej są przekonani o trudnym dostępie do środków psychoaktywnych na terenie miasta. Natomiast w przypadku wykształcenia trudno jest wskazać wśród respondentów na jednolite trendy w rozkładach odpowiedzi umożliwiające określenie jego wpływu na prezentowanie opinie (ANEKS – TABELA NR 2).

Dokonując dalszego porównania wyników relacjonowanego badania z rozkładami opinii pozyskanych w 2014 roku można stwierdzić, że omówiony już wzrost poziomu znajomości poszczególnych substancji ma istotne przełożenia na postrzeganie ich dostępności w Tychach. Z tegorocznych rozkładów wynika bowiem, że w porównaniu do 2014 roku, istotnie zmniejszył się ogólny odsetek osób deklarujących brak wiedzy w zakresie dostępności do środków psychoaktywnych w mieście

(tab. 3 i 4). Chociaż poziom odpowiedzi jest zróżnicowany dla poszczególnych substancji, to jednak należy podkreślić, że o ile w 2014 roku zdecydowana większość badanych pytana o dostępność tych substancji w mieście wybierała odpowiedź *nie wiem* (od 58,1% do 80%), o tyle w 2018 roku jedynie w przypadku kilku wyróżnionych środków psychoaktywnych poziom takich deklaracji jest dominujący, ale jednak niższy niż poprzednio (od 51% do 59,8%). Wyjątek stanowi tutaj *astrolit* – 91,5% odpowiedzi *nie wiem* – co potwierdza ponownie wiarygodność dokonanych szacunków.

W konsekwencji widoczny jest więc wzrost poziomu udziału głosów wyrażających przekonanie zarówno o *łatwości* jak i *trudności* w dostępie do poszczególnych środków. Należy jednak podkreślić, że w przypadku większości omawianych substancji, ankietowani, którzy dotychczas deklarowali brak wiedzy w tym zakresie (wybierając w 2014 roku odpowiedź *nie wiem*) okazali się bardziej skłonni do uznawania, że dostęp do nich jest *trudny*, niż deklarowania przekonania o jego *łatwości*. W konsekwencji jedynie w przypadku trzech substancji odnotowano większy wzrost odsetka opinii o łatwym dostępie do nich na terenie miasta, niż głosów o potencjalnych trudnościach w ich zdobyciu. Mowa tutaj o: *marihuanie* (wzrost o 30,5%), *haszyszu* (wzrost o 25,5%) i *grzybach halucynogennych* (wzrost o 16,2%).

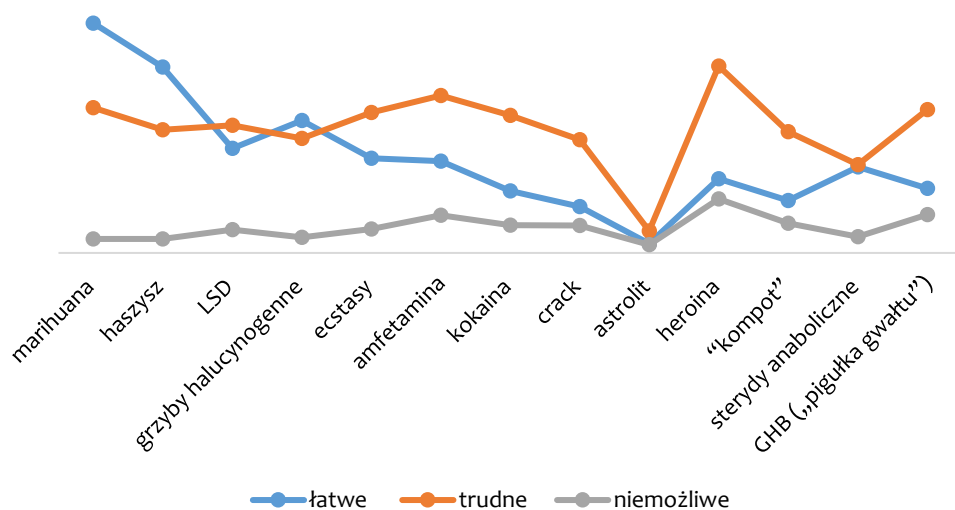
Tab. 3: Ocena potencjalnej możliwości zdobycia środków psychoaktywnych na terenie miasta Tychy (N = 800) – badanie 2018 r.

	Bardzo łatwe		Dosyć łatwe		Dosyć trudne		Bardzo trudne		Niemożliwe		Nie wiem	
	liczba	procent	liczba	procent	liczba	procent	liczba	procent	liczba	procent	liczba	procent
marihuana	251	31,4%	145	18,1%	147	18,4%	103	12,9%	24	3,0%	130	16,3%
haszysz	204	25,5%	116	14,5%	108	13,5%	104	13,0%	24	3,0%	244	30,5%
LSD	89	11,1%	91	11,4%	93	11,6%	127	15,9%	40	5,0%	360	45,0%
grzyby halucynogenne	133	16,6%	95	11,9%	87	10,9%	110	13,8%	27	3,4%	348	43,5%
ecstasy	85	10,6%	78	9,8%	97	12,1%	145	18,1%	41	5,1%	354	44,3%
amfetamina	62	7,8%	96	12,0%	102	12,8%	169	21,1%	65	8,1%	306	38,3%
kokaina	48	6,0%	59	7,4%	90	11,3%	147	18,4%	48	6,0%	408	51,0%
crack	34	4,3%	46	5,8%	68	8,5%	127	15,9%	47	5,9%	478	59,8%
astrolit	5	0,6%	11	1,4%	10	1,3%	28	3,5%	14	1,8%	732	91,5%
heroina	49	6,1%	79	9,9%	114	14,3%	208	26,0%	93	11,6%	257	32,1%
„kompot”	43	5,4%	47	5,9%	85	10,6%	124	15,5%	51	6,4%	450	56,3%
sterydy anaboliczne	86	10,8%	62	7,8%	67	8,4%	85	10,6%	28	3,5%	472	59,0%
GHB („pigulka gwałtu”)	59	7,4%	52	6,5%	93	11,6%	154	19,3%	66	8,3%	376	47,0%

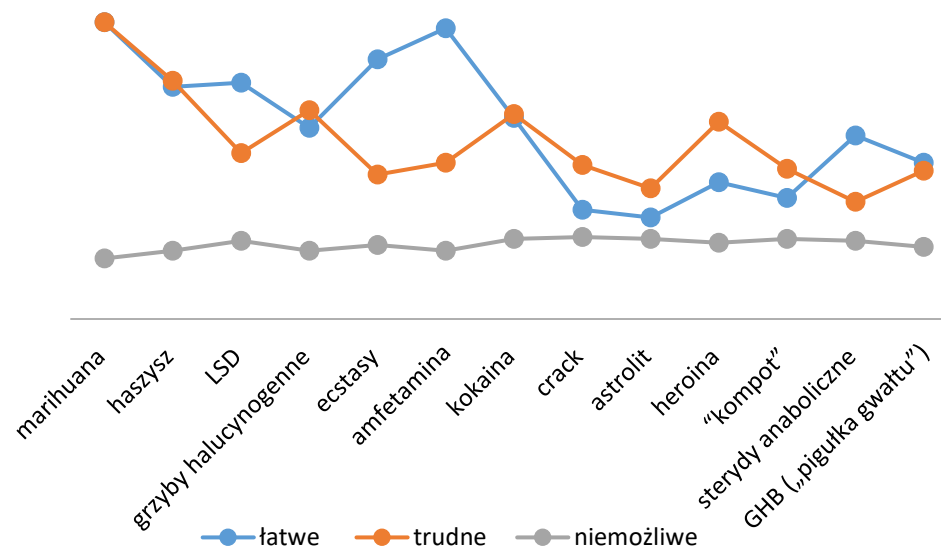
Tab. 4: Ocena potencjalnej możliwości zdobycia środków psychoaktywnych na terenie miasta Tychy (N = 800) – badanie 2014 r.

	Bardzo łatwe		Dosyć łatwe		Dosyć trudne		Bardzo trudne		Niemożliwe		Nie wiem	
	liczba	procent	liczba	procent	liczba	procent	liczba	procent	liczba	procent	liczba	procent
marihuana	123	15,4%	29	3,6%	27	3,4%	125	15,6%	31	3,9%	465	58,1%
haszysz	76	9,5%	43	5,4%	33	4,1%	89	11,1%	35	4,4%	524	65,5%
LSD	57	7,1%	64	8,0%	48	6,0%	37	4,6%	40	5,0%	554	69,3%
grzyby halucynogenne	49	6,1%	49	6,1%	70	8,8%	37	4,6%	35	4,4%	560	70,0%
ecstasy	55	6,9%	78	9,8%	46	5,8%	28	3,5%	38	4,8%	555	69,4%
amfetamina	60	7,5%	89	11,1%	45	5,6%	35	4,4%	35	4,4%	536	67,0%
kokaina	51	6,4%	52	6,5%	63	7,9%	42	5,3%	41	5,1%	551	68,9%
crack	34	4,3%	22	2,8%	44	5,5%	35	4,4%	42	5,3%	623	77,9%
astrolit	31	3,9%	21	2,6%	34	4,3%	33	4,1%	41	5,1%	640	80,0%
heroina	38	4,8%	32	4,0%	55	6,9%	46	5,8%	39	4,9%	590	73,8%
„kompot”	38	4,8%	24	3,0%	38	4,8%	39	4,9%	41	5,1%	620	77,5%
sterydy anaboliczne	51	6,4%	43	5,4%	33	4,1%	27	3,4%	40	5,0%	606	75,8%
GHB („pigulka gwałtu”)	46	5,8%	34	4,3%	39	4,9%	37	4,6%	37	4,6%	607	75,9%

Rys. 10: Ocena potencjalnej możliwości zdobycia środków psychoaktywnych na terenie miasta Tychy (N = 800) – badanie 2018 r.

Rys. 11: Ocena potencjalnej możliwości zdobycia środków psychoaktywnych na terenie miasta Tychy (N = 800) – badanie 2014 r.

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Kontynuując badaną kwestię ankietowani zapytani zostali o to, czy **kiedykolwiek zdarzyło się, aby ktoś zaproponował im kupno albo zażycie narkotyków lub środków odurzających.**

Około 80% ankietowanych deklaruje, że dotychczas nie spotkało się z propozycją kupna lub zażycia narkotyków albo środków odurzających

W porównaniu do 2014 roku obecnie widoczny jest istotny wzrost udziału deklaracji o braku propozycji kupna lub zażycia narkotyków albo substancji odurzających

W obydwu przypadkach zdecydowana większość, bo około 80% respondentów zadeklarowała, że do tej pory nigdy nie znalazła się w takiej sytuacji (rys. 12 i 14). Jednocześnie warto podkreślić, że w porównaniu do 2014 roku (rys. 13 i 15) widoczny jest istotny wzrost deklaracji tego typu. Chociaż w poprzednim badaniu również

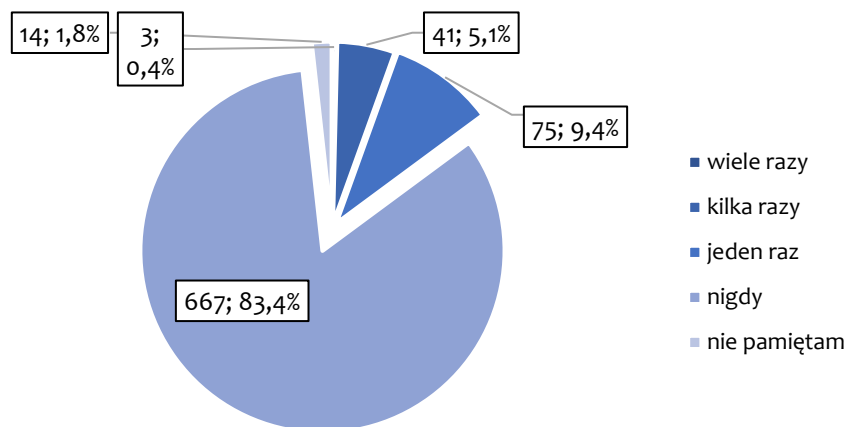
dominowali respondenci deklarujący dotychczasowy brak kontaktów z narkotykami lub środkami odurzającymi, to jednak udział tej grupy w badanej reprezentacji był mniejszy od obecnego o kilka lub kilkanaście punktów procentowych.

Jednocześnie tylko 3 spośród 800 ankietowanych spotkało się z propozycją kupna narkotyków wielokrotnie, a co dwudziesta osoba co najmniej kilka razy w życiu. Również w tej kwestii widoczna jest poprawa sytuacji, tzn. znaczny spadek deklaracji tego typu w porównaniu do 2014 roku. Wówczas co dwudziesta ankietowana osoba (4,9%) spotykała się z propozycją kupna narkotyków wielokrotnie, a co ósma – co najmniej kilka razy w życiu.

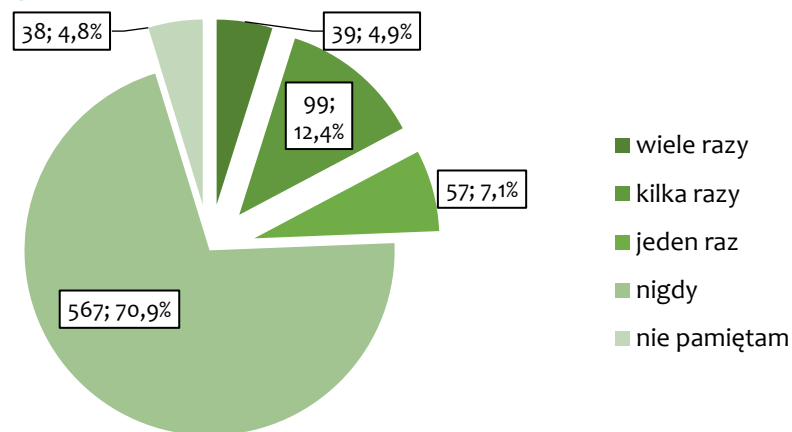
Do pojedynczych incydentów oferty kupna omawianych substancji przyznaje się obecnie 9,4% badanych. I jedynie w tym przypadku odnotowano wzrost deklaracji w porównaniu do 2014 roku o 2,3%. Natomiast z jednorazową propozycją zażycia narkotyku lub substancji odurzających spotkało się dotychczas 9,5% respondentów, co w porównaniu do deklaracji z 2014 roku (12,5%) również świadczy o obniżeniu częstotliwości występowania tych incydentów.

W korelacji rozkładu uzyskanych odpowiedzi w 2018 roku z płcią respondentów nie odnotowano istotnych różnic w deklaracjach kobiet i mężczyzn. Jednak biorąc pod uwagę wiek ankietowanych należy wskazać, że z propozycjami kupna lub zażycia narkotyku lub substancji odurzających zdecydowanie częściej spotykają się reprezentacji najmłodszej grupy wiekowej (18-29 lat). Natomiast w przypadku wykształcenia trudno jest wskazać wśród respondentów na jednolite trendy w rozkładach odpowiedzi umożliwiające określenie jego wpływu na prezentowanie opinii (ANEKS – TABELA NR 3).

Rys. 12: Potencjalne propozycje kupna narkotyków lub środków odurzających (N = 800) – badanie 2018 r.

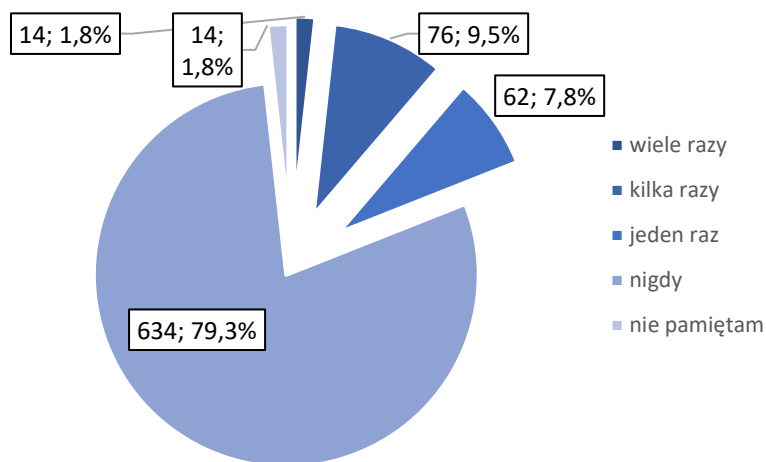

Rys. 13: Potencjalne propozycje kupna narkotyków lub środków odurzających (N = 800) – badanie 2014 r.

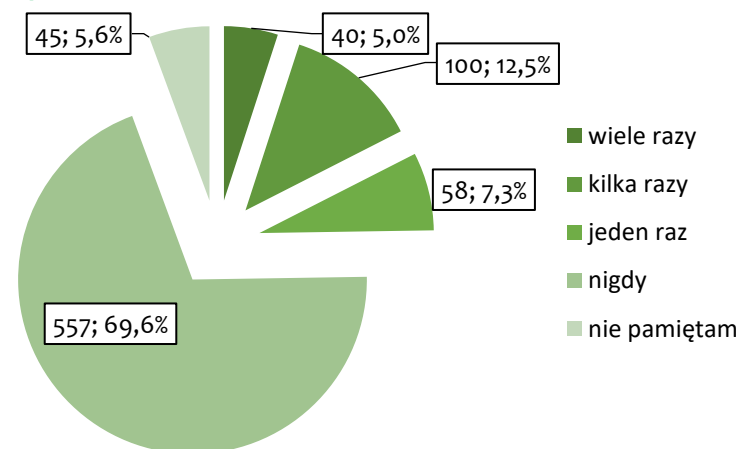

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Rys. 14: Potencjalne propozycje zażywania narkotyków lub środków odurzających (N = 800) – badanie 2018 r.

Rys. 15: Potencjalne propozycje zażywania narkotyków lub środków odurzających (N = 800) – badanie 2014 r.

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Kolejne z pytań zawartych w kwestionariuszu wywiadu dotyczyło **znajomości osób, które w opinii ankietowanych nadużywają wybranych substancji psychoaktywnych.**

Ponad 80% ankietowanych twierdzi, że w gronie ich znajomych nie ma osób nadużywających substancji psychoaktywnych

W porównaniu do 2014 roku w przypadku dziewięciu substancji widoczny jest spadek ich stosowania przez znajomych ankietowanych, a odnośnie pozostałych pięciu – wzrost w tym zakresie.

W porównaniu do 2014 roku widoczny jest znaczny spadek deklaracji znajomości osób nadużywających substancji psychoaktywnych (z 29,8% do 16,7%)

Również w tej kwestii dominująca większość ankietowanych (83,3%) twierdzi, że osobiście nie zna nikogo z takim problemem. Jednocześnie tylko 16,7% badanych ujawniła, że w kręgu ich znajomych są osoby nadużywające substancji psychoaktywnych (rys. 16 i tab. 5). Ankietowani z tej grupy stosunkowo najczęściej przyznają się do znajomości 1 lub 2 osób, a znacznie rzadziej większej, bo co najmniej kilkuosobowej grupy. Warto również nadmienić, że żaden badany nie wskazał, że w gronie jego znajomych jest więcej niż 10 osób z problemem narkotykowym.

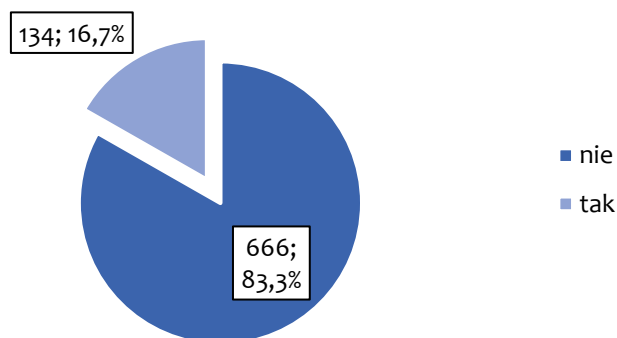
Z korelacji uzyskanych odpowiedzi z wybranymi cechami społeczno-demograficznymi respondentów wynika, że to mężczyźni stosunkowo częściej niż kobiety deklarują, iż w gronie ich znajomych znajdują się osoby nadużywające substancji psychoaktywnych. Ponadto wskazania te najczęściej padają ze strony najmłodszych uczestników badania (18-29 lat). W przypadku wykształcenia trudno jest wskazać wśród respondentów na jednolite trendy w rozkładach odpowiedzi umożliwiające określenie jego wpływu na prezentowanie opinii (ANEKS – TABELA NR 4).

W porównaniu uzyskanego rozkładu odpowiedzi z wynikami z 2014 roku widoczny jest znaczny spadek deklaracji znajomości osób nadużywających substancji psychoaktywnych. Wówczas niemal 1/3 badanych (29,8%) wskazywała na takie znajomości (rys. 17 i tab. 6). Również poprzednio badani stosunkowo najczęściej przyznawali się do znajomości 1 lub 2 osób z tym problemem.

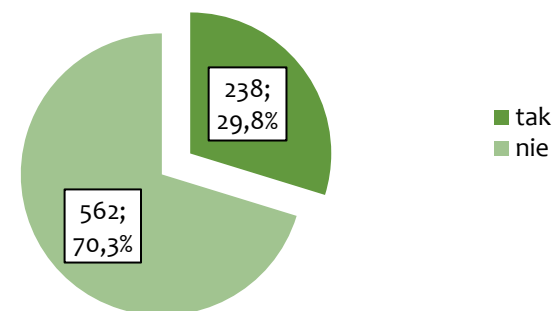
Warto również zwrócić uwagę na to, jakich substancji najczęściej nadużywają, zdaniem ankietowanych, ich znajomi (rys. 18). Okazuje się, że zdecydowanie największą popularnością cieszą się *marihuana* (16,8%) i *haszysz* (12,9%). W opinii badanych pozostałe substancje są zażywane znacznie rzadziej, a liczba ich wskazań plasowała się na podobnym poziomie około 5%.

Jednocześnie dokonując porównania tegorocznych odpowiedzi ze wskazaniami z 2014 roku (rys. 19) należy odnotować spadek jak i wzrost deklaracji o zażywaniu poszczególnych substancji przez znajomych ankietowanych. Z uzyskanych rozkładów wynika bowiem, że w przypadku dziewięciu substancji widoczny jest spadek ich stosowania, a odnośnie pozostałych pięciu – wzrost w tym zakresie. Spadek wskazań dotyczy następujących substancji: *marihuany* (z 29,8% do 16,8%); *LSD* (z 5,8% do 5,1%); *grzybów halucynogennych* (z 5,5% do 5%); *ecstasy* (z 7,9% do 5,6%); *amfetaminy* (z 11,3% do 5,3%); *kokainy* (z 6,8% do 3,8%); *astrolitu* (z 1,5% do 0,8%); *GHB* (z 2,4% do 0,9%) oraz *sterydów anabolicznych* (z 2,4% do 0,9%). Natomiast wzrost odnotowano w przypadku: *haszyszu* (z 10,9% do 12,9%); *cracku* (z 2% do 2,1%); *heroiny* (z 3,3% do 5,1%); *kompotu* (z 3% do 3,5%) oraz *substancji wziewnych* (z 5% do 6,4%).

Rys. 16: Znajomość osób, które w opinii ankietowanych nadużywają substancji psychoaktywnych (N = 800) – badanie 2018 r.

Rys. 17: Znajomość osób, które w opinii ankietowanych nadużywają substancji psychoaktywnych (N = 800) – badanie 2014 r.

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Tab. 5: Znajomość osób, które w opinii ankietowanych nadużywają wybranych substancji psychoaktywnych (N = 800) – badanie 2018 r.

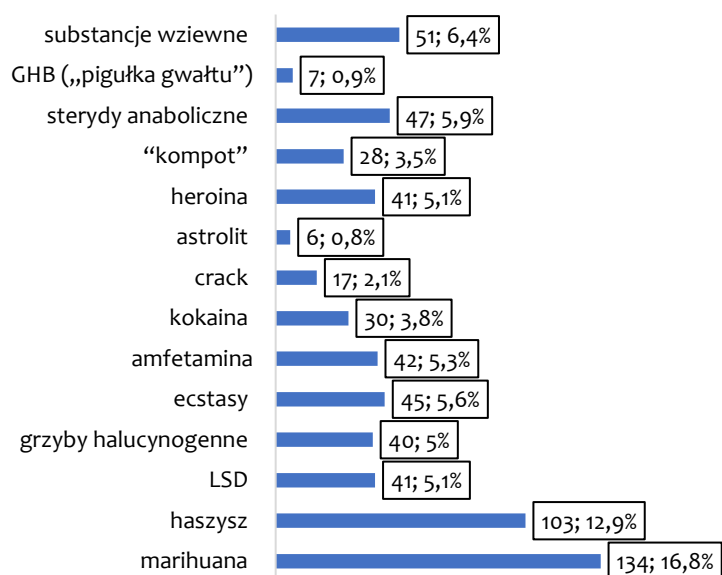
	nie znam nikogo		1-2 osoby		3-5 osób		6-10 osób		więcej niż 10 osób	
marihuana	666	83,3%	106	13,3%	24	3,0%	4	0,5%	0	0,0%
haszysz	697	87,1%	83	10,4%	16	2,0%	4	0,5%	0	0,0%
LSD	759	94,9%	37	4,6%	2	0,3%	2	0,3%	0	0,0%
grzyby halucynogenne	760	95,0%	30	3,8%	8	1,0%	2	0,3%	0	0,0%
ecstasy	755	94,4%	38	4,8%	5	0,6%	2	0,3%	0	0,0%
amfetamina	758	94,8%	34	4,3%	6	0,8%	2	0,3%	0	0,0%
kokaina	770	96,3%	23	2,9%	5	0,6%	2	0,3%	0	0,0%
crack	783	97,9%	11	1,4%	4	0,5%	2	0,3%	0	0,0%
astrolit	794	99,3%	4	0,5%	0	0,0%	2	0,3%	0	0,0%
heroina	759	94,9%	34	4,3%	5	0,6%	2	0,3%	0	0,0%
„kompot”	772	96,5%	20	2,5%	6	0,8%	2	0,3%	0	0,0%
sterydy anaboliczne	753	94,1%	29	3,6%	15	1,9%	3	0,4%	0	0,0%
GHB („pigułka gwałtu”)	793	99,1%	4	0,5%	1	0,1%	2	0,3%	0	0,0%
substancje wziewne	749	93,6%	35	4,4%	12	1,5%	4	0,5%	0	0,0%

Tab. 6: Znajomość osób, które w opinii ankietowanych nadużywają wybranych substancji psychoaktywnych (N = 800) – badanie 2014 r.

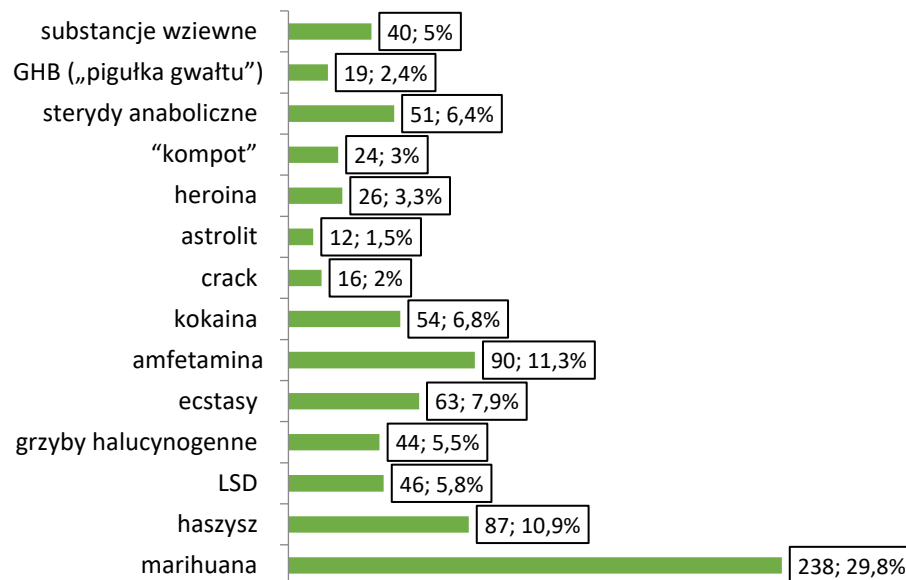
	nie znam nikogo		1-2 osoby		3-5 osób		6-10 osób		więcej niż 10 osób	
marihuana	562	70,3%	147	18,4%	46	5,8%	19	2,4%	26	3,3%
haszysz	713	89,1%	41	5,2%	24	3,1%	9	1,1%	13	1,7%
LSD	754	94,3%	30	3,8%	8	1,0%	4	0,5%	4	0,5%
grzyby halucynogenne	756	95,4%	24	3,1%	12	1,5%	4	0,5%	4	0,5%
ecstasy	737	92,1%	38	4,8%	16	2,0%	4	0,5%	5	0,6%
amfetamina	710	88,8%	47	6,0%	28	3,6%	7	0,9%	8	1,0%
kokaina	746	93,3%	30	3,8%	13	1,7%	8	1,0%	3	0,4%
crack	784	98,0%	10	1,3%	3	0,4%	1	0,1%	2	0,3%
astrolit	788	98,5%	6	,8%	3	0,4%	1	0,1%	2	0,3%
heroina	774	96,8%	17	2,2%	5	0,6%	2	0,3%	2	0,3%
„kompot”	776	97,0%	15	1,9%	2	0,3%	2	0,3%	5	0,6%
sterydy anaboliczne	749	93,6%	28	3,6%	11	1,4%	6	0,8%	6	0,8%
GHB („pigułka gwałtu”)	781	97,6%	11	1,4%	3	0,4%	2	0,3%	3	0,4%
substancje wziewne	760	95,0%	25	3,2%	8	1,0%	3	0,4%	4	0,5%

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Rys. 18: Znajomość osób, które w opinii ankieterów nadużywają wybranych substancji psychoaktywnych (N = 800) – badanie 2018 r.

Rys. 19: Znajomość osób, które w opinii ankieterów nadużywają wybranych substancji psychoaktywnych (N = 800) – badanie 2014 r.

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Kontynuując podjęty wątek, **ankietowani deklarujący znajomość osób zażywających substancje psychoaktywne zapytani zostali o bliskość ich relacji z tymi osobami.**

Stosunkowo najczęściej osoby zażywające substancje psychoaktywne funkcjonują w kręgu bliskich znajomych/przyjaciół respondentów (50,7%) lub są ich dalszymi znajomymi (50,7%)

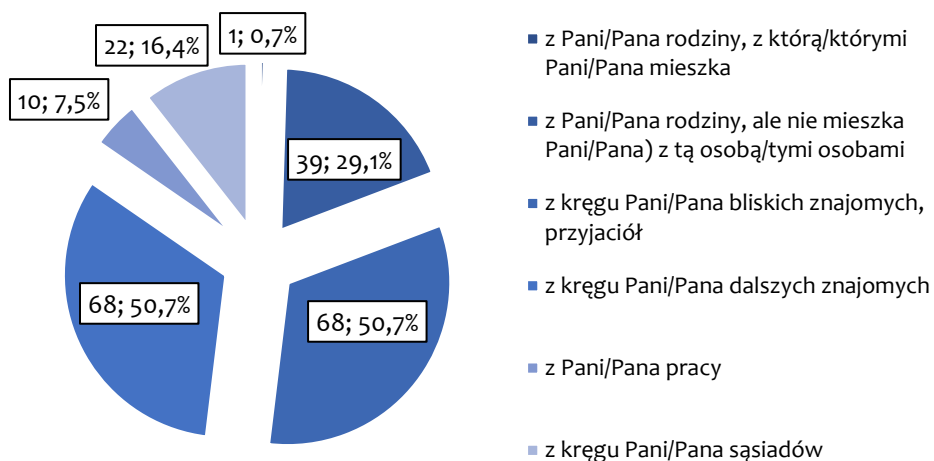
W 2018 roku respondenci deklarując znajomość osób zażywających substancje psychoaktywne znacznie częściej niż w 2014 roku wskazywali na członków własnych rodzin (w 2014 r łącznie 7,3%; w 2018 roku łącznie 29,8%)

Z uzyskanego rozkładu odpowiedzi wynika, że stosunkowo najczęściej osoby takie funkcjonują w kręgu bliskich znajomych/przyjaciół respondentów (50,7%) lub są ich dalszymi znajomymi (50,7%). Powtarzały się również wypowiedzi, że stanowią one członków rodziny, jednak nie wchodzących w skład gospodarstw domowych

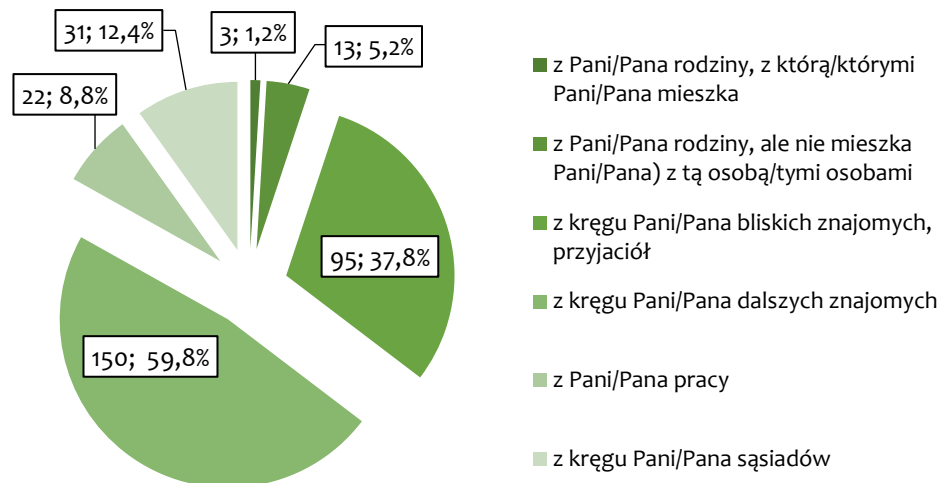
ankietowanych (29,1%). Tylko jeden z badanych zadeklarował, że *zamieszkuje z osobą/osobami*, które zażywają substancje psychoaktywne (0,7%). Ponadto 22 respondentów z tej grupy (16,4%) wskazało *grono sąsiadów*, jako środowisko bytowania osób z tym problemem, a kolejnych 10 badanych swoje *miejsce zatrudnienia* (7,5%).

Wśród odpowiedzi uzyskanymi w poprzednim badaniu również dominowały osoby z kręgu *najbliższych znajomych/przyjaciół* respondentów (37,8%) oraz ich *dalszych znajomych* (59,8%). Ponadto na trzecim miejscu uplasowali się *sąsiedzi*, jako środowisko bytowania osób z tym problemem, a na czwartym *współpracownicy* badanych (7,5%). Wówczas członkowie rodziny wskazywani byli stosunkowo najrzadziej (łącznie 7,3%). Widoczna jest zatem znaczna różnica w poziomie częstotliwości wskazań dotyczących członków rodzin ankietowanych (w 2014 r łącznie 7,3%; w 2018 roku łącznie 29,8%).

Rys. 20: Typy relacji ze znajomymi zażywającymi substancje psychoaktywne (N = 134) – badanie 2018 r.

Rys. 21: Typy relacji ze znajomymi zażywającymi substancje psychoaktywne (N = 238) – badanie 2014 r.

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Kolejne informacje, które okazać się mogą pomocne w diagnozowaniu problemu narkotykowego na terenie miasta Tychy, dotyczyły występowania **sytuacji, w której w obecności respondentów inne osoby zażywały substancje psychoaktywne.**

Większość ankietowanych (78,1%) deklaruje, że do tej pory nigdy nie zdarzyło się aby ktoś w ich obecności zażywał narkotyki lub inne środki odurzające. W porównaniu do 2014 roku widoczny jest nieznaczny wzrost udziału takich deklaracji

Jeżeli dochodzi do sytuacji, w których inne osoby zażywają substancje psychoaktywne w obecności respondentów, to w zdecydowanej większości mają one charakter sporadycznych i niepowtarzających się zdarzeń

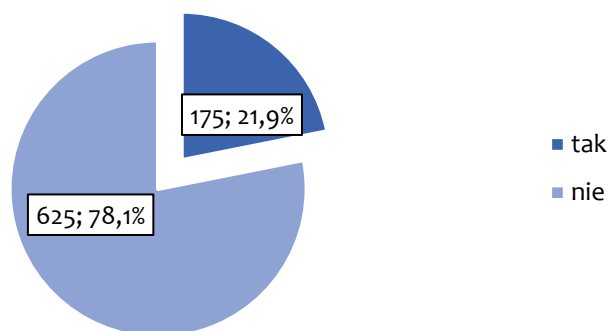
Z rozkładu odpowiedzi wynika, że przeważająca większość ankietowanych (78,1%) deklaruje, że do tej pory nigdy nie zdarzyło się aby ktoś w ich obecności zażywał narkotyki lub inne środki odurzające (rys. 22). W porównaniu do 2014 roku widoczny jest nieznaczny wzrost udziału takich deklaracji (o 4,3%). Warto również podkreślić, że jeżeli dochodzi do takich sytuacji, to w zdecydowanej większości mają one charakter sporadycznych i niepowtarzających się zdarzeń (tab. 7 i 8).

Podjmując próbę korelacji typów wskazań z wybranymi cechami społeczno-demograficznymi ankietowanych, już po raz kolejny można zauważyć, że to mężczyźni stosunkowo częściej niż kobiety deklarują występowanie substancji psychoaktywnych w ich bezpośrednim otoczeniu – tym razem dotyczy to okoliczności, w których w obecności respondentów osoby trzecie zażywały substancje psychoaktywne. Ponadto, wskazania te najczęściej padają ze strony najmłodszych uczestników badania (18-29 lat). W przypadku wykształcenia trudno jest wskazać wśród respondentów na jednolite trendy w rozkładach odpowiedzi umożliwiające określenie jego wpływu na prezentowanie opinii (ANEKS – TABELA NR 6).

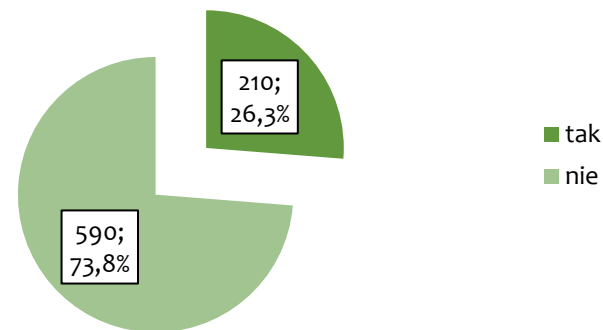
Kolejną istotną kwestią jest typ substancji, jakie były/są potencjalnie zażywane w obecności ankietowanych (rys. 24). Okazuje się, że już po raz kolejny zdecydowanie najczęściej wskazywane są *marihuana* (20,8%) i *haszysz* (12,9%). Na kolejnych miejscach, jednak ze znacznie mniejszą częstotliwością, plasują się sterydy *anaboliczne* (6,3%) oraz *substancje wziewne* (6,1%), a także *grzyby halucynogenne* (5,3%) i *LSD* (5,1%). Typowania pozostałych substancji nie przekroczyły progu 5%.

Dokonując porównania z rozkładem odpowiedzi z 2014 roku można uznać, że jest on bardzo zbliżony do tegorocznego, tworząc podobny ranking substancji zażywanych w obecności respondentów przez inne osoby (rys. 25). Warto jedynie nadmienić, że w przypadku *marihuany* odnotowano spadek częstotliwości jej wskazań (z 24,6% w 2014 r. do 20,8% w 2018 r.), co jest tendencją odwrotną w stosunku do *haszyszu* – którego notowania wzrosły (z 8,9% w 2014 r. do 12,9% w 2018 r.)

Rys. 22: Zażywanie substancji psychoaktywnych przez inne osoby w obecności respondentów. (N = 800) – badanie 2018 r.

Rys. 23: Zażywanie substancji psychoaktywnych przez inne osoby w obecności respondentów. (N = 800) – badanie 2014 r.

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Tab. 7: Zażywanie poszczególnych substancji psychoaktywnych przez inne osoby w obecności respondentów. (N = 800) – badanie 2018 r.

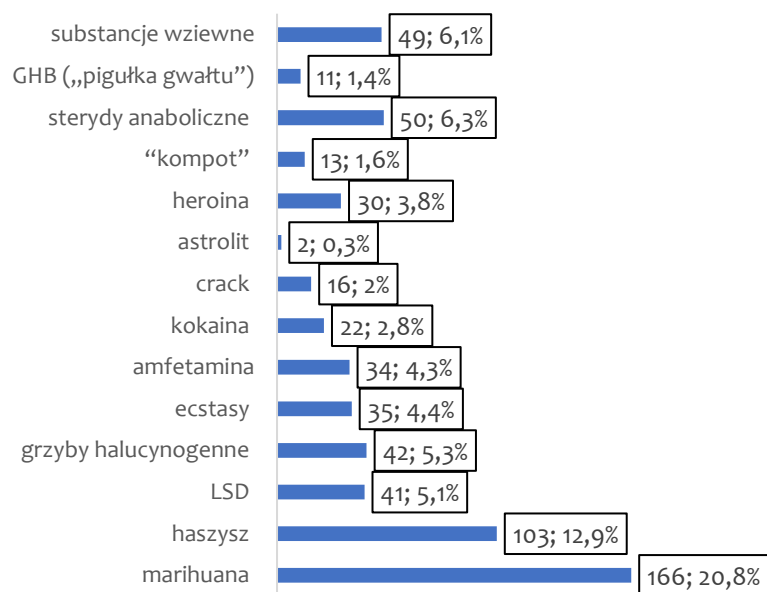
	Wiele razy		Kilka razy		1 raz		Nigdy		Nie pamiętam	
marihuana	21	2,6%	88	11,0%	57	7,1%	625	78,1%	9	1,1%
haszysz	16	2,0%	58	7,3%	29	3,6%	683	85,4%	14	1,8%
LSD	1	0,1%	15	1,9%	25	3,1%	746	93,3%	13	1,6%
grzyby halucynogenne	3	0,4%	19	2,4%	20	2,5%	745	93,1%	13	1,6%
ecstasy	3	0,4%	14	1,8%	18	2,3%	753	94,1%	12	1,5%
amfetamina	1	0,1%	13	1,6%	20	2,5%	753	94,1%	13	1,6%
kokaina	1	0,1%	8	1,0%	13	1,6%	765	95,6%	13	1,6%
crack	1	0,1%	5	0,6%	10	1,3%	769	96,1%	15	1,9%
astrolit	1	0,1%	1	0,1%	0	0,0%	782	97,8%	16	2,0%
heroina	1	0,1%	8	1,0%	21	2,6%	760	95,0%	10	1,3%
„kompot”	1	0,1%	3	0,4%	9	1,1%	772	96,5%	15	1,9%
sterydy anaboliczne	12	1,5%	26	3,3%	12	1,5%	737	92,1%	13	1,6%
GHB („pigulka gwałtu”)	1	0,1%	0	0,0%	10	1,3%	772	96,5%	17	2,1%
substancje wziewne	7	0,9%	15	1,9%	27	3,4%	735	91,9%	16	2,0%

Tab. 8: Zażywanie poszczególnych substancji psychoaktywnych przez inne osoby w obecności respondentów. (N = 800) – badanie 2014 r.

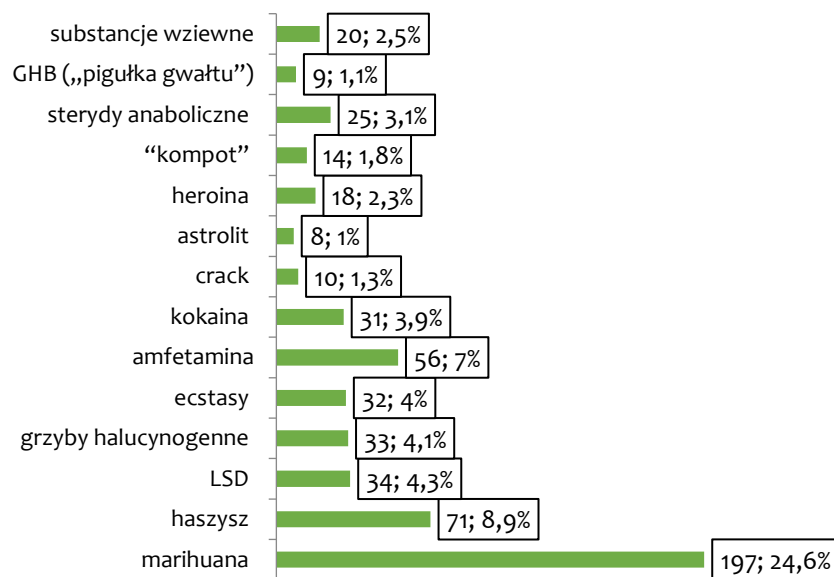
	Wiele razy		Kilka razy		1 raz		Nigdy		Nie pamiętam	
marihuana	55	6,9%	111	13,9%	31	3,9%	572	71,5%	31	3,9%
haszysz	28	3,5%	31	3,9%	12	1,5%	686	85,8%	43	5,4%
LSD	8	1,0%	12	1,5%	14	1,8%	715	89,4%	51	6,4%
grzyby halucynogenne	8	1,0%	17	2,1%	8	1,0%	718	89,8%	49	6,1%
ecstasy	6	0,8%	17	2,1%	9	1,1%	714	89,3%	54	6,8%
amfetamina	19	2,4%	28	3,5%	9	1,1%	700	87,5%	44	5,5%
kokaina	10	1,3%	17	2,1%	4	0,5%	722	90,3%	47	5,9%
crack	4	0,5%	4	0,5%	2	0,3%	736	92,0%	54	6,8%
astrolit	3	0,4%	4	0,5%	1	0,1%	739	92,4%	53	6,6%
heroina	6	0,8%	6	0,8%	6	0,8%	729	91,1%	53	6,6%
„kompot”	3	0,4%	4	0,5%	7	0,9%	733	91,6%	53	6,6%
sterydy anaboliczne	10	1,3%	6	0,8%	9	1,1%	723	90,4%	52	6,5%
GHB („pigulka gwałtu”)	0	0,0%	4	0,5%	5	0,6%	738	92,3%	53	6,6%
substancje wziewne	6	0,8%	4	0,5%	10	1,3%	727	90,9%	53	6,6%

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Rys. 24: Zażywanie poszczególnych substancji psychoaktywnych przez inne osoby w obecności respondentów. (N = 800) – badanie 2018 r.

Rys. 25: Zażywanie poszczególnych substancji psychoaktywnych przez inne osoby w obecności respondentów. (N = 800) – badanie 2014r.

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

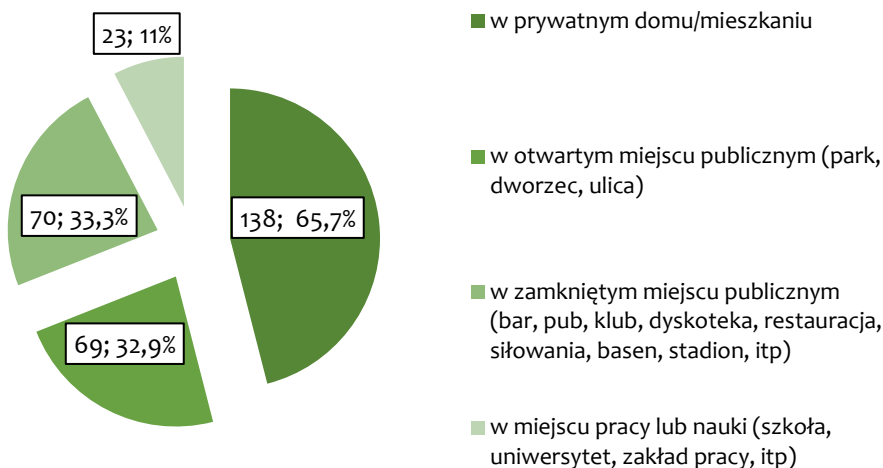
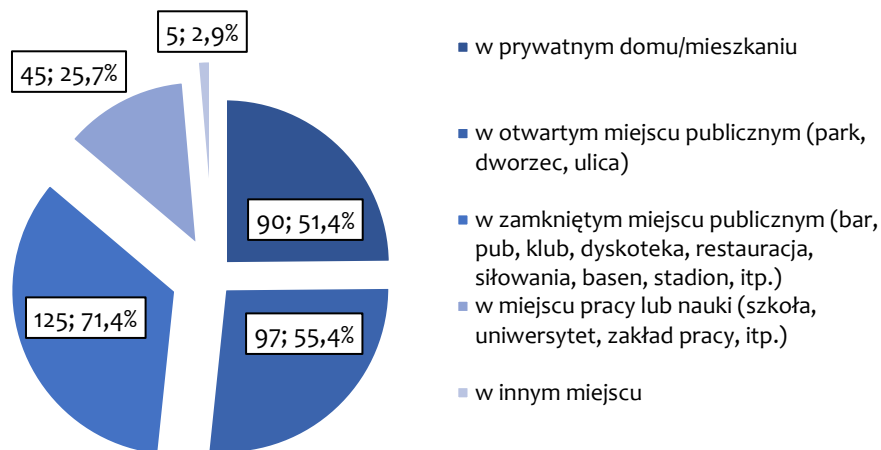
Kontynuując badany wątek, ankietowani poproszeni zostali o **wskazanie miejsca, w którym dochodziło do incydentów zażywania substancji psychoaktywnych przez inne osoby w ich obecności**.

Okazuje się, że stosunkowo najczęściej (71,4%) respondenci byli uczestnikami takich sytuacji w zamkniętych miejscach publicznych (barach, pubach, klubach, dyskotekach, restauracjach, siłowniach, basenach, stadionach, itp.). Do ponad połowy opisywanych przypadków dochodziło również w otwartych miejscach publicznych (parkach, dworcach, ulicach, itp.) (55,4%) oraz prywatnych domach lub mieszkaniach (51,4%). Około ¼ sytuacji tego typu zdarzało się także w miejscach pracy lub nauki ankietowanych (25,7%).

W porównaniu do tegorocznych wyników z rozkładem odpowiedzi z 2014 roku widoczne są istotne zmiany okoliczności – miejsc, w których dochodzi do potencjalnych sytuacji zażywania przez inne osoby substancji psychoaktywnych w obecności respondentów. Poprzednio zdecydowanie najczęściej incydenty te miały miejsce w prywatnych domach lub mieszkaniach (65,7%), a niemal dwukrotnie rzadziej w zamkniętych lub otwartych miejscach publicznych (odpowiednio: 33,3% i 32,9%).

Rys. 26: Miejsca, w których dochodziło do incydentów zażywania substancji psychoaktywnych przez inne osoby w ich obecności (N = 175) – badanie 2018 r.

Rys. 27: Miejsca, w których dochodziło do incydentów zażywania substancji psychoaktywnych przez inne osoby w ich obecności (N = 210) – badanie 2014 r.

UWAGA: Wyniki nie sumują się do 100% ponieważ respondenci mogli wskazywać więcej niż jedną odpowiedź.

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Ostatnie z serii pytań poświęconych zagadnieniom dotyczącym substancji psychoaktywnych związane było z **własnymi doświadczeniami respondentów w zakresie zażywania środków tego typu.**

Ponad 80% ankietowanych deklaruje, że dotychczas nie zażywali substancji psychoaktywnych

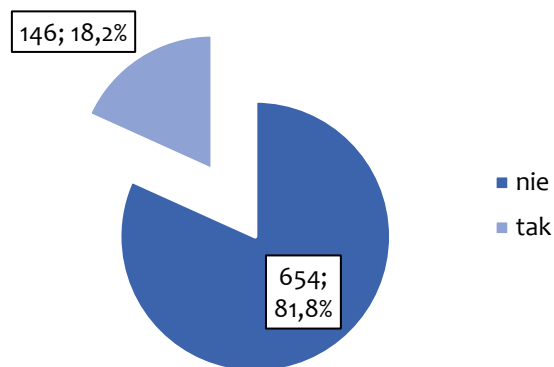
W obydwu edycjach badania (2014 r. i 2018 r.) Ankietowani deklarujący zażywanie środków psychoaktywnych twierdzili najczęściej, że były to sytuacje incydentalne (jednorazowe)

Spośród wszystkich ankietowanych 18,2% zadeklarowało, że zdarzyło się im zażyć którąś z wyróżnionych substancji, a pozostałe 83,5% dotychczas tego nie zrobiło lub zasłania się niepamięcią (rys. 28 i tab. 9). W porównaniu do 2014 roku odnotowano niewielki wzrost deklaracji osobistych doświadczeń ankietowanych ze środkami psychoaktywnymi – wówczas było to 16,5% respondentów (rys. 29). Za szczególnie istotny uznać należy fakt, że w obydwu edycjach badania (2014 r. i 2018 r.) w zdecydowanej większości ankietowani deklarują jednorazowe, a więc incydentalne i niepowtarzane osobiste zażywanie poszczególnych substancji (tab. 9 i 10).

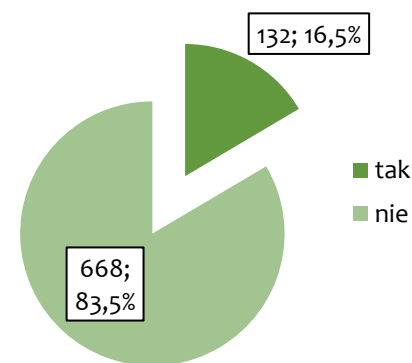
Podjmując próbę korelacji typów wskazań z wybranymi cechami społeczno-demograficznymi respondentów już po raz kolejny można zauważyć, że to mężczyźni stosunkowo częściej niż kobiety deklarują występowanie środków psychoaktywnych w ich bezpośrednim otoczeniu – tym razem dotyczy to okoliczności, w których osobiście zażywali te substancje. Ponadto, wskazania te najczęściej padają ze strony najmłodszych uczestników badania (18-29 lat). Tymczasem w przypadku wykształcenia trudno jest wskazać wśród respondentów na jednolite trendy w rozkładach odpowiedzi umożliwiające określenie jego wpływu na prezentowanie opinii (ANEKS – TABELA NR 8).

Jednocześnie stosunkowo największa grupa ankietowanych decydowała się na zażycie: *marihuany* (17,6%) lub *haszyszu* (9,9%). Na trzecim miejscu w tym zestawieniu uplasowały się *substancje wziewne* (5%). Łączne liczby wskazań pozostałych substancji nie przekroczyły pięcioprocentowego progu (rys. 30). Niemal bliźniaczo głośy rozkładały się w badaniu zrealizowanym w 2014 roku (rys. 31).

Rys. 28: Osobiste doświadczenia respondentów z zażywaniem środków psychoaktywnych (N = 800) – badanie 2018 r.

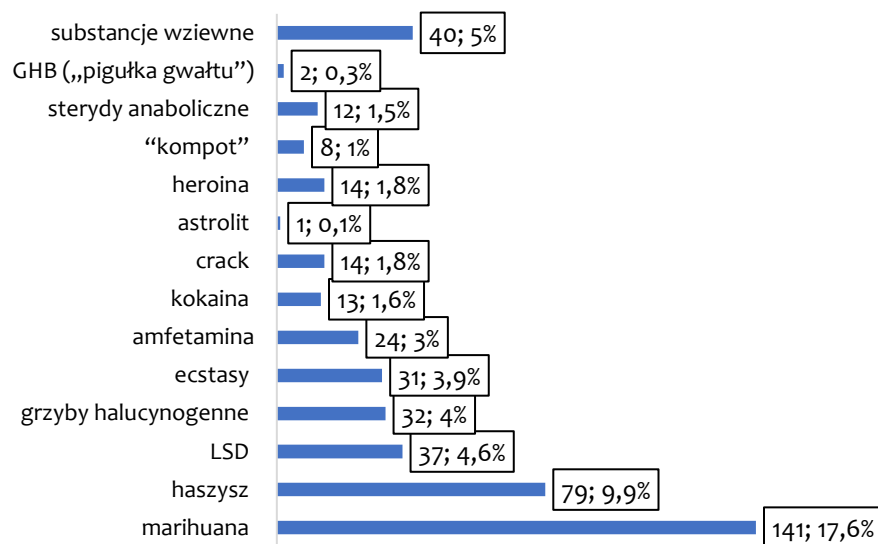

Rys. 29: Osobiste doświadczenia respondentów z zażywaniem środków psychoaktywnych (N = 800) – badanie 2014 r.

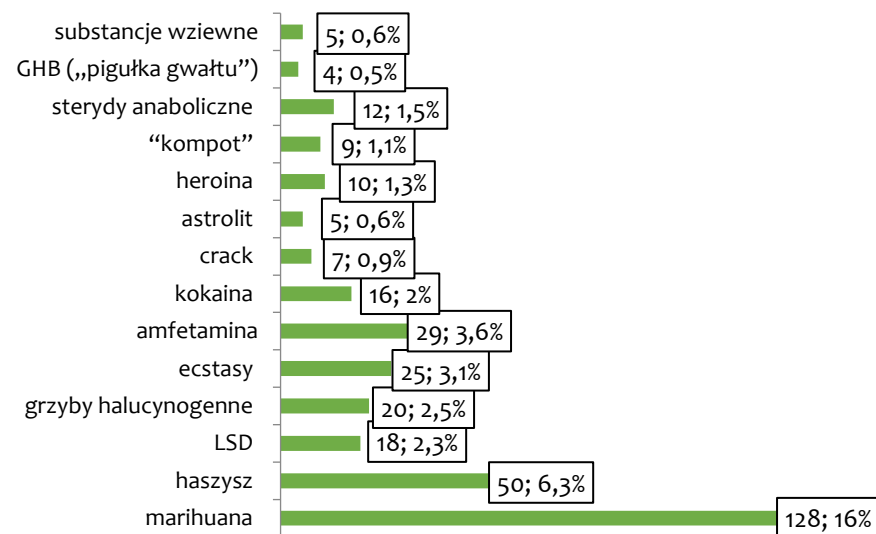

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Rys. 30: Osobiste doświadczenia respondentów z zażywaniem konkretnych środków psychoaktywnych (N = 800) – badanie 2018 r.

Rys. 31: Osobiste doświadczenia respondentów z zażywaniem konkretnych środków psychoaktywnych (N = 800) – badanie 2014 r.

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Tab. 9: Osobiste doświadczenia respondentów z zażywaniem konkretnych środków psychoaktywnych (N = 800) – badanie 2018 r.

	Wiele razy		Kilka razy		1 raz		Nigdy		Nie pamiętam	
marihuana	10	1,3%	62	7,8%	69	8,6%	654	81,8%	5	0,6%
haszysz	8	1,0%	35	4,4%	36	4,5%	717	89,6%	4	0,5%
LSD	0	0,0%	9	1,1%	28	3,5%	760	95,0%	3	0,4%
grzyby halucynogenne	2	0,3%	11	1,4%	19	2,4%	766	95,8%	2	0,3%
ecstasy	0	0,0%	5	0,6%	26	3,3%	766	95,8%	3	0,4%
amfetamina	0	0,0%	7	0,9%	17	2,1%	775	96,9%	1	0,1%
kokaina	1	0,1%	4	0,5%	8	1,0%	784	98,0%	3	0,4%
crack	0	0,0%	2	0,3%	12	1,5%	782	97,8%	4	0,5%
astrolit	0	0,0%	0	0,0%	1	0,1%	795	99,4%	4	0,5%
heroina	0	0,0%	4	0,5%	10	1,3%	782	97,8%	4	0,5%
“kompot”	0	0,0%	3	0,4%	5	0,6%	789	98,6%	3	0,4%
sterydy anaboliczne	2	0,3%	7	0,9%	3	0,4%	785	98,1%	3	0,4%
GHB („pigułka gwałtu”)	0	0,0%	0	0,0%	2	0,3%	795	99,4%	3	0,4%
substancje wziewne	4	0,5%	8	1,0%	28	3,5%	754	94,3%	6	0,8%

Tab. 10: Osobiste doświadczenia respondentów z zażywaniem konkretnych środków psychoaktywnych (N = 800) – badanie 2014 r.

	Wiele razy		Kilka razy		1 raz		Nigdy		Nie pamiętam	
marihuana	32	4,0%	60	7,5%	36	4,5%	666	83,3%	6	0,8%
haszysz	15	1,9%	19	2,4%	16	2,0%	743	92,8%	7	0,9%
LSD	7	0,9%	2	0,3%	9	1,1%	776	97,0%	6	0,8%
grzyby halucynogenne	4	0,5%	6	0,8%	10	1,3%	775	96,9%	5	0,6%
ecstasy	2	0,3%	11	1,4%	12	1,5%	769	96,1%	6	0,8%
amfetamina	8	1,0%	10	1,3%	11	1,4%	764	95,5%	7	0,9%
kokaina	2	0,3%	5	0,6%	9	1,1%	778	97,2%	6	0,8%
crack	1	0,1%	0	0,0%	6	0,8%	787	98,4%	6	0,8%
astrolit	1	0,1%	0	0,0%	4	0,5%	788	98,5%	7	0,9%
heroina	3	0,4%	1	0,1%	6	0,8%	783	97,9%	7	0,9%
“kompot”	2	0,3%	1	0,1%	6	0,8%	785	98,1%	6	0,8%
sterydy anaboliczne	6	0,8%	3	0,4%	3	0,4%	780	97,5%	8	1,0%
GHB („pigułka gwałtu”)	1	0,1%	0	0,0%	3	0,4%	787	98,4%	9	1,1%
substancje wziewne	3	0,4%	0	0,0%	2	0,3%	783	97,9%	12	1,5%

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

3.3. Alkohol – osobiste doświadczenia, postrzeganie zjawisk związanych z nadużywaniem i uzależnieniem

Kolejny blok tematyczny podejmowany w relacjonowanym badaniu dotyczył konsumpcji alkoholu oraz postrzegania zjawisk związanych z nadużywaniem i uzależnieniem od tej substancji. Pamiętać jednak należy, że picie napojów alkoholowych to zjawisko niezmiernie zróżnicowane osobniczo, zarówno co do typów napojów, częstości picia, ilości porcji alkoholu wypijanych przy jednej okazji jak i rozmiarów ogólnego spożycia. Innymi słowy praktyki spożywania alkoholu jak i skutki tych praktyk mają charakter dalece zindywidualizowany.

Próbę stworzenia obrazu postaw Tyszan w tym zakresie rozpoczęto od uzyskania **ogólnych informacji dotyczących samej potencjalności spożywania alkoholu przez badanych.**

Tylko 1/5 ankietowanych deklaruje całkowitą abstynencję od alkoholu

Udział osób deklarujących całkowitą abstynencję od alkoholu nieznacznie wzrósł w porównaniu do wyników badania z 2014 roku

Okazuje się, że jedynie 20,4% ankietowanych deklaruje całkowitą abstynencję od alkoholu (rys. 32). Zatem zdecydowana większość badanych, bo prawie 80% spożywa napoje alkoholowe z różną częstotliwością. Wśród tych osób 16,4% deklaruje, iż *lubi wypić alkohol przy dobrej okazji i w ich ocenie zdarza się to dość często*. Kolejne 29,9% twierdzi podobnie deklarując jednak, że *nie często zdarza się im korzystanie z takich okazji*. Natomiast około 1/3 ankietowanych twierdzi, iż *celowo unika okazji wypicia alkoholu więc korzysta z nich bardzo rzadko* (rys. 34).

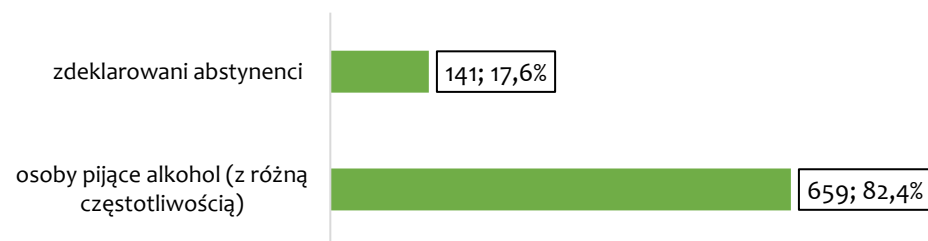
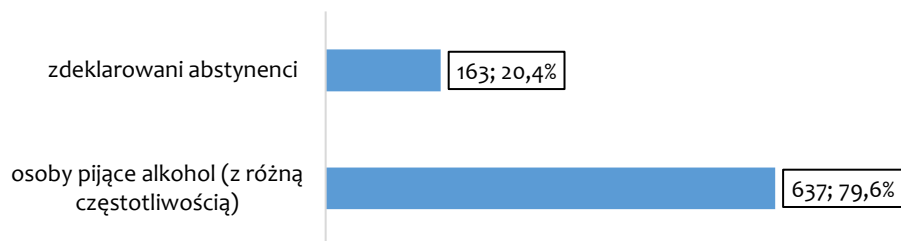
Korelując uzyskane odpowiedzi z cechami społeczno-demograficznymi ankietowanych można wskazać, że w gronie zdeklarowanych abstynentów więcej jest kobiet (37,5%) niż mężczyzn (28,7%). Ponadto kobiety stosunkowo częściej deklarują *celowe unikanie sytuacji sprzyjających spożywaniu alkoholu* (k = 37,5%; m = 28,7%), natomiast mężczyźni zdecydowanie *chętniej, z większą lub mniejszą częstotliwością, korzystają z takich okazji* (k = 39,2%; m = 54,3%).

Biorąc pod uwagę wiek ankietowanych należy wskazać, że postawy abstynenckie deklarowane są stosunkowo najczęściej przez reprezentantów najstarszej grupy wiekowej (60 i więcej lat = 32,5%), a w przypadku pozostałych nie przekraczają one progu 16,5%. Jednocześnie z okazji sprzyjających spożywanie alkoholu najchętniej, z różną częstotliwością, korzystają najmłodszy badani (18-29 lat = 59,8%), jednak również w pozostałych grupach wiekowych udział takich wskazań sięga około 50%.

Natomiast poziom wykształcenia nie warunkuje istotnych różnic w opisywanych preferencjach potencjalnych praktyk spożywania napojów alkoholowych (ANEKS – TABELA NR 9).

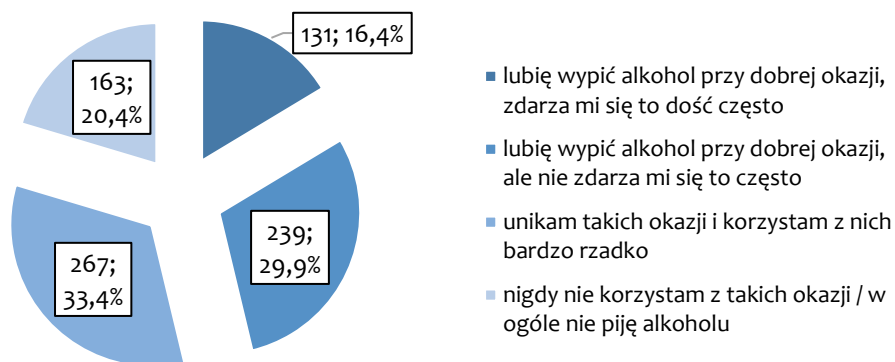
Porównując tegoroczne wyniki z rozkładem odpowiedzi uzyskanym w 2014 roku widoczne są pewne zmiany w ogólnych preferencjach (rys. 34 i 35). Odnotowano bowiem nieznaczny wzrost udziału osób deklarujących częste spożywanie alkoholu (z 13,5% w 2014 r. do 16,4% w 2018 r.) przy jednoczesnym spadku liczebności badanych oceniających swoje spożycie jako niezbyt częste (z 42,1% do 29,9%). Wzrosła również liczba ankietowanych celowo unikających okazji sprzyjających spożywaniu alkoholu (z 26,5% do 33,4%).

Rys. 32: Ogólne deklaracje dotyczące potencjalnego spożywania alkoholu (N = 800) – badanie 2018 r. – **Rys. 33: Ogólne deklaracje dotyczące potencjalnego spożywania alkoholu (N = 800) – badanie 2014 r.**

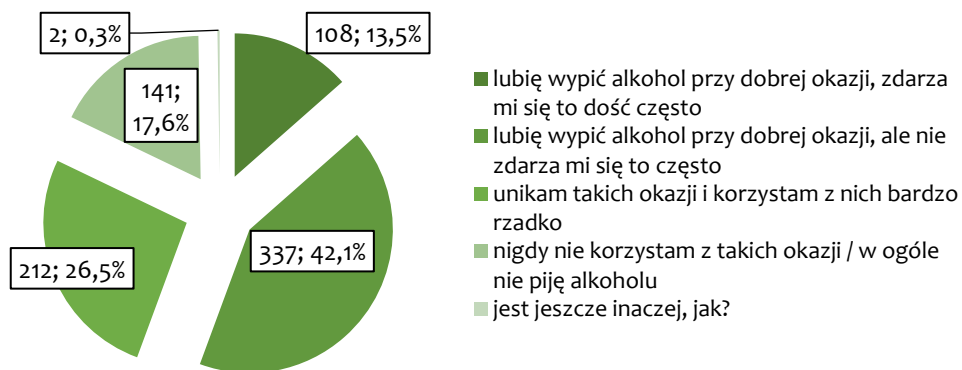

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Rys. 34: Korzystanie z okazji sprzyjających spożywaniu alkoholu (N = 800) – badanie 2018 r. – **Rys. 35: Korzystanie z okazji sprzyjających spożywaniu alkoholu (N = 800) – badanie 2014 r.**

- lubię wypić alkohol przy dobrej okazji, zdarza mi się to dość często
- lubię wypić alkohol przy dobrej okazji, ale nie zdarza mi się to często
- unikam takich okazji i korzystam z nich bardzo rzadko
- nigdy nie korzystam z takich okazji / w ogóle nie piję alkoholu

- lubię wypić alkohol przy dobrej okazji, zdarza mi się to dość często
- lubię wypić alkohol przy dobrej okazji, ale nie zdarza mi się to często
- unikam takich okazji i korzystam z nich bardzo rzadko
- nigdy nie korzystam z takich okazji / w ogóle nie piję alkoholu
- jest jeszcze inaczej, jak?

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Dla prowadzonych analiz istotne jest również poznanie tzw. stylów picia Tyszan. Warto podjąć próbę uzyskania informacji na ten temat, chociaż należy mieć świadomość, iż deklaracje nie muszą w pełni odzwierciedlać rzeczywistych postaw przejawianych w życiu codziennym badanych. Dlatego w kolejnym pytaniu poproszono ankietowanych o wskazanie *jakiego typu alkohole i z jaką częstotliwością mają w zwyczaju spożywać*.

Zmieniają się ogólne preferencje badanych tyszan dotyczące gatunków spożywanych alkoholi – od piwa popularniejsze stają się wódka, wino i alkohole wysokogatunkowe

Biorąc pod uwagę liczbę uzyskiwanych głosów, stosunkowo najbardziej popularnym alkoholem, spożywanym jednak z różną częstotliwością, jest *wódka*, którą wskazało niemal 90% ankietowanych deklarujących brak całkowitej abstynencji. Na drugim miejscu w tym rankingu uplasowało się *wino* – z liczbą wskazań na poziomie 81%. Trzecie miejsce zajęły *alkohole wysokogatunkowe*, po które sięga niemal ¼ respondentów z grupy nieabstynenckiej. Znacznie mniej popularne jest *piwo*, jednak i ten rodzaj napoju alkoholowego konsumowany jest przez prawie 58% badanych. Poza tym około 1/3 respondentów decyduje się na spożywanie innych odmian napojów alkoholowych (rys. 36).

Za wyjątkowo istotne uznać należy porównanie tego rozkładu z wynikami z 2014 roku (rys. 37). Okazuje się bowiem, że w istotny sposób zmieniły się ogólne preferencje badanych tyszan dotyczące gatunków spożywanych alkoholi. W poprzednim badaniu zdecydowanym liderem w tym rankingu było *piwo*, z konsumpcji którego zrezygnowała obecnie niemal 1/3 ankietowanych (2014 r. = 84,5%; 2018 r. = 57,8%). Swoje preferencje przenieśli oni głównie na rzecz *alkoholi wysokogatunkowych* (2014 r. = 55,8%; 2018 r. = 74,7%) oraz *wódki* (2014 r. = 76,9%; 2018 r. = 89,6%), nieco rzadziej – *wina* (2014 r. = 71,3%; 2018 r. = 81%). Dodatkowe grono amatorów zyskały również tzw. *inne napoje alkoholowe* (2014 r. = 26,3%; 2018 r. = 34,2%).

Z korelacji tegorocznych preferencji z wybranymi cechami społeczno-demograficznymi ankietowanych wynika, że nie ma istotnych różnic w gustach kobiet i mężczyzn, tzn. przedstawiciele obu płci najchętniej sięgają po: *wódkę* (k = 88,3%; m = 91%); *wino* (k = 89,5%; m = 72,2%) lub *alkohole wysokogatunkowe* (k = 74,8%; m = 74,7%). Jedyna różnica dotyczy konsumpcji *piwa*, po które znacznie chętniej sięgają mężczyźni (67,9%) niż kobiety (48%).

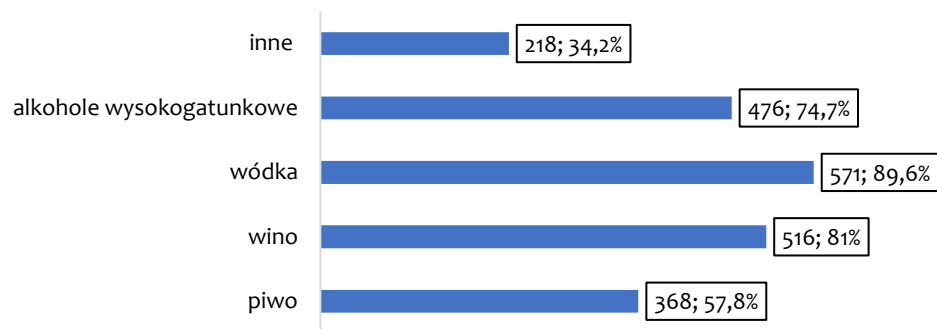
Również wiek ankietowanych nie warunkuje w istotny sposób głównych preferencji ankietowanych, tzn. w każdej grupie wiekowej stosunkowo największa część respondentów sięga po *wódkę* (18-29 lat = 91,3%; 30-39 lat = 93,2%; 40-49 lat = 96,3%; 50-59 lat = 89,5%; 60 i więcej lat = 82%) i *wino* (18-29 lat = 84,7%; 30-39 lat = 91,9%; 40-49 lat = 86%; 50-59 lat = 70,5%; 60 i więcej lat = 73%). Różnice widoczne są dopiero na dalszych miejscach tego rankingu, bowiem okazuje się, że wśród najmłodszych badanych

na trzeciej pozycji uplasowało się piwo (18-29 lat = 70,4%; 30-39 lat = 74%; 40-49 lat = 61,7%; 50-59 lat = 50,5%; 60 i więcej lat = 40,7%), a w pozostałych grupach wiekowych – alkohole wysokogatunkowe (18-29 lat = 63,4%; 30-39 lat = 85,1%; 40-49 lat = 85%; 50-59 lat = 67,4%; 60 i więcej lat = 67,2%).

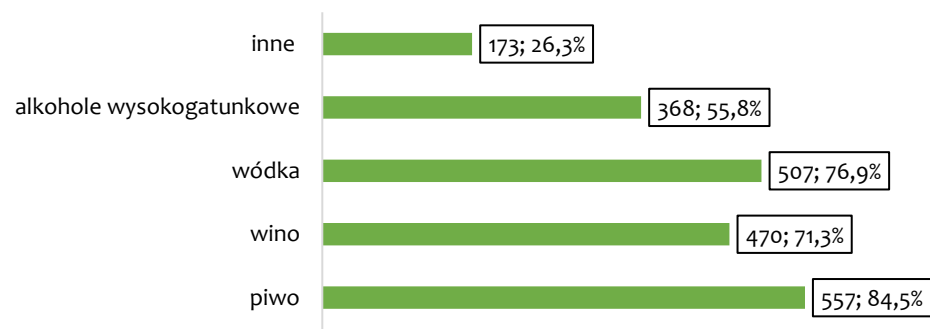
Poziom wykształcenia po raz kolejny nie warunkuje istotnych różnic w opisywanych preferencjach potencjalnych praktyk spożywania napojów alkoholowych (ANEKS – TABELA NR 10).

Nieco inaczej kształtują się preferencje badanych pod względem częstotliwości spożywania poszczególnych typów alkoholi. Okazuje się bowiem, że jest ona odwrotnie proporcjonalna do „ciężkości gatunkowej” danego napoju, tzn. im większa zawartość alkoholu tym stosunkowo rzadziej jest on spożywany (tab. 11). Zatem tylko nieliczne osoby deklarują codzienne lub niemal codzienne konsumowanie napojów alkoholowych i są to jedynie piwo lub wino, które zaczyna stopniowo doganiać popularnością chmielowy napój. Poza tym piwo spożywane jest stosunkowo najczęściej 2-3 razy w miesiącu lub 1 w miesiącu. Po wino ankietowani sięgają kilka lub kilkanaście razy w roku. Wódka i alkohole wysokogatunkowe spożywane są z jeszcze mniejszą częstotliwością, bo co najwyżej kilka razy w roku.

Rys. 36: Preferowane typy napojów alkoholowych (N = 637) – badanie 2018 r.

Rys. 37: Preferowane typy napojów alkoholowych (N = 659) – badanie 2014 r.

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Tab. 11: Częstotliwość spożywania wybranych typów napojów alkoholowych (N = 637) – badanie 2018 r.

	piwo		wino		wódka		alkohole wysoko gatunkowe		inne	
codziennie lub prawie codziennie	42	6,6%	1	0,2%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
2-3 razy w tygodniu	33	5,2%	14	2,2%	0	0,0%	1	0,2%	0	0,0%
1-2 razy w tygodniu	38	6,0%	39	6,1%	5	0,8%	11	1,7%	1	0,2%
2-3 razy w miesiącu	68	10,7%	48	7,5%	22	3,5%	32	5,0%	0	0,0%
1 raz w miesiącu	49	7,7%	99	15,5%	55	8,6%	52	8,2%	7	1,1%
6-11 raz w roku	37	5,8%	87	13,7%	134	21,0%	92	14,4%	15	2,4%
2-5 razy w roku	42	6,6%	120	18,8%	152	23,9%	93	14,6%	42	6,6%
raz w roku	31	4,9%	73	11,5%	143	22,4%	106	16,6%	70	11,0%
jeszcze rzadziej	28	4,4%	35	5,5%	60	9,4%	89	14,0%	83	13,0%
nigdy	269	42,2%	121	19,0%	66	10,4%	161	25,3%	419	65,8%

Tab. 12: Częstotliwość spożywania wybranych typów napojów alkoholowych (N = 659) – badanie 2014r.

	piwo		wino		wódka		alkohole wysoko gatunkowe		inne	
codziennie lub prawie codziennie	55	8,3%	3	0,5%	1	0,2%	3	0,5%	0	0,0%
2-3 razy w tygodniu	113	17,1%	12	1,8%	9	1,4%	7	1,1%	1	0,2%
1-2 razy w tygodniu	99	15,0%	21	3,2%	28	4,2%	22	3,3%	4	0,6%
2-3 razy w miesiącu	88	13,4%	55	8,3%	41	6,2%	20	3,0%	4	0,6%
1 raz w miesiącu	72	10,9%	74	11,2%	107	16,2%	33	5,0%	4	0,6%
6-11 raz w roku	25	3,8%	61	9,3%	96	14,6%	42	6,4%	10	1,5%
2-5 razy w roku	54	8,2%	85	12,9%	113	17,1%	84	12,7%	25	3,8%
raz w roku	15	2,3%	44	6,7%	34	5,2%	29	4,4%	12	1,8%
jeszcze rzadziej	36	5,5%	115	17,5%	78	11,8%	128	19,4%	113	17,1%
nigdy	102	15,5%	189	28,7%	152	23,0%	291	44,2%	486	73,8%

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Dla podejmowanych analiz istotnym zagadnieniem jest również przeciętna **ilość alkoholu wypijana przez respondentów przy jednej okazji**. Stanowić ona może ważną wytyczną przy próbie określania cech charakterystycznych dla wyróżnianych tzw. stylów picia.

Tylko 5,5% ankietowanych z grona amatorów alkoholu ogranicza jego spożycie przy jednej okazji do 1 kieliszka. 94,5% respondentów wypija jednorazowo większą ilość trunków, a w tym: powyżej 5 kieliszków 39,2% lub 4-5 takich porcji 33,1%

Zmieniają się ogólne preferencje badanych tyszan dotyczące ilości wypijanego alkoholu przy jednej okazji, tzn. maleje udział osób deklarujących ograniczenie spożycia do 1 kieliszka, a przybywa osób decydujących się na konsumpcję 4-5 lub nawet powyżej 5 kieliszków

Okazuje się, że tylko co osiemnasty ankietowany (5,5%) z grona amatorów alkoholu (nie deklarujących abstynencji) ogranicza jego spożycie przy jednej okazji do 1 kieliszka. Pozostałe 94,5% respondentów wypija jednorazowo większą ilość trunków. Wśród tych amatorów napojów alkoholowych dominują osoby, które swoje

przeciętne jednorazowe spożycie określają na poziomie powyżej 5 kieliszków (39,2%) lub 4-5 takich porcji (33,1%). Poza tym co piąty ankietowany z tej grupy wypija jednorazowo średnio 2-3 kieliszki alkoholu (22,1%) (rys. 38).

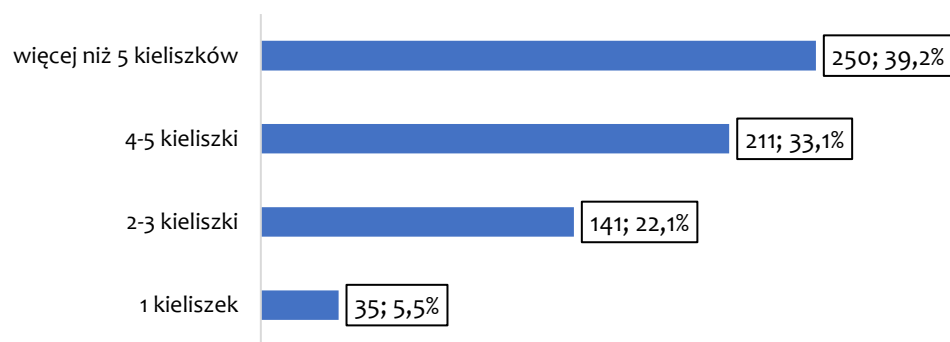
Również pod tym względem zmieniły się dotychczasowe preferencje wśród badanych tyszan. Z porównania tegorocznych wskazań z rozkładami z 2014 roku (rys. 39) wynika, że wówczas niemal trzykrotnie więcej badanych deklaroowało ograniczanie jednorazowego spożycia alkoholu do 1 kieliszka (16,7%). Ponadto niemal dwukrotnie mniej było osób wypijających przy jednej okazji więcej niż 5 kieliszków alkoholu (16,2%) lub między 4-5 porcje (18,5%). W poprzednim badaniu niemal połowę, a więc stosunkowo największą grupę stanowili respondenci wypijający jednorazowo 2-3 kieliszki trunku (48,6%).

Z korelacji uzyskanych odpowiedzi z wybranymi cechami społeczno-demograficznymi ankietowanych wynika, że pod względem ilości wypijanego alkoholu nie występują istotne różnice między kobietami i mężczyznami. Wyjątek stanowi tylko grupa badanych deklarujących największą ilość jednorazowego spożycia alkoholu (powyżej 5 kieliszków), które jest znacznie popularniejsze wśród mężczyzn (43,9%) niż wśród kobiet (34,8%).

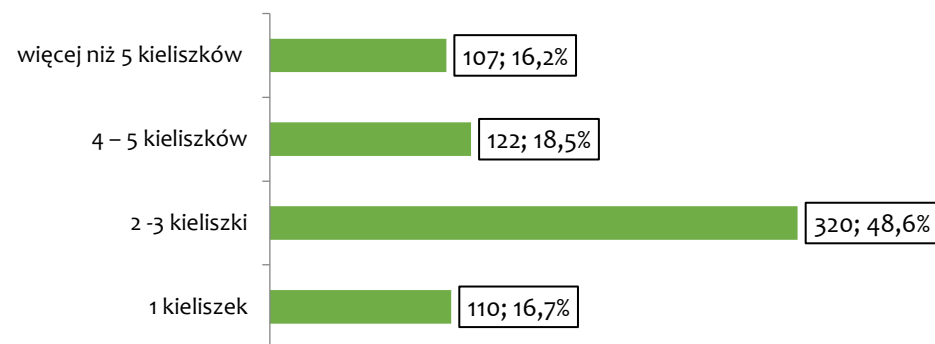
Biorąc pod uwagę wiek ankietowanych można jedynie nadmienić, że widoczne są pewne różnice w preferencjach ilości wypijanego alkoholu między przedstawicielami dwóch najmłodszych przedziałów wiekowych (18-29 lat i 30-39 lat) oraz reprezentantami pozostałych trzech grup bardziej zaawansowanych wiekowo, tzn. wśród młodszych ankietowanych częściej występowały deklaracje jednorazowej konsumpcji na poziomie przekraczającym 5 kieliszków oraz między 4-5 porcji.

Poziom wykształcenia po raz kolejny nie warunkują istotnych różnic w opisywanych preferencjach potencjalnych praktyk spożywania napojów alkoholowych (ANEKS – TABELA NR 11).

Rys. 38: Przeciętna ilość alkoholu wypijana przy jednej okazji (N = 637) – badanie 2018 r.

Rys. 39: Przeciętna ilość alkoholu wypijana przy jednej okazji (N = 659) – badanie 2014 r.

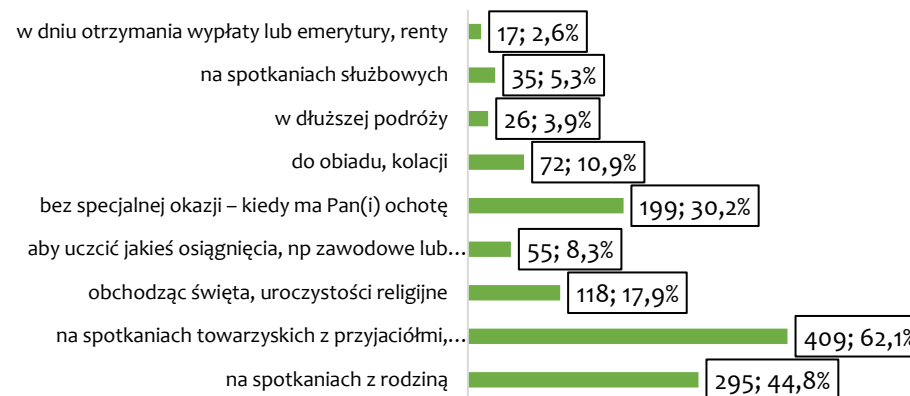
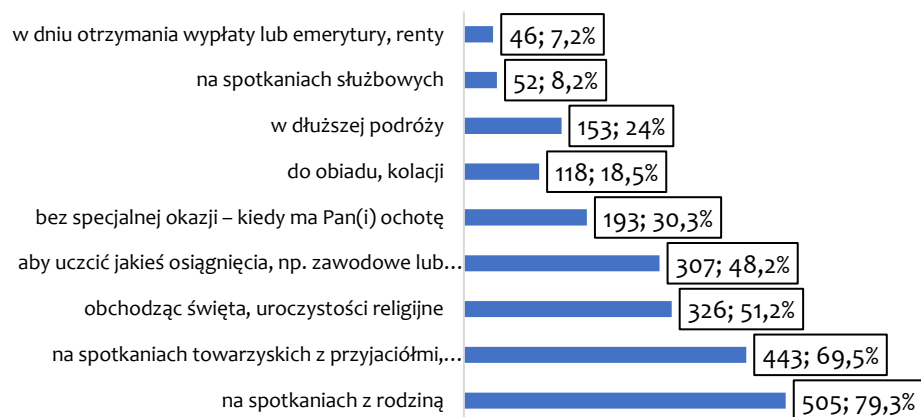
Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Kolejna z badanych kwestii dotyczyła specyfiki **okazji, w których ankietowani z grupy nieabstynenckiej decydują się najczęściej na spożywanie alkoholu**. Z rozkładu uzyskanych odpowiedzi (rys. 40) wynika, że są to głównie uroczystości rodzinne (79,3%) oraz spotkania towarzyskie z przyjaciółmi i znajomymi (69,5%). Ponadto połowa ankietowanych spożywa alkohol w trakcie obchodów świąt i innych uroczystości religijnych (51,2%) oraz dla uczczenia jakiegoś osiągnięcia (48,2%). Co ważne, około 30% ankietowanych sięga po alkohol nie czekając na wyjątkową okazję, wypijając go gdy przyjedzie na to ochota, a co szósty respondent podaje go do obiadu lub kolacji (18,5%). Poza tym dla ¼ ankietowanych okazją do picia alkoholu jest dłuższa podróż (24%). Stosunkowo najrzadziej ankietowani decydują się na konsumpcję napojów alkoholowych w trakcie spotkania służbowego (8,2%) oraz z okazji otrzymania wypłaty lub renty/emerytury (7,2%).

Dokonując korelacji uzyskanych odpowiedzi z wybranymi cechami społeczno-demograficznymi respondentów, należy nadmienić, że przy każdej z wymienionych okoliczności spożywania alkoholu licznie i procentowo dominowali mężczyźni nad kobietami. Ponadto wiek i wykształcenie nie warunkują istotnych różnic w opisywanych preferencjach (ANEKS – TABELA NR 12).

Tymczasem w porównaniu rozkładów z 2018 i 2014 r. widoczne są pewne różnice preferencji ankietowanych uczestniczących w obydwu badaniach. Poprzednio liczba wskazań spożywania alkoholu w trakcie spotkań rodzinnych była niemal dwukrotnie mniejsza (44,8%). Ponadto niemal trzykrotnie mniej osób spożywało alkohol przy okazji obchodów świąt i uroczystości religijnych (17,9%), a sześciokrotnie mniej respondentów czcilo alkoholem swoje niecodzienne osiągnięcia (8,3%). Poza tym we wszystkich pozostałych przypadkach również odnotowano znaczny przyrost wskazań w porównaniu do 2014 roku.

Rys. 40: Okazje, przy których ankietowani decydują się na spożywanie alkoholu (N = 637) – badanie 2018 r. **Rys. 41: Okazje, przy których ankietowani decydują się na spożywanie alkoholu (N = 637) – badanie 2014 r.**

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Kontynuując podejmowaną problematykę ankietowani poproszeni zostali o określenie *jak często zdarza im się wypić jednorazowo taką ilość alkoholu, która doprowadza ich do stanu nietrzeźwości*.

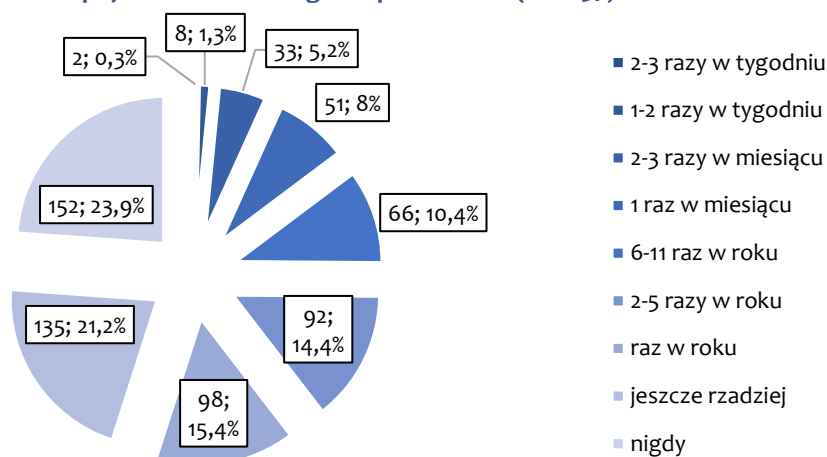
Okolo ¼ ankietowanych nie doprowadza do sytuacji, w których ilość wypitego alkoholu doprowadziłaby do ich nietrzeźwości

Z uzyskanego rozkładu odpowiedzi (rys. 42) wynika, że prawie co czwarty badany (23,9%) z grupy osób deklarujących spożywanie alkoholu, twierdzi, iż *nigdy nie dopuszcza do takiej sytuacji*. Poza tym ponad połowa ankietowanych z tej grupy przyznała, że zdarza się to *co najwyżej kilka razy w roku lub jeszcze rzadziej*. Kolejne 18,4% respondentów wskazało, że w wyniku spożycia alkoholu czują się nietrzeźwi *średnio raz w miesiącu lub nieco rzadziej (6-11 razy w roku)*. Jednocześnie w przypadku 5,2% ankietowanych do takich sytuacji dochodzi *kilka razy w miesiącu*, a 10 osób (1,6%) przyznało, że zdarza się to *co najmniej 1 raz w tygodniu ale nie więcej niż 2-3 razy w tygodniu*.

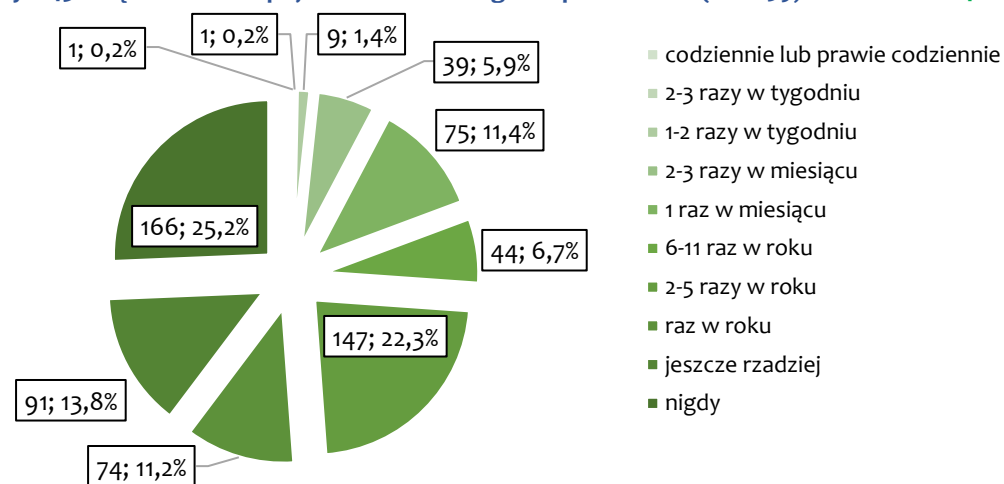
Z korelacji odpowiedzi z wybranymi cechami społeczno-demograficznymi respondentów wynika, że kobiety stosunkowo rzadziej niż mężczyźni deklarują spożywanie ilości alkoholu doprowadzającej do uczucia nietrzeźwości (*nigdy*: k = 30,2%; m = 17,3%). Ponadto jeśli kobiety doprowadzają się do takiego stanu, to robią to z mniejszą częstotliwością niż mężczyźni. Wiek i wykształcenie nie warunkują istotnych różnic odpowiedzi (ANEKS – TABELA NR 13).

Dokonując porównania wyników obydwu edycji badania (2014 r. i 2018 r.) nie odnotowano istotnych różnic w prezentowanych rozkładach.

Rys. 42: Częstotliwość upojenia alkoholowego respondentów (N = 637) – badanie 2018 r.

Rys. 43: Częstotliwość upojenia alkoholowego respondentów (N = 659) – badanie 2014 r.

Omawiany blok tematyczny zamykają dwa pytania dotyczące obserwacji respondentów ich najbliższego tocznia społecznego. **Ankietowani zapytani zostali zatem o to, czy znane są im osoby, wobec których podejrzewają lub wiedzą, że nadużywają alkoholu.**

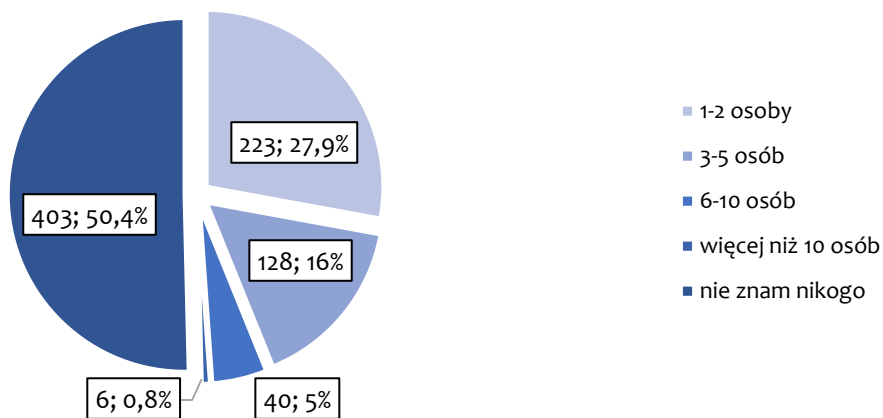

W porównaniu do 2014 roku spadła liczba respondentów deklarujących brak znajomości osób nadużywających alkoholu (2014 r. = 65,1%; 2018 r. = 50,4%)

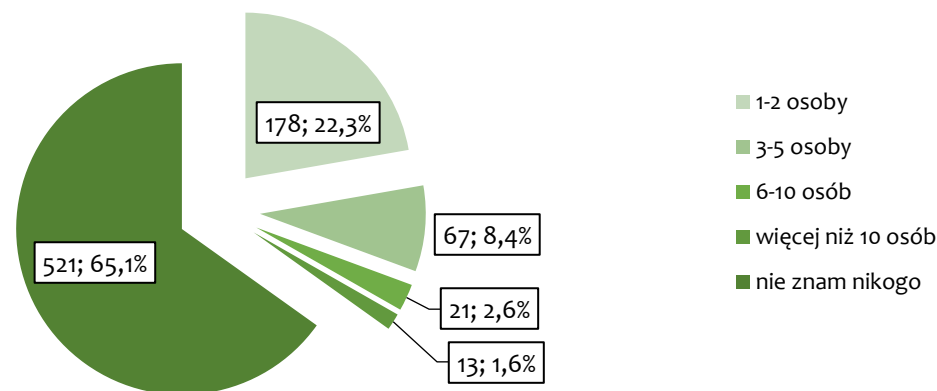
Okazuje się, że niemal równa połowa ankietowanych (50,4%) nie posiada wiedzy aby któraś ze znanych im osób borykała się z problemem alkoholowym. Kolejna ¼ badanych (27,9%) przyznaje jednak, że w gronie ich znajomych funkcjonują 1 lub 2 osoby, co do których mają podejrzenia lub wiedzę o nadużywanie alkoholu. Kolejne 16% respondentów twierdzi, że osobiście zna 3-5 osób z tym problemem. Natomiast aż 46 z 800 (5,8%) anektowanych zadeklarowało, znajomość od 6 do 10 lub jeszcze większą liczbę osób nadużywających alkoholu (rys. 44).

Dokonując porównania tegorocznych wyników z rozkładem z 2014 roku należy podkreślić istotną zmianę w udziale respondentów deklarujących brak znajomości osób z problemem alkoholowym. Okazuje się bowiem, że w poprzedniej edycji badania, grupa ta była znacznie liczniejsza bo stanowiła aż 65,1% wszystkich ankietowanych (rys. 45). Nie powinno więc dziwić, że w odniesieniu do 2014 r. już w 2018 r. widoczny jest wzrost procentowy udziału respondentów deklarujących znajomości osób nadużywających alkoholu.

Rys. 44: Znajomość osób nadużywających alkoholu (N = 800) – badanie 2018 r.

Rys. 45: Znajomość osób nadużywających alkoholu (N = 800) – badanie 2014r.

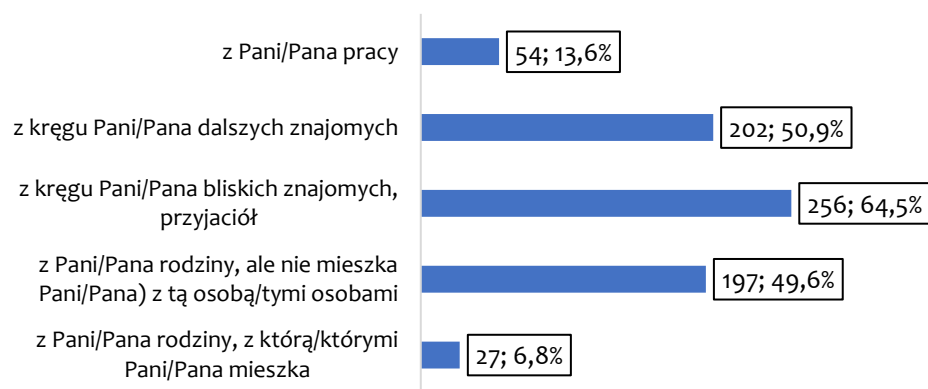

Kontynuując badany wątek ankietowani poproszeni zostali o **określenie relacji społecznych łączących ich ze wskazanymi wcześniej osobami nadużywającymi alkoholu**. Okazuje się, że osoby te funkcjonują głównie w kręgach przyjaciół (64,5%) i znajomych (50,9%) respondentów. W niemal połowie przypadków to również członkowie rodzin ankietowanych, z którymi jednak nie tworzą wspólnych gospodarstw domowych.

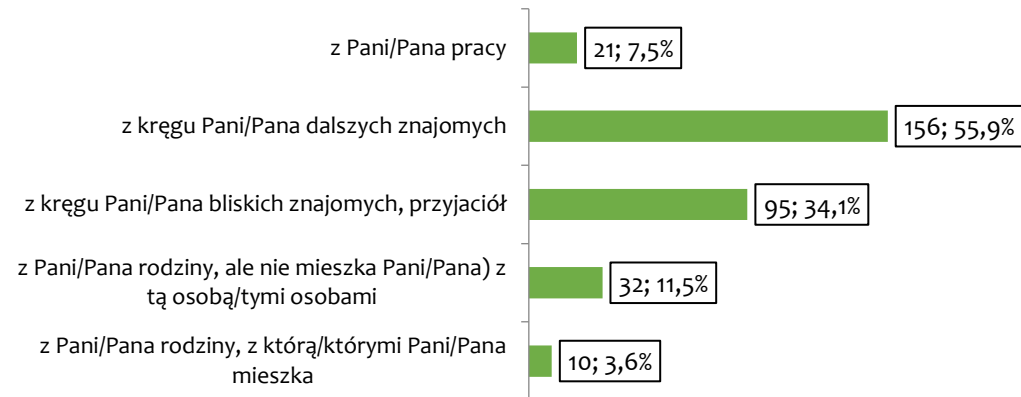
W porównaniu z wynikami z 2014 roku widoczna jest pewna zmiana rozkładu odpowiedzi. W poprzednim badaniu dominowały wskazania osób z kręgu dalszych znajomych (55,9%) ankietowanych. Ponadto dwukrotnie mniej typowań dotyczyło przyjaciół (34,1%), a czterokrotnie mniej – członków rodzin (rys. 47) respondentów.

Próby korelacji odpowiedzi z wybranymi cechami społeczno-demograficznymi (płeć, wiek, poziom wykształcenia) ankietowanych nie wykazały istotnych różnic w deklaracjach respondentów. Jednak można zwrócić uwagę na fakt, że to kobiety częściej niż mężczyźni przyznają się, że problem nadużywania alkoholu dotyczy członków ich rodzin, a w tym również domowników (ANEKS – TABELA NR 15).

Rys. 46: Typy relacji ze znajomymi nadużywającymi alkoholu (N = 397) – badanie 2018 r.

Rys. 47: Typy relacji ze znajomymi nadużywającymi alkoholu (N = 279) – badanie 2014 r.

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

3.4. Przemoc domowa – postrzeganie zjawiska, osobiste doświadczenia

W kolejnym bloku tematycznym relacjonowanego badania podjęta została problematyka przemocy domowej, a więc zjawiska wymagającego zastosowania szczególnych środków służących jego wykrywaniu i zwalczaniu. Tym razem ankietowani poproszeni zostali o podzielenie się własnymi opiniami i spostrzeżeniami związanymi z występowaniem tego zjawiska na terenie miasta Tychy. Podjęto również próbę uzyskania informacji dotyczących osobistych doświadczeń respondentów w tym zakresie.

Na wstępie ankietowani zapytani zostali o to, **czy kiedykolwiek padli ofiarą napaści ze strony obcej im osoby, a jeżeli do tego doszło – to w jakim miejscu.**

Okolo 1/5 ankietowanych padło ofiara przemocy ze strony obcych osób

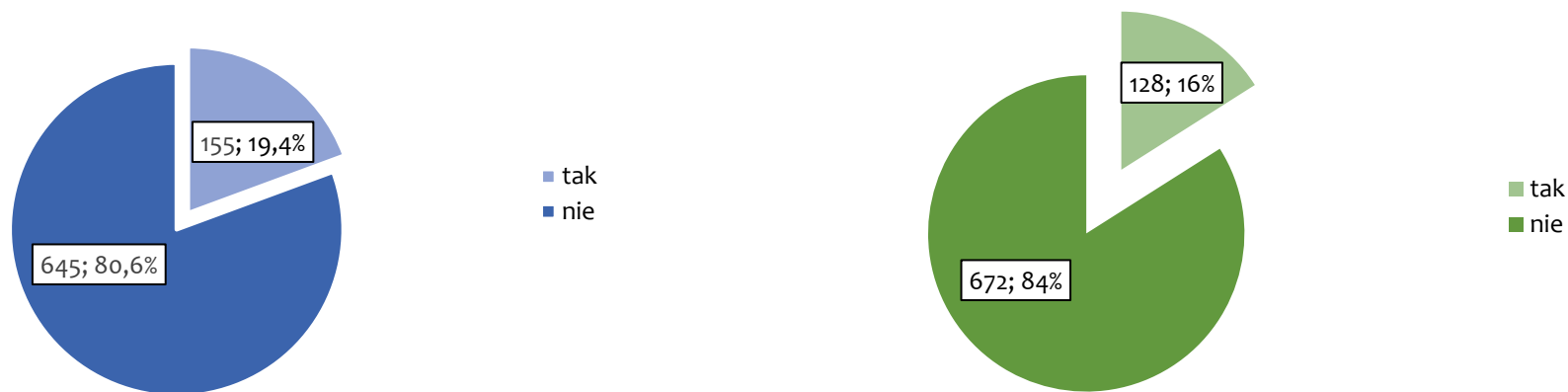
W porównaniu do 2014 r. wzrósł udział respondentów, którzy padli ofiarą przemocy ze strony obcych osób

Z uzyskanego rozkładu odpowiedzi wynika, że około 1/5 respondentów, co najmniej jeden raz w życiu, *padło ofiara przemocy ze strony obcych osób* (rys. 48). Zdecydowanie najczęściej do zdarzeń tych dochodziło w miejscach publicznych (rys. 50), a w tym przede wszystkim *środkach komunikacji miejskiej* (tj. pociągu, autobusie, trolejbusie, taksówce = 5,3%), *na ulicach miasta, poza najbliższą okolicą miejsca zamieszkania badanych* (5,1%) lub w jej obrębie (3,8%) oraz w *kawiarniach, restauracjach czy dyskotekach* (4,6%). Stosunkowo najrzadziej do przemocy ze strony obcych dochodziło bezpośrednio w *miejscach zamieszkania (domach)* ankietowanych (2%).

Z korelacji uzyskanych odpowiedzi z wybranymi cechami społeczno-demograficznymi ankietowanych wynika, że to mężczyźni częściej niż kobiety stawali się ofiarami napaści ze strony obcych osób. Istotne różnice odnotowano również w rozkładach odpowiedzi uwzględniających wiek ankietowanych, tzn. ofiarami napaści zdecydowanie najczęściej padają najmłodsi ankietowani (18-29 lat). Ponadto wykształcenie nie warunkuje istotnych różnic odpowiedzi (ANEKS – TABELA NR 16).

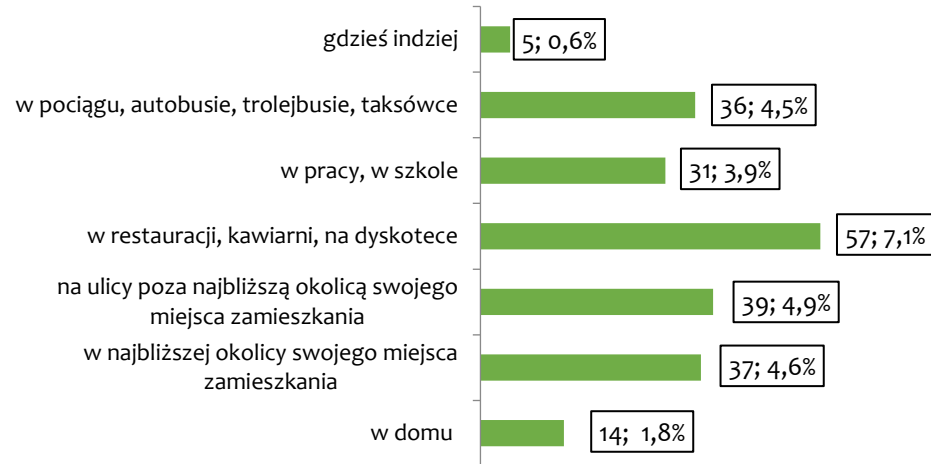
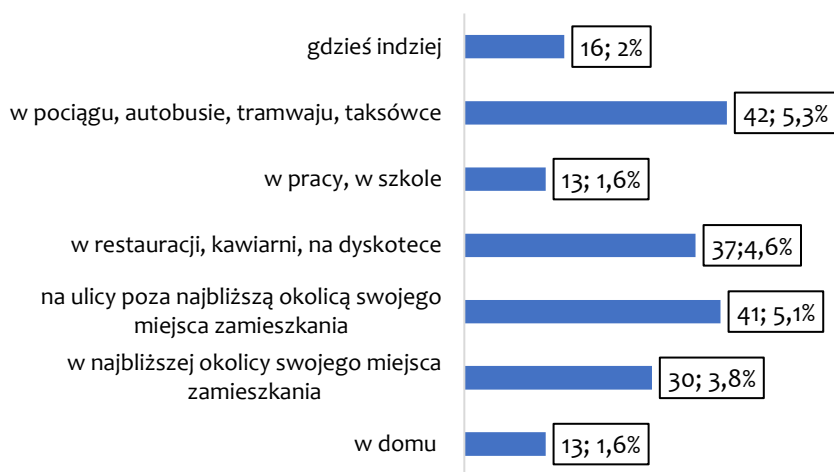
Dokonując porównania z wynikami z 2014 r, należy podkreślić wzrost ogólnej liczby wskazań dotyczących doświadczania napaści ze strony obcych, tzn. w poprzednim badaniu odsetek ankietowanych składających takie deklaracje wynosił 16%. Jednocześnie zmienił się rozkład miejsc, w których najczęściej dochodzi do napaści. W 2014 r. stosunkowo najczęściej dochodziło do nich w miejscach publicznych, takich jak *kawiarnie, restauracje czy dyskoteki* (7,1%), *na ulicach miasta, poza najbliższą okolicą miejsca zamieszkania badanych* (4,9%) lub w jej obrębie (4,6%), oraz w *środkach komunikacji miejskiej* (tj. pociągu, autobusie, trolejbusie, taksówce = 4,5%).

Rys. 48: Respondenci jako ofiary przemocy ze strony obcej osoby (N = 800) – badanie 2018 r. – Rys. 49: Respondenci jako ofiary przemocy ze strony obcej osoby (N = 800) – badanie 2014 r.

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Rys. 50: Miejsca, w których respondenci padli ofiarą przemocy ze strony obcych osób (N = 800) – badanie 2018 r. – Rys. 51: Miejsca, w których respondenci padli ofiarą przemocy ze strony obcych osób (N = 800) – badanie 2014 r.

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Kolejne z pytań zawartych w kwestionariuszu dotyczyło potencjalności **występowania w rodzinach ankietowanych Tyszan nieporozumień wywołujących między domownikami sprzeczki, kłótnie lub awantury.**

W rodzinach prawie 84% ankietowanych dochodzi do sprzeczek, kłótni lub awantur między domownikami

W porównaniu do 2014 r. wzrósł udział respondentów, w rodzinach których dochodzi między domownikami do sprzeczek, kłótni lub awantur

Prawie co piąta ankietowana osoba deklaruje pojawianie się awantur domowych co najmniej raz czy dwa razy w tygodniu

W porównaniu do 2014 r. wzrosła częstotliwość występowania sprzeczek, kłótni lub awantur między domownikami respondentów

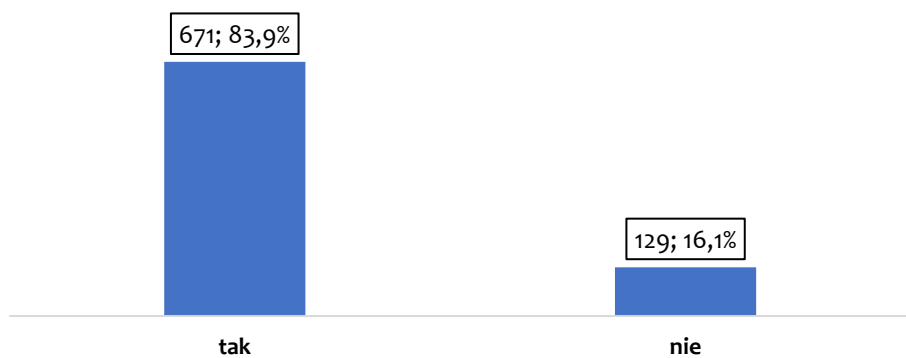
Prawie 84% ankietowanych przyznaje, że ich domach dochodzi do *sprzeczek, kłótni lub awantur* między domownikami. Oznacza to, że średnio jedynie w co szóstym domu nie mają miejsca sytuacje generujące rodzinne nieporozumienia (16,1%) (rys. 52).

Częstotliwość występujących konfliktów jest zróżnicowana (rys. 54) i w zdecydowanej większości przypadków dochodzi do nich *bardzo rzadko* (38,6%) lub co najwyżej *kilka razy w miesiącu* (30,1%). Jednak pojawianie się awantur domowych *raz czy dwa razy w tygodniu* lub *niemal codziennie* deklarował już co piąty ankietowany (18,6%).

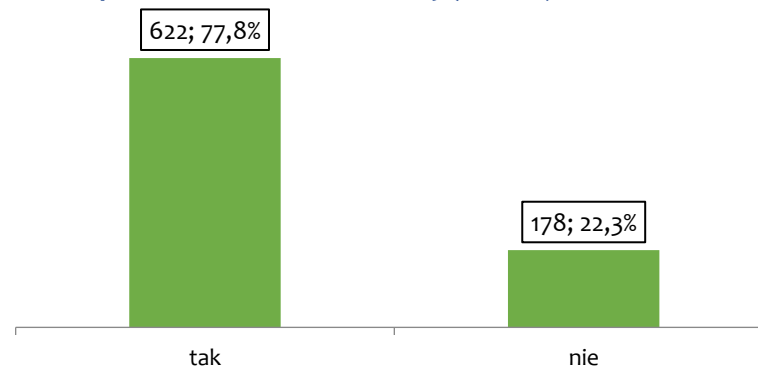
Z korelacji uzyskanych deklaracji z wybranymi cechami społeczno-demograficznymi ankietowanych wynika, że w ogólnym układzie to mężczyźni mają większą skłonność przyznawania się do domowych awantur, które pojawiają się z różną częstotliwością. Tylko w przypadku deklaracji o *bardzo rzadkim* pojawianiu się sytuacji kryzysowych częściej padały one z ust kobiet niż mężczyzn. Poza tym widoczny jest również trend istotnego słabnięcia częstotliwości występowania rodzinnych sprzeczek wraz z zaawansowaniem wieku ankietowanych, tzn. że im starsi ankietowani tym rzadziej deklarują pojawianie się nieporozumień między ich domownikami. Ponadto wykształcenie nie warunkuje istotnych różnic w tym zakresie (ANEKS – TABELA NR 17).

W porównaniu z wynikami z 2014 r. (rys. 55) widoczny jest wzrost o 6,2% udziału respondentów, w rodzinach których dochodzi między domownikami do *sprzeczek, kłótni lub awantur*. Nie powinno więc dziwić, że wzrosła liczebność wskazań dla poszczególnych szczebli częstotliwości występowania domowych nieporozumień.

Rys. 52: Rodzinne sprzeczki, kłótnie lub awantury (N = 800) – badanie 2018 r.

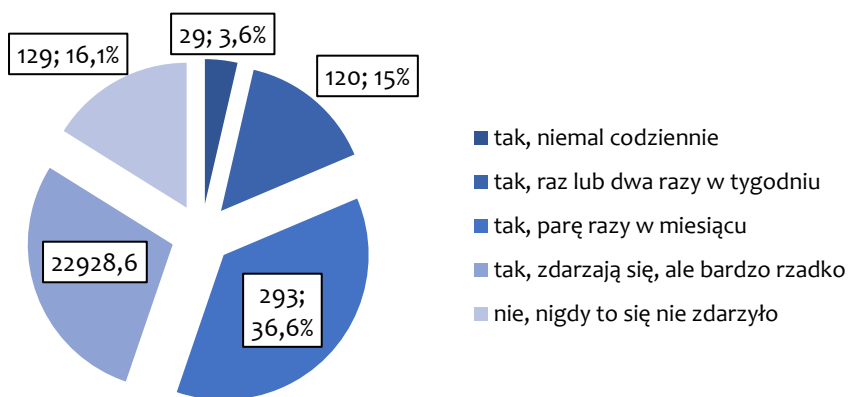

Rys. 53: Rodzinne sprzeczki, kłótnie lub awantury (N = 800) – badanie 2014 r.

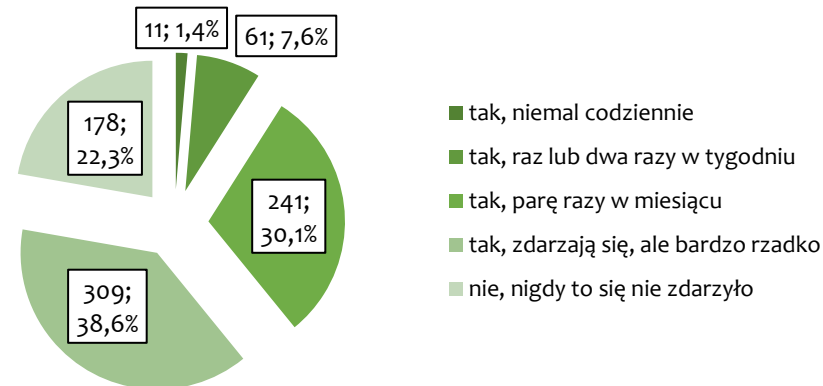

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Rys. 54: Częstotliwość występowania sytuacji konfliktowych w domach respondentów (N=800) – badania 2018 r.

Rys. 55: Częstotliwość występowania sytuacji konfliktowych w domach respondentów (N=800) – badania 2014r.

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Ankietowani poproszeni zostali również o **wskazanie domowników, między którymi stosunkowo najczęściej dochodzi do nieporozumień.**

W zdecydowanej większości przypadków ankietowani stanowią jedną z aktywnych stron rodzinnych konfliktów

Do ¼ rodzinnych nieporozumień dochodzi między ankietowanymi a ich dziećmi

Do ¾ rodzinnych nieporozumień dochodzi między ankietowanymi a ich współmałżonkami/partnerami

Okazało się, że to sami ankietowani zdecydowanie najczęściej stanowią jedną ze stron konfliktów zakłócających funkcjonowanie ich rodzin (rys. 56). Niepokojący jest fakt, że do ponad ¾ rodzinnych awantur dochodzi między respondentami a ich współmałżonkami/partnerami (77,2%). Na drugim miejscu, choć ze znacznie mniejszą częstotliwością wskazań, uplasowały się konflikty między badanymi a ich dziećmi (24,1%), a na trzecim – nieporozumienia między współmałżonkami/partnerami ankietowanych a ich dziećmi (14,5%). Tymczasem właśnie między pozostałymi członkami rodzin, w tym bez uczestnictwa ankietowanych, pojawiają się znacznie rzadziej. Ponadto warto nadmienić, że co dwudziesta ankietowana osoba nie była w stanie wskazać tutaj dominacji uczestnictwa w konfliktach konkretnych domowników, stwierdzając ostatecznie że, *bywa różnie, nie ma reguły* (3,3%) lub *wszyscy kłócą się ze wszystkimi* (2,5%).

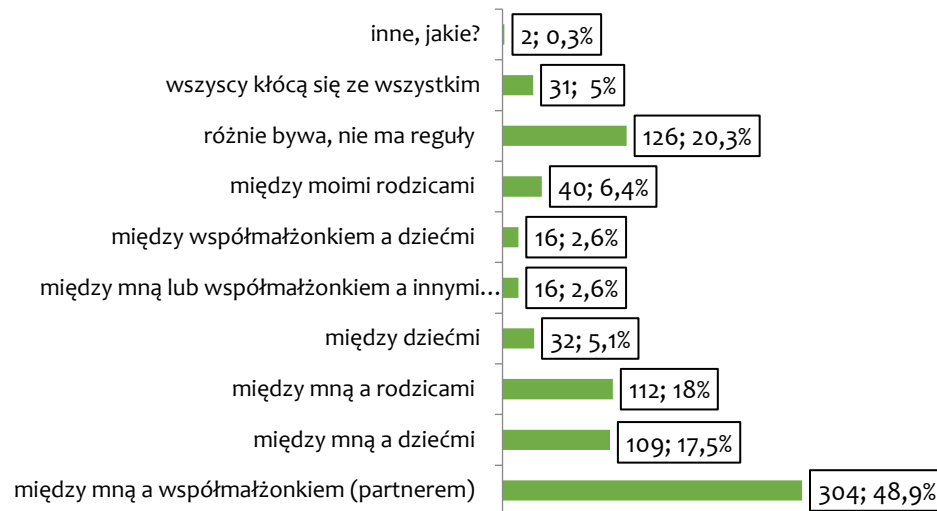
W korelacjach uzyskanych odpowiedzi z wybranymi cechami społeczno-demograficznymi ankietowanych (płeć, wiek, wykształcenie) nie odnotowano istotnych różnic warunkujących potencjalne zachowania i opinie ankietowanych (ANEKS – TABELA NR 18).

Dokonując porównania tegorocznych typowań z wynikami z 2014 roku (rys. 57) można zauważyć istotny wzrost częstotliwości wskazań występowania rodzinnych nieporozumień między badanymi a ich współmałżonkami/partnerami – gdzie w poprzednim badaniu osiągnęły one poziom 48,9%; konfliktów między badanymi a ich dziećmi - 17,5% w 2014 r.; oraz kłótni między współmałżonkami/partnerami a ich dziećmi – 2,6% w 2014 r. Niemal czterokrotnie wzrosła również liczba deklaracji o konfliktach zachodzących między badanymi i/lub ich współmałżonkami/partnerami a innymi osobami wspólnie zamieszkującymi (teściami, rodzeństwem, dziadkami, itp.) – z 2,6% w 2014 r. do 10,6% w 2018 r. Warto również zaznaczyć widoczny spadek liczby wskazań dotyczących konfliktów pojawiających się między badanymi a ich rodzicami (z 18% w 2014 r. do 11,6% w 2018 r.) oraz waśni zróżnicowanych (*różnie bywa, nie ma reguły*) (z 20,3% w 2014 r. do 3,3% w 2018 r.).

Rys. 56: Uczestnicy domowych konfliktów (N = 671) – badanie 2018 r.

Rys. 57: Uczestnicy domowych konfliktów (N = 622) – badanie 2014 r.

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Kontynuując badany wątek, ankietowani poproszeni zostali także o **wskazanie najczęstszych przyczyn pojawiających się nieporozumień i konfliktów.**

Choć w porównaniu do 2014 r. nie zmieniły się główne przyczyny pojawiających się konfliktów rodzinnych, to jednak poszczególne powody nieporozumień wskazywane były dwa razy częściej niż w 2018 r.

Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że grupa najsilniej konfliktogennych czynników związana jest z tzw.: prozą życia codziennego, a więc: realizacją domowych obowiązków (23,4%); drobiazgami i sprawami uznawanymi zazwyczaj za nieistotne (23,7%); odmiennymi poglądami wywołującymi istotną różnicę zdań (17,7%) lub dostrzegany brak zaangażowania w życie rodzinne (17%). Warto również zaznaczyć, że co szósta badana osoba twierdziła, iż zarzewiem konfliktów rodzinnych są zła wola lub złe samopoczucie domowników: złośliwość, nieuprzejmość, zły nastrój, zdenerwowanie, nerwy, stresy (16,5%).

W korelacjach uzyskanych odpowiedzi z wybranymi cechami społeczno-demograficznymi ankietowanych (płeć, wiek, wykształcenie) nie odnotowano istotnych różnic warunkujących potencjalne zachowania i opinie ankietowanych (ANEKS – TABELA NR 19).

Z porównania obydwu edycji badania (2018 r i 2014 r.) wynika, że chociaż nie zmieniły się główne przyczyny pojawiających się konfliktów rodzinnych, to jednak widoczny jest dwukrotny spadek częstotliwości ich wskazań (tab. 14), tzn. w 2014 r. poszczególne powody nieporozumień wskazywane były dwa razy częściej niż w 2018 r.

Tab. 13: Przyczyny konfliktów rodzinnych (N = 671) – badanie 2018 r.

typy odpowiedzi		
łże sprawy, drobności, sprawy nieistotne	159	23,7%
życie codzienne, obowiązki domowe, bałagan w domu	157	23,4%
odmienne poglądy, różnice zdań	119	17,7%
brak zaangażowania w życie rodzinne	114	17,0%
zła wola lub złe samopoczucie domowników: złośliwość, nieuprzejmość, zły nastrój, zdenerwowanie, nerwy, stresy	111	16,5%
kłopoty z dziećmi, nieodpowiednie zachowanie	64	9,5%
pieniądze, brak pieniędzy	63	9,4%
dzieci: stosunek do dzieci, różnice zdań na temat wychowania,	62	9,2%
różnice charakterów, niezgodność charakterów	62	9,2%
praca: zapracowanie, przeciążenie pracą, niepowodzenia w pracy	51	7,6%
konflikt pokoleń, rozbieżność poglądów między dorosłymi a dziećmi	38	5,7%
choroba, niepełnosprawność, stan zdrowia domowników	32	4,8%
religia, polityka, różnice światopoglądowe	26	3,9%
alkohol, pijaństwo	24	3,6%
brak pracy, bezrobocie	24	3,6%
trudno powiedzieć	103	15,4%
inne	11	1,6%

Tab. 14: Przyczyny konfliktów rodzinnych (N = 622) – badanie 2014 r.

typy odpowiedzi		
życie codzienne, obowiązki domowe, bałagan w domu	326	52,4%
łże sprawy, drobności, sprawy nieistotne	282	45,3%
odmienne poglądy, różnice zdań	249	40,0%
pieniądze, brak pieniędzy	110	17,7%
dzieci: stosunek do dzieci, różnice zdań na temat wychowania,	56	9,0%
różnice charakterów, niezgodność charakterów	41	6,6%
kłopoty z dziećmi, nieodpowiednie zachowanie	35	5,6%
konflikt pokoleń, rozbieżność poglądów między dorosłymi a dziećmi	31	5,0%
alkohol, pijaństwo	29	4,7%
praca: zapracowanie, przeciążenie pracą, niepowodzenia w pracy	27	4,3%
zła wola lub złe samopoczucie domowników: złośliwość, nieuprzejmość, zły nastrój, zdenerwowanie, nerwy, stresy	22	3,5%
brak pracy, bezrobocie	18	2,9%
brak zaangażowania w życie rodzinne	18	2,9%
choroba, niepełnosprawność, stan zdrowia domowników	11	1,8%
religia, polityka, różnice światopoglądowe	8	1,3%
trudno powiedzieć	7	1,1%
inne	1	0,2%

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Dla pogłębienia wiedzy dotyczącej specyfiki sytuacji konfliktowych występujących w domach badanych Tyszan, w ramach badania poproszono również o **wskazanie czy w trakcie takich zdarzeń dochodzi do jakichkolwiek aktów przemocy stosowanej wobec którejkolwiek ze stron konfliktu.**

Niemal wszystkim przypadkom konfliktów rodzinnych opisywanych przez respondentów towarzyszą różne akty przemocy (98,8%)

Liczba deklaracji występowania aktów przemocy w trakcie konfliktów rodzinnych wzrosła w porównaniu do 2014 r. o około 1/5

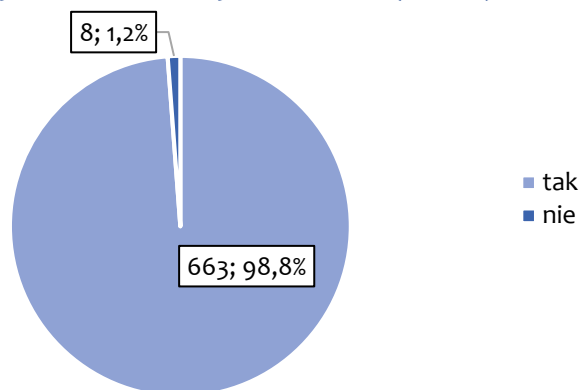
Okazuje się, że niemal wszystkie przypadki konfliktów rodzinnych opisywanych przez respondentów, wywołują gwałtowne reakcje u osób, których one dotyczą (98,8%). Tylko 8 respondentów z grona osób, które przyznały się w trakcie badania, że w ich domach dochodzi do nieporozumień między domownikami, zapewniły jednocześnie, że sytuacjom tym nie towarzyszą żadne z wyróżnionych aktów przemocy (rys. 58).

Biorąc pod uwagę typy aktów przemocy towarzyszących rodzinnym konfliktom (rys. 60 i tab. 15) można zauważyć, że niemal we wszystkich przypadkach ich przejawami są krzyki (99,1%) i wulgaryzmy (91,7%). Pozostałe formy agresji stosowane są relatywnie rzadziej. Wśród nich na czoło wysuwa się *popychanie* (15,2%); *bicie rękami* (10%) lub *przedmiotem* (7%). Stosunkowo najrzadziej dochodzi do *krótkotrwałych ucieczek z domu (na kilka godzin)* (2,8%).

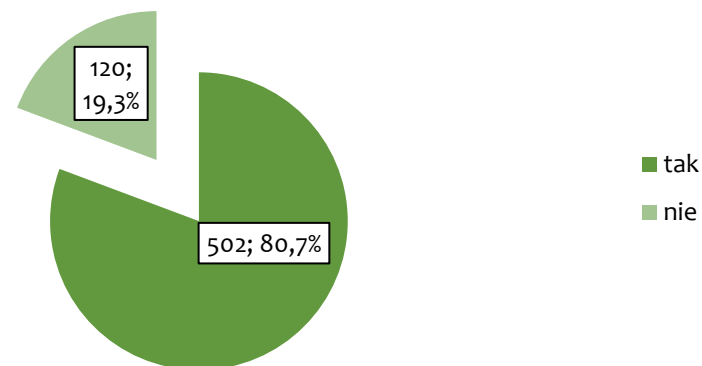
Skala zjawiska spowodowała, że w korelacjach uzyskanych odpowiedzi z wybranymi cechami społeczno-demograficznymi ankietowanych (płeć, wiek, wykształcenie) nie odnotowano istotnych różnic warunkujących potencjalne zachowania i opinie ankietowanych (ANEKS – TABELA NR 18).

Jednocześnie w porównaniu tegorocznych typowań z rozkładem odpowiedzi z 2014 r. (rys. 61 i tab. 16) widoczny jest intensywny przyrost udziału ankietowanych deklarujących występowanie aktów przemocy w trakcie rodzinnych nieporozumień (rys. 59). Okazuje się bowiem, że chociaż również w 2014 r. ponad 80% ankietowanych zgłaszających konflikty rodzinne przyznawało, że są one powiązane z aktami przemocy, to jednak skład tej grupy stanowiło niemal o 1/5 mniej ankietowanych.

Rys. 58: Akty przemocy w trakcie rodzinnych konfliktów (N = 637) – badanie 2018 r.

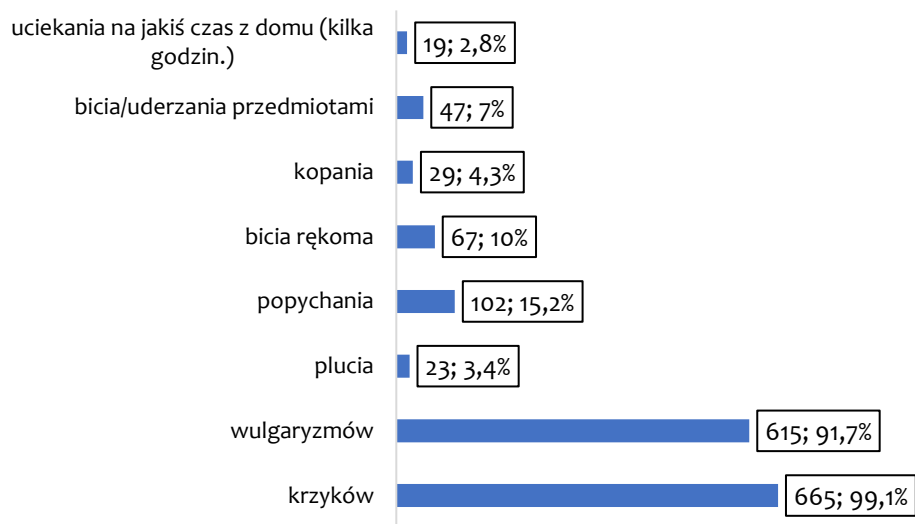

Rys. 59: Akty przemocy w trakcie rodzinnych konfliktów (N = 622) – badanie 2014 r.

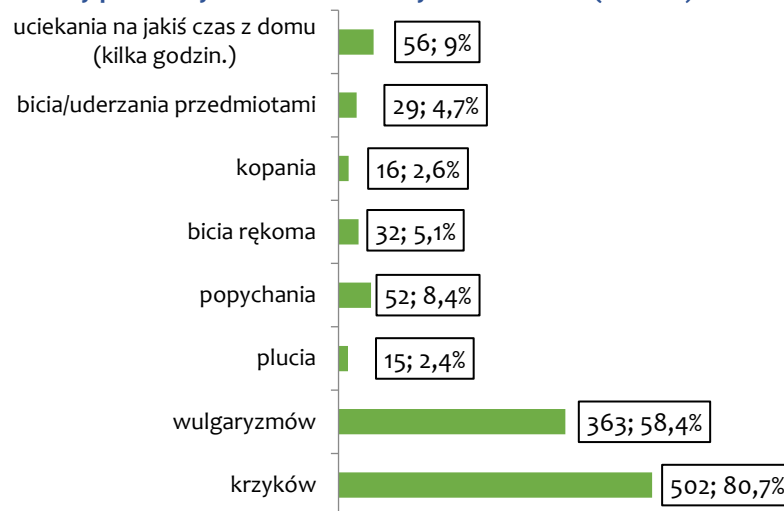

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Rys. 60: Akty przemocy w trakcie rodzinnych konfliktów (N = 637) – badanie 2018 r.

Rys. 61: Akty przemocy w trakcie rodzinnych konfliktów (N = 622) – badanie 2014 r.

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Tab. 15: Typy i częstotliwość aktów przemocy w trakcie konfliktów rodzinnych (N = 637) – badanie 2018 r.

	zawsze		bardzo często		często		rzadko		bardzo rzadko		nigdy	
krzyków	126	18,8	125	18,6	186	27,7	138	20,6	90	13,4	8	1,2
wulgaryzmów	81	12,1	105	15,6	137	20,4	137	20,4	155	23,1	58	8,6
plucia	0	0,0	0	0,0	1	0,1	5	0,7	17	2,5	650	96,9
popychania	1	0,1	3	0,4	13	1,9	24	3,6	61	9,1	571	85,1
bicia rękoma	0	0,0	2	0,3	7	1,0	17	2,5	41	6,1	606	90,3
kopania	0	0,0	1	0,1	2	0,3	5	0,7	21	3,1	644	96,0
bicia/uderzania przedmiotami	0	0,0	0	0,0	5	0,7	12	1,8	30	4,5	626	93,3
uciekania na jakiś czas z domu (kilka godzin.)	0	0,0	0	0,0	2	0,3	3	0,4	14	2,1	654	97,5

Tab. 16: Typy i częstotliwość aktów przemocy w trakcie konfliktów rodzinnych (N = 622) – badanie 2014 r.

	zawsze		bardzo często		często		rzadko		bardzo rzadko		nigdy	
krzyków	67	10,8	95	15,3	141	22,7	89	14,3	110	17,7	120	19,3
wulgaryzmów	44	7,1	46	7,4	104	16,7	83	13,3	86	13,8	259	41,6
plucia	3	0,5	2	0,3	2	0,3	3	0,5	5	0,8	607	97,6
popychania	3	0,5	7	1,1	16	2,6	7	1,1	19	3,1	570	91,6
bicia rękoma	3	0,5	3	0,5	7	1,1	7	1,1	12	1,9	590	94,9
kopania	3	0,5	1	0,2	3	0,5	6	1,0	3	0,5	606	97,4
bicia/uderzania przedmiotami	3	0,5	1	0,2	4	0,6	7	1,1	14	2,3	593	95,3
uciekania na jakiś czas z domu (kilka godzin.)	2	0,3	2	0,3	15	2,4	20	3,2	17	2,7	566	91,0

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Kontynuując podjęty wątek przemocy domowej ankietowani zapytani zostali o to, czy kiedykolwiek osobiście doświadczyli ze strony domowników jakiejś formy przemocy.

Ponad 92% ankietowanych nigdy nie doświadczyło przemocy ze strony swoich najbliższych

Co trzynasta badana osoba doświadczyła aktów przemocy ze strony swoich domowników, w tym głównie przemocy fizycznej i psychicznej stosowanej przez współmałżonka/partnera

Okazuje się, że zdecydowana większość respondentów, bo 92,4% nigdy nie doświadczyło jakiegokolwiek formy przemocy ze strony swoich najbliższych (rys. 62). Niestety, co trzynasta badana osoba (7,6%) przyznaje, że znalazła się już w takiej trudnej sytuacji.

Jednocześnie trudno jest wyjaśnić widoczny silny rozdźwięk między udziałem wskazań dotyczących omówionego wcześniej występowania aktów przemocy w trakcie konfliktów rodzinnych, a odnotowaną tutaj znacząco niższą częstotliwością takich zachowań. Można jedynie przypuszczać, że wynika on z faktu, iż typy zachowań wyróżnione w pytaniu dotyczącym rodzinnych nieporozumień nie zostały literalnie określone w kwestionariuszu jako akty przemocy lecz zachowania

towarzyszące konfliktom. Ponadto znacząco dominowały wśród nich wskazania *krzyków i wulgaryzmów*, które mogą być postrzegane przez badanych jako typowe przejawy wzburzenia uczestników konfliktu, a nie akty przemocy.

Biorąc pod uwagę wybrane cechy społeczno-demograficzne ankietowanych należy wyróżnić fakt, iż deklaracje doświadczania przemocy składa dwukrotnie więcej kobiet niż mężczyzn, tzn. średnio prawie co dziesiąta badana kobieta (9,9%) oraz co dwudziesty badany mężczyzna (5,0%). Ponadto przemoc stosowana jest stosunkowo częściej wobec najmłodszych ankietowanych (18-29 lat = 11,6%) niż przedstawiciele pozostałych przedziałów wiekowych (30-39 lat = 7,7%; 40-49 lat = 7,6%; 50-59 lat = 8,0%; 60i więcej lat = 6,0%). Tym razem również wykształcenie okazało się zmienną warunkującą różnice w udzielanych odpowiedziach. Do doświadczania przemocy ze strony domowników stosunkowo najczęściej przyznają się osoby legitymujące się dyplomem wyższej uczelni (12%) niż respondenci kończący swoje wykształcenie na niższych szczeblach (średnie = 8,7%; zawodowe = 6,0%; gimnazjalne = 0,0%; podstawowe = 3,0%) (ANEKS – TABELA NR 21).

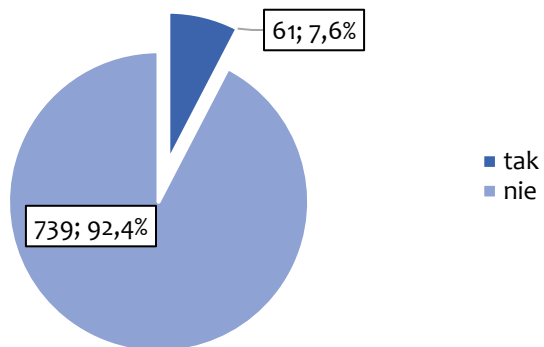
W porównaniu ogólnego rozkładu odpowiedzi z wynikami z 2014 r. widoczny jest nieznaczny wzrost udziału ankietowanych deklarujących brak doświadczania jakichkolwiek form przemocy ze strony domowników (rys. 63). Również w poprzednim badaniu osoby te stanowiły zdecydowaną większość respondentów.

Biorąc pod uwagę formy stosowanej przemocy (tab. 17), okazuje się, że zdecydowanie najczęściej respondenci cierpią z powodu przemocy *fizycznej* (6,0%) lub *psychicznej* (5,0%), natomiast rzadziej stają się ofiarami przemocy *ekonomicznej* (2,1%) lub *seksualnej* (0,4%).

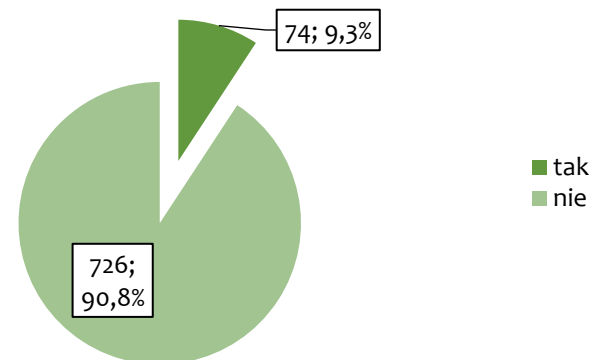
Ponadto respondenci padają ofiarami przemocy głównie ze strony *współmałżonków/partnerów* (9,3%), rzadziej *rodziców/opiekunów* (3,8%) czy *dzieci* (1,4%).

W 2014 roku (tab. 18) uzyskane odpowiedzi tworzyły podobny układ, tzn. dominowała przemoc *fizyczna* (7,5%) i *psychiczna* (4,5%), które jednocześnie stosowane były wobec ankietowanych głównie przez ich *współmałżonków/partnerów* (6,9%).

Rys. 62: Respondenci jako ofiary przemocy domowej (N = 800) – badanie 2018 r.

Rys. 63: Respondenci jako ofiary przemocy domowej (N = 800) – badanie 2014 r.

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Tab. 17: Formy przemocy domowej stosowanej wobec respondentów oraz jej źródła (N = 800) – badanie 2018 r.

Formy przemocy	Źródła przemocy		
przemocy fizycznej	współmałżonka/partnera	24	3,0%
	rodziców/opiekunów	20	2,5%
	dzieci	4	0,5%
	nigdy nie doświadczyłam/em przemocy	752	94,0%
przemocy psychicznej	współmałżonka/partnera	27	3,4%
	rodziców/opiekunów	9	1,1%
	dzieci	4	0,5%
	nigdy nie doświadczyłam/em przemocy	760	95,0%
przemocy seksualnej	współmałżonka/partnera	10	1,3%
	rodziców/opiekunów	1	0,1%
	dzieci	0	0,0%
	nigdy nie doświadczyłam/em przemocy	789	98,6%
przemocy ekonomicznej	współmałżonka/partnera	13	1,6%
	rodziców/opiekunów	1	0,1%
	dzieci	3	0,4%
	nigdy nie doświadczyłam/em przemocy	783	97,9%

Tab. 18: Formy przemocy domowej stosowanej wobec respondentów oraz jej źródła (N = 800) – badanie 2014 r.

Formy przemocy	Źródła przemocy		
przemocy fizycznej	współmałżonka/partnera	36	4,5%
	rodziców/opiekunów	19	2,4%
	dzieci	5	0,6%
	nigdy nie doświadczyłam/em przemocy	742	92,8%
przemocy psychicznej	współmałżonka/partnera	12	1,5%
	rodziców/opiekunów	16	2,0%
	dzieci	8	1,0%
	nigdy nie doświadczyłam/em przemocy	768	96%
przemocy seksualnej	współmałżonka/partnera	2	0,3%
	rodziców/opiekunów	1	0,1%
	dzieci	0	0,0%
	nigdy nie doświadczyłam/em przemocy	797	99,6%
przemocy ekonomicznej	współmałżonka/partnera	5	0,6%
	rodziców/opiekunów	10	1,3%
	dzieci	4	0,5%
	nigdy nie doświadczyłam/em przemocy	783	97,9%

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Dla prowadzonych analiz oraz projektowania działań służących prewencji i zwalczaniu zjawiska przemocy domowej istotny jest fakt identyfikacji jak największej liczby przypadków występowania tego zjawiska. Wiąże się z tym nieodzownie kwestia zgłaszania przez ofiary, odpowiednim służbom lub osobom z najbliższego otoczenia, faktu naruszania ich nietykalności osobistej. Dlatego ankietowani zapytani zostali o to, **czy będąc ofiarą przemocy podejmowali jakiegokolwiek próby znalezienia pomocy.**

Tylko 39% ankietowanych z grona osób zgłaszających w badaniu fakt bycia ofiarą przemocy domowej szukało pomocy u innych osób lub instytucji

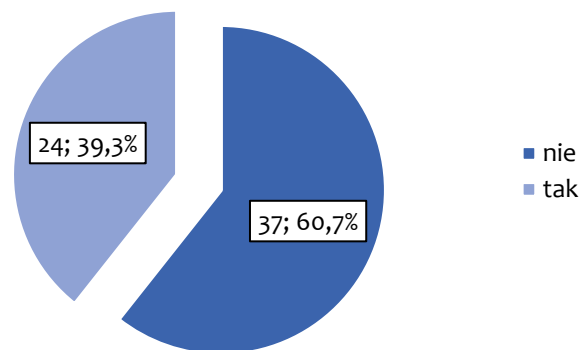
Okazuje się, że z grupy 61 ankietowanych (7,6% ogółu badanych) zgłaszających w badaniu fakt bycia ofiarą przemocy domowej, jedynie 24 respondentów (39,3%) szukało pomocy u innych osób lub instytucji po zajściu/zajściach tego typu (rys. 64).

Z korelacji odpowiedzi w wybranych cechami społeczno-demograficznymi wynika, że to kobiety (42,9%) częściej niż mężczyźni (31,6%) starają się znaleźć pomoc w swoim otoczeniu społecznym lub instytucjonalnym. Ponadto wiek i wykształcenie ankietowanych z tej grupy nie warunkują istotnych różnic w udzielanych odpowiedziach (ANEKS – TABELA NR 22).

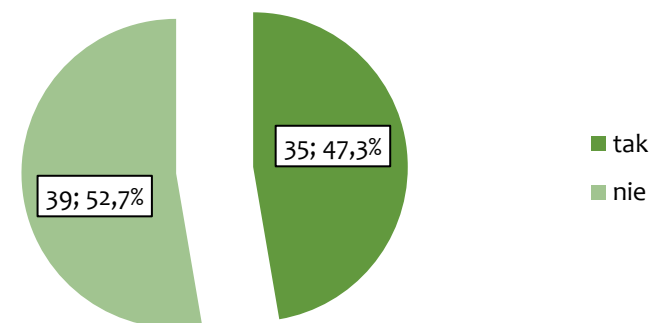
W porównaniu z 2014 rokiem (rys. 65), wśród ofiar przemocy domowej widoczny jest spadek udziału osób szukających pomocy, bowiem w poprzedniej edycji badania niemal połowa ankietowanych podejmowała takie próby (47,3%).

Ze szczegółowego rozkładu odpowiedzi (tab. 19) wynika, że wśród potencjalnych adresatów próśb o pomoc dominują członkowie najbliższej rodziny (31,1%), i to właśnie tam respondenci w większości przypadków uzyskują oczekiwane wsparcie (21,3%). Na drugim miejscu w tym rankingu *ex aequo* uplasowały się instytucje pomocy społecznej oraz przyjaciele/znajomi, do których zwraca się około 20% poszkodowanych i również tam w większości przypadków udzielana jest im satysfakcjonująca pomoc (odpowiednio: 13,1% i 11,5%). Niewiele mniej wsparcia wśród funkcjonariuszy policji i/lub straży miejskiej oraz organizacjach pomocowych (každorazowo 13,1%), gdzie również najczęściej otrzymują wsparcie (9,8%). Znacznie mniej chętnie ankietowani kierowali się do instytucji kościelnych (9,2%) lub sąsiadów (5,0%), gdzie częściej nie otrzymywali potrzebnej pomocy (odpowiednio: 4,9% i 3,3%). W urzędzie miasta pomocy szukała tylko 1 osoba, która ostatecznie oceniała te starania jako nieskuteczne.

Rys. 64: Próby poszukiwania pomocy przez ofiary przemocy domowej (N = 61) – badanie 2018 r.

Rys. 65: Próby poszukiwania pomocy przez ofiary przemocy domowej (N = 74) – badania 2014 r.

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Tab. 19: Próby poszukiwania pomocy przez ofiary przemocy domowej (N = 61) – badanie 2018 r. – Tab. 20: Próby poszukiwania pomocy przez ofiary przemocy domowej (N = 74) – badania 2014 r.

Typy odpowiedzi			
najbliższej rodziny	nie szukałam/em tam pomocy	42	68,8%
	szukałam/am tam pomocy ale jej nie uzyskałam/em	6	9,9%
	szukałam/am tam pomocy i ją uzyskałam/em	13	21,3%
przyjaciół/znajomych	nie szukałam/em tam pomocy	49	80,3%
	szukałam/am tam pomocy ale jej nie uzyskałam/em	5	8,2%
	szukałam/am tam pomocy i ją uzyskałam/em	7	11,5%
sąsiadów	nie szukałam/em tam pomocy	58	95,0%
	szukałam/am tam pomocy ale jej nie uzyskałam/em	2	3,3%
	szukałam/am tam pomocy i ją uzyskałam/em	1	1,7%
policji/ straży miejskiej	nie szukałam/em tam pomocy	53	86,9%
	szukałam/am tam pomocy ale jej nie uzyskałam/em	2	3,3%
	szukałam/am tam pomocy i ją uzyskałam/em	6	9,8%
Instytucji pomocy społecznej	nie szukałam/em tam pomocy	49	80,3%
	szukałam/am tam pomocy ale jej nie uzyskałam/em	4	6,6%
	szukałam/am tam pomocy i ją uzyskałam/em	8	13,1%
kościół	nie szukałam/em tam pomocy	56	91,8%
	szukałam/am tam pomocy ale jej nie uzyskałam/em	3	4,9%
	szukałam/am tam pomocy i ją uzyskałam/em	2	3,3%
organizacji pomocowych	nie szukałam/em tam pomocy	53	86,9%
	szukałam/am tam pomocy ale jej nie uzyskałam/em	2	3,3%
	szukałam/am tam pomocy i ją uzyskałam/em	6	9,8%
urządzie miasta	nie szukałam/em tam pomocy (dlaczego?)	60	98,4%
	szukałam/am tam pomocy ale jej nie uzyskałam/em	1	1,6%

Typy odpowiedzi			
najbliższej rodziny	nie szukałam/em tam pomocy	60	81,1%
	szukałam/am tam pomocy ale jej nie uzyskałam/em	2	2,7%
	szukałam/am tam pomocy i ją uzyskałam/em	12	16,2%
przyjaciół/znajomych	nie szukałam/em tam pomocy	60	81,1%
	szukałam/am tam pomocy ale jej nie uzyskałam/em	0	0,0%
	szukałam/am tam pomocy i ją uzyskałam/em	14	18,9%
sąsiadów	nie szukałam/em tam pomocy	68	91,9%
	szukałam/am tam pomocy ale jej nie uzyskałam/em	1	1,4%
	szukałam/am tam pomocy i ją uzyskałam/em	5	6,8%
policji/ straży miejskiej	nie szukałam/em tam pomocy	45	60,8%
	szukałam/am tam pomocy ale jej nie uzyskałam/em	2	2,7%
	szukałam/am tam pomocy i ją uzyskałam/em	27	36,5%
Instytucji pomocy społecznej	nie szukałam/em tam pomocy	70	94,6%
	szukałam/am tam pomocy ale jej nie uzyskałam/em	1	1,4%
	szukałam/am tam pomocy i ją uzyskałam/em	3	4,1%
kościół	nie szukałam/em tam pomocy	69	93,2%
	szukałam/am tam pomocy ale jej nie uzyskałam/em	3	4,1%
	szukałam/am tam pomocy i ją uzyskałam/em	2	2,7%
organizacji pomocowych	nie szukałam/em tam pomocy	71	95,9%
	szukałam/am tam pomocy ale jej nie uzyskałam/em	3	4,1%
urządzie miasta	nie szukałam/em tam pomocy	72	97,3%
	szukałam/am tam pomocy ale jej nie uzyskałam/em	2	2,7%

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

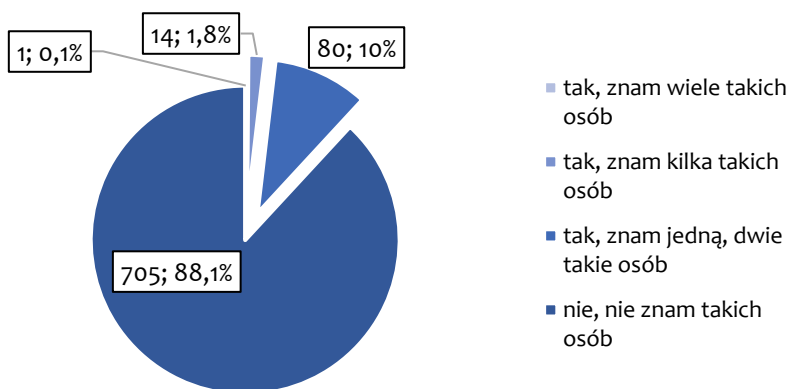
W następnej kolejności ankietowani zapytani zostali o sytuację odmienną, a więc **znajomości osób, wobec których stosowana jest przemoc domowa**.

Na tak zadane pytanie 95 respondentów (11,9%) odpowiedziało twierdząco, potwierdzając tym samym znajomość osób krzywdzonych przez domowników. Większość z tych badanych stwierdziła, iż zna jedną lub dwie osoby z takimi problemami (10%) (rys. 36).

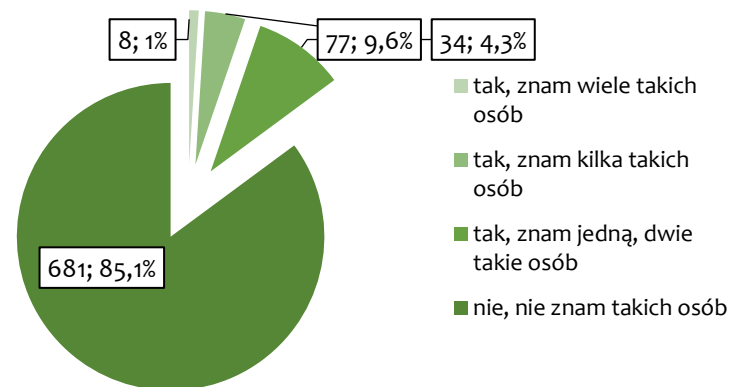
Jednocześnie biorąc pod uwagę wybrane cechy społeczno-demograficzne można stwierdzić, że deklaracje takie częściej padają ze strony kobiet (12,7%) niż mężczyzn (11,6%). Ponadto widoczne jest zróżnicowanie wskazań ze względu na wiek ankietowanych, tzn. im młodszy ankietowany tym większa wśród nich tendencja do deklaracji o znajomości osób, wobec których stosowana jest przemoc domowa (18-29 lat = 19,7%; 30-39 lat = 14,1%; 40-49 lat = 12,5%; 50-59 lat = 11,6%; 60 i więcej lat = 8,2%). Ponadto wykształcenie ankietowanych z tej grupy nie warunkuje istotnych różnic w udzielanych odpowiedziach (ANEKS – TABELA NR 23).

Dokonując zestawienia wyników z 2014 i 2018 roku można stwierdzić, że rozkłady te są do siebie znacznie zbliżone, poza tym, że zwiększyła się nieco liczba respondentów deklarujących brak znajomości osób cierpiących z powodu przemocy domowej (rys. 66 i 67).

Rys. 66: Ofiary przemocy domowej wśród znajomych respondentów (N = 800) – badanie 2018 r.

Rys. 67: Ofiary przemocy domowej wśród znajomych respondentów (N = 800) – badanie 2014 r.

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

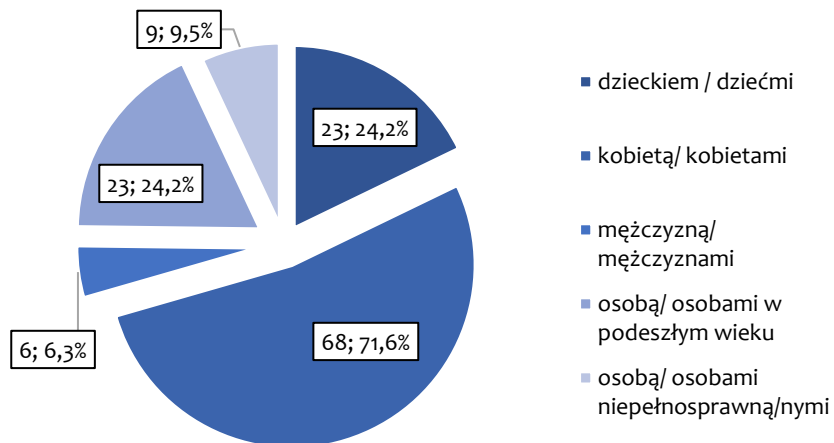
Kontynuując podjęty wątek, ankietowani zapytani zostali o to **kim są osoby wobec, których wiedzą lub podejrzewają, że są ofiarami przemocy domowej**.

Okazuje się (rys. 68), że stosunkowo najczęściej respondenci dysponują taką wiedzą lub podejrzeniami w stosunku do znanych im **kobiet (71,6%)**, a znacznie rzadziej **dzieci (24,2%)** lub **seniorów (24,2%)**. Co dziesiąty ankietowany z tej grupy twierdzi, że jest mu znana **osoba niepełnosprawna**, co do której ma podejrzenia, że jest ofiarą przemocy domowej (9,5%). Stosunkowo najrzadziej respondenci deklarowali, że wśród ich znajomych są **mężczyźni**, wobec których stosowana jest taka przemoc (6,3%).

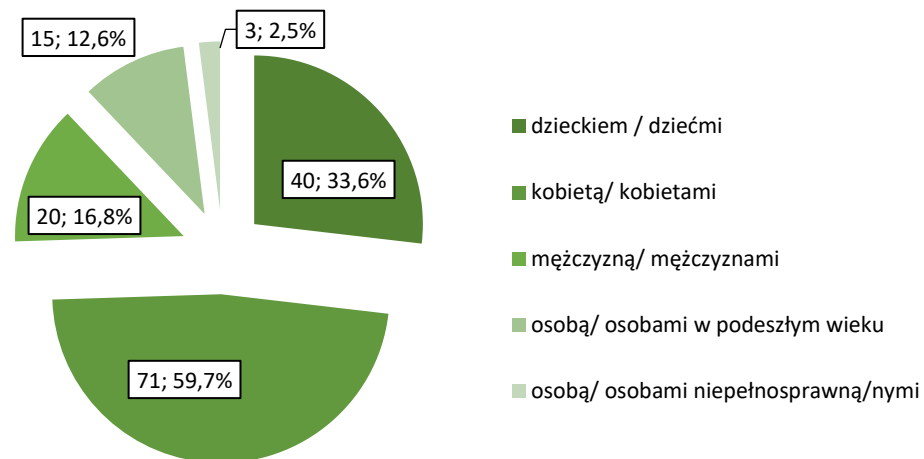
W korelacjach uzyskanych odpowiedzi z wybranymi cechami społeczno-demograficznymi ankietowanych (płeć, wiek, wykształcenie) nie odnotowano istotnych różnic warunkujących potencjalne zachowania i opinie ankietowanych (ANEKS – TABELA NR 24).

Również porównanie wyników z obydwu edycji badania wykazało podobieństwo ogólnego rozkładu udzielanych wskazań (rys. 69). Godny uwagi jest jednak fakt odnotowania przyrostu wskazań **kobiet i seniorów** jako ofiar przemocy, tzn. w 2014 r. kobiety wskazywane były przez prawie 60% ankietowanych, a seniorzy przez 12,6%. Ponadto spadła liczba deklaracji dotyczących wiedzy nt. krzywdzonych **dzieci (33,6% w 2014 r.)** oraz **mężczyzn (16,8% w 2014 r.)**.

Rys. 68: Znajome ofiary przemocy domowej (N = 95) – badanie 2018 r.

Rys. 69: Znajome ofiary przemocy domowej (N = 119) – badanie 2014 r.

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

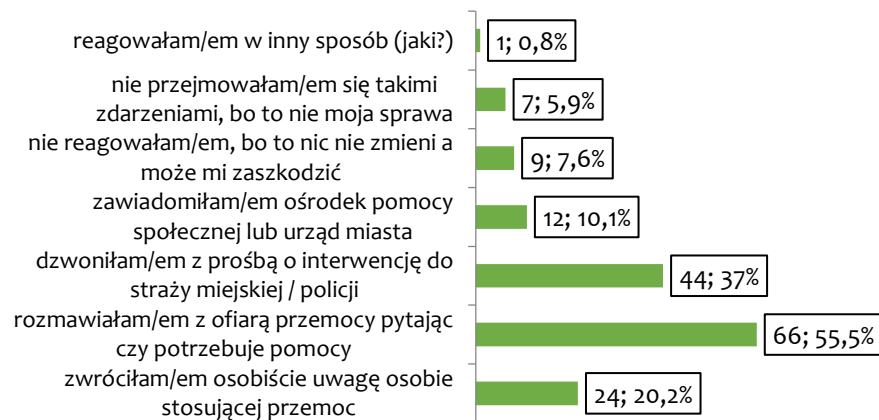
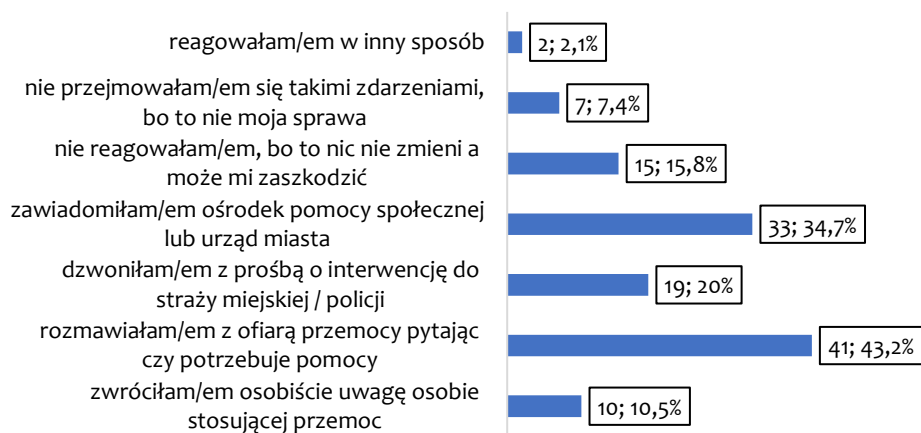
Dla prowadzonych analiz istotna była także kwestia **reakcji ankietowanych na wiadomość o stosowaniu przemocy wobec znanych im osób**.

Okazuje się (rys. 70), że prawie co czwarty ankietowany nie reagował w takich sytuacjach wychodząc z założenia, że ewentualna interwencja nie zmieniałaby sytuacji ofiary, a jemu/jej osobiście mogłaby zaszkodzić (15,8%) lub to nie jego/jej osobista sprawa (7,4%). Nie zmienia to jednak faktu, że 43,2% respondentów rozmawiało z ofiarami przemocy pytając czy potrzebują ich pomocy, a kolejne 34,7% - zawiadamiało ośrodek pomocy społecznej lub urząd miasta o zaistniałej sytuacji. Ponadto co piąta osoba kontaktowała się z policją i/lub strażą miejską prosząc o właściwą interwencję (20%), a co dziesiąta – odważyła się na bezpośrednią konfrontację z agresorem stosującym przemoc wobec domowników (10,5%).

W korelacjach uzyskanych odpowiedzi z wybranymi cechami społeczno-demograficznymi ankietowanych (płeć, wiek, wykształcenie) nie odnotowano istotnych różnic warunkujących potencjalne zachowania i opinie ankietowanych (ANEKS – TABELA NR 25).

Dokonując porównania tegorocznych typowań z wynikami z 2014 roku (rys. 71) można zauważyć zmiany ilości wskazań poszczególnych odpowiedzi. Na wstępie warto zwrócić uwagę na niemal dwukrotny wzrost wskazań braku interwencji respondentów na wieść o przemocy domowej stosowanej wobec ich znajomych, tzn. w 2014r. odsetek ten sięgał 13,5%. Istotnie zmniejszył się również udział deklaracji osobistych interwencji u ofiary (2014 r. = 55,5%) lub agresora (2014 r. = 20,2%) oraz odsetek próśb o właściwą interwencję służb mundurowych (2014 r. = 37,0%). Jedyną pozytywną zmianę odnotowano w przypadku ponad trzykrotnego wzrostu częstotliwości zawiadomień pracowników ośrodka pomocy społecznej (2014 r. = 10,1%).

Rys.: 70: Typy reakcji respondentów na wiadomości o przemocy domowej (N = 95) – badanie 2018 r. **Rys. 71: Typy reakcji respondentów na wiadomości o przemocy domowej (N = 95) – badanie 2014 r.**

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

3.5. Wybrane problemy społeczne – postrzeganie zjawiska, osobiste doświadczenia

Ostatni z bloków tematycznych podejmowanych w relacjonowanym badaniu dotyczył postrzegania przez respondentów wybranych problemów społecznych. Odpowiadając na przygotowany zestaw pytań ankietowani dzielili się własnymi obserwacjami oraz opiniami i poglądami w tym zakresie.

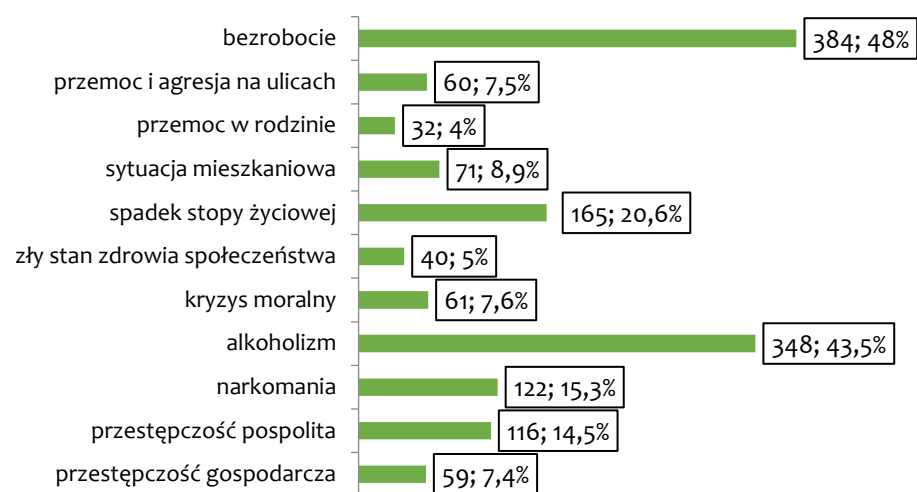
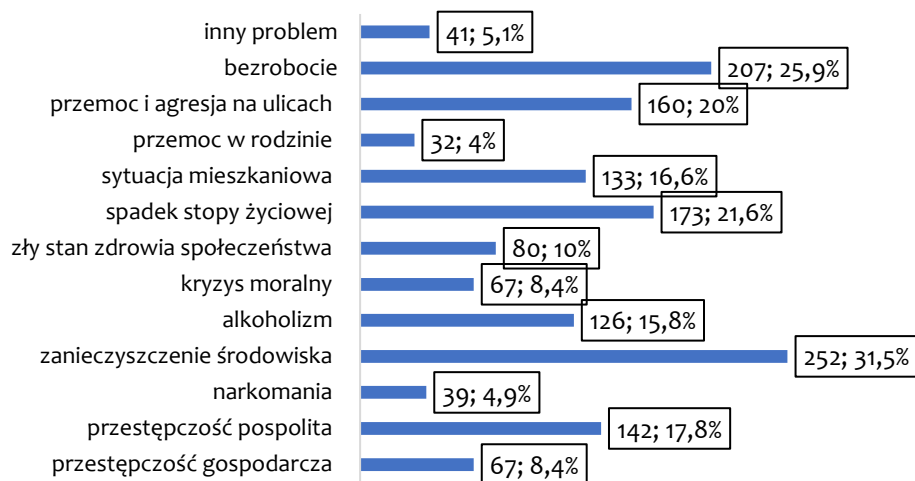
Na wstępie ankietowani poproszeni zostali o **ocenę bieżącej sytuacji w Tychach dotyczącej potencjalnego występowania wybranych problemów społecznych, a dokładnie wskazanie tych, które zdaniem ankietowanych są najbardziej zauważalne i odczuwalne.**

Okazuje się, że w tym rankingu stosunkowo najwięcej głosów uzyskała kwestia odczuwanego przez mieszkańców zanieczyszczenia środowiska naturalnego, które wskazane zostało przez niemal 1/3 ankietowanych (31,5%). Ponadto co czwarty respondent uważa, że problemem wymagającym szczególnej uwagi jest bezrobocie wśród mieszkańców (25,6%) często generujące odczuwalny spadek stopy życiowej (21,6%). Dodatkowo co piąta badana osoba niepokoi się zauważalną przemocą i agresją na ulicach miasta (20%), a co szósta – tzw. przemocą społeczną (17,8%). Niewiele mniej osób twierdzi, że ważnym problemem jest wysoka sytuacja mieszkaniowa (16,6%) oraz alkoholizm wśród mieszkańców (15,8%). W końcu dla co dziesiątego ankietowanego problemem godnym szczególnej uwagi jest zły stan zdrowia mieszkańców (10%).

W korelacjach uzyskanych odpowiedzi z wybranymi cechami społeczno-demograficznymi ankietowanych (płeć, wiek, wykształcenie) nie odnotowano istotnych różnic warunkujących potencjalne zachowania i opinie ankietowanych (ANEKS – TABELA NR 25).

Ponadto dokonując porównania wyników obydwu edycji badania (2018 r i 2014 r.) można wskazać na pewne odnotowane zmiany. Po pierwsze, w tegorocznym zestawieniu żadna z pozycji problemowych nie osiągnęła pułapu najwyższej liczby wskazań z 2014 r. Wówczas najbardziej odczuwalnymi problemami były dla badanych: bezrobocie (48%) i alkoholizm (43,5%), a na trzecim miejscu plasował się spadek stopy życiowej mieszkańców (20,6%). Z drugiej strony widoczny jest wzrost liczby typowań pozostałych problemów, a w tym: przemocy i agresji na ulicach (2014 r. = 7,5%); sytuacji mieszkaniowej (8,9%); czy złego stanu zdrowia mieszkańców (5%); oraz przestępczości społecznej (14,5%) i gospodarczej (7,4%).

Rys. 72: Problemy społeczne miasta Tychy w opiniach badanych (N = 800) – badanie 2018 r. – Rys. 73: Problemy społeczne miasta Tychy w opiniach badanych (N = 800) – badanie 2014 r.

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

W odwołaniu do podejmowanych wcześniej kwestii związanych z problematyką środków psychoaktywnych i alkoholu, respondenci poproszeni zostali o **dokonanie oceny poziomu ryzyka wynikającego z przyjmowania kilku określonych wzorów zachowań związanych z zażywaniem i nadużywaniem tych substancji**. Zadanie respondentów polegało więc na określeniu z jakim ryzykiem wystąpienia poważnej choroby wiąże się, ich zdaniem, podejmowania wyróżnionych zachowań polegających na zażywaniu lub spożywaniu z różną intensywnością wybranych typów narkotyków i alkoholu oraz paleniu papierosów.

Zdecydowana większość ankietowanych (od 74,4% do 96,5%) właściwie ocenia potencjalne ryzyko związane z podejmowaniem wyszczególnionych działań

Widoczna jest zasadnicza zmiana w porównaniu do rozkładu odpowiedzi z pierwszej edycji badania, kiedy stosunkowo duża część badanej grupy mieszkańców (od 22% do 44%) nie była w stanie lub nie zechciała dokonać oceny ryzyka poszczególnych praktyk

Okazuje się, że w zdecydowana większość ankietowanych potrafi właściwie ocenić potencjalne ryzyko związane z podejmowaniem wyszczególnionych działań (tab. 21). Jest to zasadnicza zmiana w porównaniu do rozkładu odpowiedzi z pierwszej edycji badania, kiedy stosunkowo duża część badanej grupy mieszkańców nie była

w stanie lub nie zechciała dokonać oceny ryzyka poszczególnych praktyk. Wówczas każdorazowo odsetek osób unikających jednoznacznej odpowiedzi, a więc wybierających opcję *nie wiem* sięgał minimum 22%, a w niektórych przypadkach nawet 44% (tab. 22).

Jednocześnie stosunkowo najmniejsza grupa tegorocznych ankietowanych jest skłonna uznawać poszczególne typy zachowań za *nieniosące ryzyka poważnych chorób* (od 0,0% do 6,4%) Również w tej kwestii nastąpiła pozytywna zmiana w porównaniu do statystyk z 2014 r. (od 2,3% do 13,4%).

Za najbardziej ryzykowne uważane są przede wszystkim systematycznie powtarzane zachowania związane z konsumpcją lub zażywaniem poszczególnych substancji i używek. Opinie świadomych respondentów rozkładały się podobnie w 2014 r.

W korelacjach uzyskanych odpowiedzi z wybranymi cechami społeczno-demograficznymi ankietowanych (płeć, wiek, wykształcenie) nie odnotowano istotnych różnic warunkujących potencjalne zachowania i opinie ankietowanych (ANEKS – TABELA NR 27).

Tab. 21: Zachowania ryzykowne w ocenie respondentów (N = 800) – badanie 2018 r.

	nie ma ryzyka		ryzyko występuje		nie wiem	
palenie papierosów od czasu do czasu	12	1,5%	709	88,6%	79	9,9%
wypalanie jednej lub więcej paczek papierosów dziennie	0	0,0%	772	96,5%	28	3,5%
wypijanie jednego lub dwóch "drinków" prawie codziennie	8	1,0%	723	90,4%	69	8,6%
wypijanie czterech lub pięciu "drinków" prawie codziennie	5	0,6%	735	91,9%	60	7,5%
wypijanie pięciu lub więcej "drinków" 1 raz lub 2 razy w ciągu każdego weekendu	51	6,4%	684	85,5%	65	8,1%
próbowanie marihuany lub haszyszu 1 lub 2 razy w życiu	58	7,3%	601	75,1%	141	17,6%
palenie marihuany lub haszyszu od czasu do czasu	3	0,4%	667	83,4%	130	16,3%
palenie marihuany lub haszyszu regularnie	0	0,0%	689	86,1%	111	13,9%
próbowanie heroiny 1 lub 2 razy w życiu	10	1,3%	557	69,9%	233	29,1%
używanie heroiny regularnie	0	0,0%	595	74,4%	205	25,6%
zażywanie regularnie leków uspokajających i nasennych bez wskazań lekarskich	7	0,9%	670	83,7%	123	15,4%

Tab. 22: Zachowania ryzykowne w ocenie respondentów (N = 800) – badanie 2014 r.

	nie ma ryzyka		ryzyko występuje		nie wiem	
palenie papierosów od czasu do czasu	105	13,1%	514	64,3%	181	22,6%
wypalanie jednej lub więcej paczek papierosów dziennie	21	2,6%	599	74,9%	180	22,5%
wypijanie jednego lub dwóch "drinków" prawie codziennie	34	4,3%	573	71,6%	193	24,1%
wypijanie czterech lub pięciu "drinków" prawie codziennie	27	3,4%	577	72,1%	196	24,5%
wypijanie pięciu lub więcej "drinków" 1 raz lub 2 razy w ciągu każdego weekendu	59	7,4%	536	67,0%	205	25,6%
próbowanie marihuany lub haszyszu 1 lub 2 razy w życiu	107	13,4%	371	46,4%	322	40,3%
palenie marihuany lub haszyszu od czasu do czasu	53	6,6%	416	52,0%	331	41,4%
palenie marihuany lub haszyszu regularnie	28	3,5%	454	56,8%	318	39,8%
próbowanie heroiny 1 lub 2 razy w życiu	50	6,3%	396	49,5%	354	44,3%
używanie heroiny regularnie	18	2,3%	455	56,9%	327	40,9%
zażywanie regularnie leków uspokajających i nasennych bez wskazań lekarskich	18	2,3%	424	53,0%	358	44,8%

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Kontynuując podjętą problematykę ankietowani poproszeni zostali o zajęcie stanowiska wobec **kilku stwierdzeń odnoszących się do postrzegania i profilaktyki problemów związanych z nadużywaniem narkotyków, alkoholu oraz przemocą domową.**

W zdecydowanej większości ankietowani wykazują się postawą postępową, tzn. nie zgadzają się z kłamliwymi stereotypami dotyczącymi narkomanii, alkoholizmu i przemocy domowej

W porównaniu do 2014 r. widoczny jest wzrost świadomości badanych nt. poruszanych kwestii problemowych przejawiający się spadkiem udziału odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Z rozkładu uzyskanych odpowiedzi (tab. 23) wynika, że badani tyszenie nie są przekonani co do *sprawnej działalności miejskich instytucji powołanych dla celów zwalczania problemu narkomanii, alkoholizmu i przemocy domowej*. Choć nie dokonywano ewaluacji działań konkretnych instytucji, to jednak w ogólnej ocenie widoczna jest silna polaryzacja opinii, tzn. że niemal jednakową liczbę zwolenników (po 1/3) zyskało stwierdzenie o *skutecznym zwalczaniu tych zjawisk*, jak i skrajnie odmienna opinia, a więc przekonanie o *braku widocznych sukcesów na tym polu* oraz ostatecznie opcja *trudno powiedzieć*. Przyczyną takiego stanu rzeczy może być ogólny brak wiedzy respondentów na temat działalności tych instytucji. Większość ankietowanych deklaruje bowiem, że *gdyby bliskie im osoby miały problem z narkotykami, alkoholem lub przemocą domową, to nie wiedzieliby gdzie szukać pomocy i wsparcia*. Każdorazowo tylko 30-40% badanych deklorowało odpowiednią orientację w tej kwestii. Również w poprzedniej edycji badania (2014 r.) zdecydowana większość respondentów nie była w stanie ocenić *sprawności działań służących zwalczaniu zjawiska narkomanii, alkoholizmu czy przemocy domowej realizowanych przez powołane do tego instytucje miejskie*. Przy podejmowanych próbach dokonania takiej oceny, każdorazowo około 80% respondentów decydowało się na odpowiedź *trudno powiedzieć*. Większość respondentów nie posiadała również wiedzy *gdzie mogłaby szukać pomocy w razie gdyby ktoś z najbliższych (członków rodziny) miałaby problem z narkotykami lub alkoholem*. Ponad 60% ankietowanych przy pytaniu o potencjalne źródło pomocy wybrało odpowiedź *trudno powiedzieć* a kolejne kilkanaście procent - jednoznacznie przyznało się do braku orientacji w tym zakresie (tab. 24).

Nie zmienia to jednak faktu, że w 2018 r. w ocenie stereotypowych stwierdzeń dotyczących poruszanych problemów, w zdecydowanej większości ankietowani wykazali się postawą postępową, tzn. nie zgadzali się z kłamliwymi uproszczeniami (stereotypami), które niestety w dalszym ciągu mogą się pojawiać w opinii społecznej. Po pierwsze, nie zgadzają się ze stwierdzeniem, że *narkomani lub alkoholicy powinni być karani przez społeczeństwo tylko ze względu na fakt, że są osobami uzależnionymi od tych substancji* (odpowiednie: 49,1% i 69,1%). Dodatkowo wyrażają przekonanie, że *osoby, które osiągają sukcesy w walce ze swoim uzależnieniem powinny mieć szanse na zaufanie i powrót do społeczeństwa* (odpowiednio: 75,3%; 80,8%). Odrzucają również pogląd, iż omawiane kwestie (narkomania, alkoholizm, przemoc domowa) to *wyłącznie*

prywatne problemy osób nimi dotkniętych i nikt nie powinien się wtrącać w ich życie (63,1%; 69,9%; 72,6%). Ponadto nie są zwolennikami postulatu, że choroba narkotykowa i alkoholowa są nieuleczalne, więc nie warto podejmować ich leczenia (73,8%; 78,8%). Jednocześnie domagają się właściwej reakcji miejskich instytucji w sytuacji gdy z powodu narkomanii lub alkoholizmu cierpią członkowie rodzin osób uzależnionych od tych substancji (72,1%; 76,8%).

W korelacjach uzyskanych odpowiedzi z wybranymi cechami społeczno-demograficznymi ankietowanych (płeć, wiek, wykształcenie) nie odnotowano istotnych różnic warunkujących potencjalne opinie ankietowanych (ANEKS – TABELA NR 28).

Warto jednak zdecydowanie podkreślić silną zmianę postaw badanych względem ocenianych stwierdzeń, w porównaniu do opinii prezentowanych w 2014 r. Widoczny jest bowiem wzrost świadomości ankietowanych dotyczący poruszanych problemów, co dodatkowo wzmacnia wspomnianą wcześniej postępową postawę (tab. 24). W poprzedniej edycji badania w większości przypadków ocen poszczególnych kwestii dominowały głosy niezdecydowania (trudno powiedzieć) (tab. 24).

Tab. 23: Postrzeżenie problemu narkomanii, alkoholizmu i przemocy domowej (N = 800) – badanie 2018 r.

	Tak		Nie		Trudno powiedzieć	
	liczba	procent	liczba	procent	liczba	procent
W Tychach instytucje do tego powołane sprawnie zwalczają zjawisko narkomanii	273	34,1%	294	36,8%	233	29,1%
Gdyby ktoś z moich bliskich miał problemy z narkotykami wiedziałabym/wiedziałbym gdzie szukać pomocy	241	30,1%	400	50,0%	159	19,9%
Kogoś, kto ciągle używa narkotyków powinno się karać	234	29,3%	393	49,1%	173	21,6%
Używanie narkotyków to osobista sprawa człowieka, który to robi i nikt nie powinien się w to wtrącać	136	17,0%	505	63,1%	159	19,9%
Marihuana powinna być traktowana łagodniej niż inne narkotyki	159	19,9%	426	53,3%	215	26,9%
Narkoman, który przestał używać narkotyków zasługuje na zaufanie i szanse powrotu do społeczeństwa	602	75,3%	79	9,9%	119	14,9%
Jeśli ktoś używa narkotyków i z tego powodu cierpią jego najbliżsi (rodzina), miejskie instytucje pomocowe powinny starać się naprawić tą sytuację	577	72,1%	88	11,0%	135	16,9%
Uzależnienie od narkotyków jest niewyleczalne, nie warto zatem podejmować leczenia	71	8,9%	590	73,8%	139	17,4%

Tab.24: Postrzeżenie problemu narkomanii, alkoholizmu i przemocy domowej (N = 800) – badanie 2014 r.

	Tak		Nie		Trudno powiedzieć	
	liczba	procent	liczba	procent	liczba	procent
W Tychach instytucje do tego powołane sprawnie zwalczają zjawisko narkomanii	80	10,0%	80	10,0%	640	80,0%
Gdyby ktoś z moich bliskich miał problemy z narkotykami wiedziałabym/wiedziałbym gdzie szukać pomocy	138	17,3%	162	20,3%	500	62,5%
Kogoś, kto ciągle używa narkotyków powinno się karać	136	17,0%	249	31,1%	415	51,9%
Używanie narkotyków to osobista sprawa człowieka, który to robi i nikt nie powinien się w to wtrącać	72	9,0%	295	36,9%	433	54,1%
Marihuana powinna być traktowana łagodniej niż inne narkotyki	113	14,1%	281	35,1%	406	50,8%
Narkoman, który przestał używać narkotyków zasługuje na zaufanie i szanse powrotu do społeczeństwa	349	43,6%	46	5,8%	405	50,6%
Jeśli ktoś używa narkotyków i z tego powodu cierpią jego najbliżsi (rodzina), miejskie instytucje pomocowe powinny starać się naprawić tą sytuację	400	50,0%	28	3,5%	372	46,5%
Uzależnienie od narkotyków jest niewyleczalne, nie warto zatem podejmować leczenia	39	4,9%	351	43,9%	410	51,3%

	Tak		Nie		Trudno powiedzieć	
W Tychach instytucje do tego powołane sprawnie zwalczają zjawisko alkoholizmu	300	37,5%	338	42,3%	162	20,3%
Gdyby ktoś z moich bliskich miał problemy z alkoholem wiedziałabym/wiedziałbym gdzie szukać pomocy	309	38,6%	367	45,9%	124	15,5%
Kogoś, kto jest alkoholikiem powinno się karać	122	15,3%	553	69,1%	125	15,6%
Nadużywanie alkoholu to osobista sprawa człowieka, który to robi i nikt nie powinien się w to wtrącać	103	12,9%	559	69,9%	138	17,3%
Alkoholik, który przestał pić zasługuje na zaufanie i szanse powrotu do społeczeństwa	646	80,8%	68	8,5%	86	10,8%
Jeśli ktoś jest alkoholikiem i z tego powodu cierpią jego najbliżsi (rodzina), miejskie instytucje pomocowe powinny starać się naprawić tą sytuację	614	76,8%	73	9,1%	113	14,1%
Uzależnienie od alkoholu jest niewyleczalne, nie warto zatem podejmować leczenia	63	7,9%	630	78,8%	107	13,4%
W Tychach instytucje do tego powołane sprawnie zwalczają zjawisko przemocy domowej	321	40,1%	300	37,5%	179	22,4%
Gdyby ktoś z moich bliskich miał doświadczać przemocy domowej wiedziałaby/wiedziałbym gdzie szukać pomocy	319	39,9%	368	46,0%	113	14,1%
Domowe awantury i kłótnie to prywatna sprawa i nikt nie powinien się w to wtrącać	72	9,0%	581	72,6%	147	18,4%

	Tak		Nie		Trudno powiedzieć	
W Tychach instytucje do tego powołane sprawnie zwalczają zjawisko alkoholizmu	78	9,8%	98	12,3%	624	78,0%
Gdyby ktoś z moich bliskich miał problemy z alkoholem wiedziałabym/wiedziałbym gdzie szukać pomocy	155	19,4%	125	15,6%	520	65,0%
Kogoś, kto jest alkoholikiem powinno się karać	82	10,3%	326	40,8%	392	49,0%
Nadużywanie alkoholu to osobista sprawa człowieka, który to robi i nikt nie powinien się w to wtrącać	70	8,8%	325	40,6%	405	50,6%
Alkoholik, który przestał pić zasługuje na zaufanie i szanse powrotu do społeczeństwa	368	46,0%	46	5,8%	386	48,3%
Jeśli ktoś jest alkoholikiem i z tego powodu cierpią jego najbliżsi (rodzina), miejskie instytucje pomocowe powinny starać się naprawić tą sytuację	411	51,4%	28	3,5%	361	45,1%
Uzależnienie od alkoholu jest niewyleczalne, nie warto zatem podejmować leczenia	38	4,8%	368	46,0%	394	49,3%
W Tychach instytucje do tego powołane sprawnie zwalczają zjawisko przemocy domowej	103	12,9%	60	7,5%	637	79,6%
Gdyby ktoś z moich bliskich miał doświadczać przemocy domowej wiedziałaby/wiedziałbym gdzie szukać pomocy	152	19,0%	112	14,0%	536	67,0%
Domowe awantury i kłótnie to prywatna sprawa i nikt nie powinien się w to wtrącać	58	7,3%	287	35,9%	455	56,9%

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

W kolejnym już pytaniu respondenci poproszeni zostali o **wskazanie głównych, ich zdaniem, aktorów społecznych (indywidualne osoby lub instytucje), na których spoczywa odpowiedzialność za podejmowanie działań prewencyjnych służących zapobieganiu występowania w lokalnej społeczności Tychów zjawisk narkomanii, alkoholizmu i przemocy domowej.**

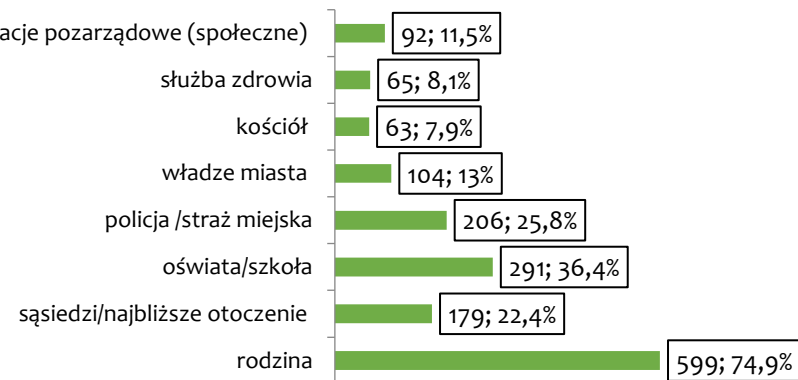
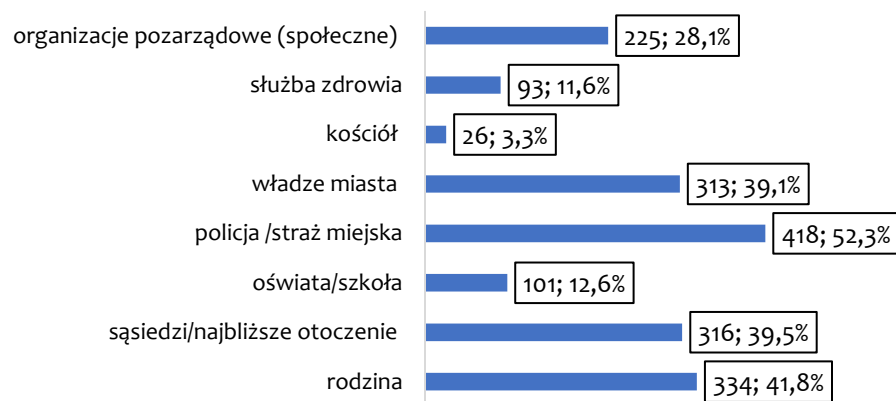
Ankietowani nie przypisują dominującego zakresu odpowiedzialności za działania zapobiegające rozwojowi badanych zjawisk tylko jednemu środowisku społecznemu lub instytucji miejskiej (rys. 74; 76; 78). Dominuje raczej pogląd konieczności wzajemnej współpracy otoczenia społecznego z miejskimi służbami prewencyjnymi i instytucjami. Okazuje się bowiem, że w przypisywaniu odpowiedzialności, podobną liczbę wskazań każdorazowo uzyskiwały: rodzina (41,8%; 54,5%; 45%);

sąsiedzi/najbliższe otoczenie (39,5%; 44,1%; 45%); policja i straż miejska (52,3%; 42%; 57,3%); władze miasta (39,1%; 39,1%; 40,3%), a także organizacje pozarządowe (28,1%; 26,4%; 25,4%). Jednocześnie zaskakiwać może fakt, że zdecydowanie najmniej wskazań otrzymały liczące się w społeczeństwie środowiska wychowawcze i opiniotwórcze, a więc oświata/szkoła (12,6%; 17,1%; 13%) oraz kościół (3,3%; 4%; 3,5%).

Jednocześnie korelacjach uzyskanych odpowiedzi z wybranymi cechami społeczno-demograficznymi ankietowanych (płeć, wiek, wykształcenie) nie odnotowano istotnych różnic warunkujących potencjalne opinie ankietowanych (ANEKS – TABELA NR 29).

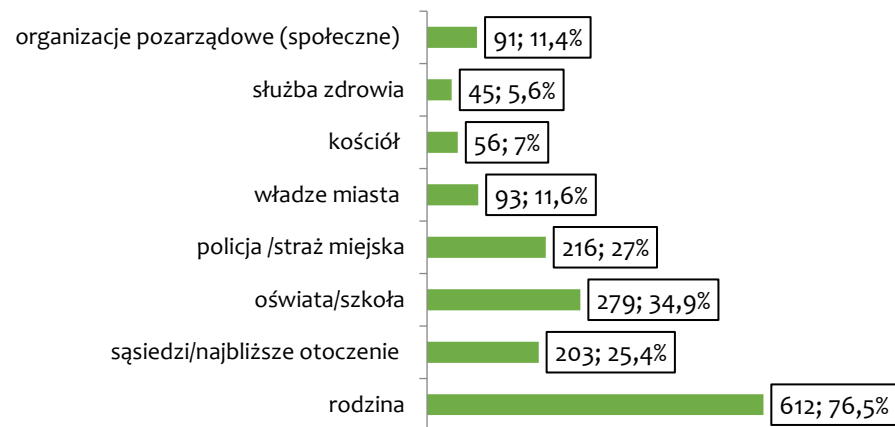
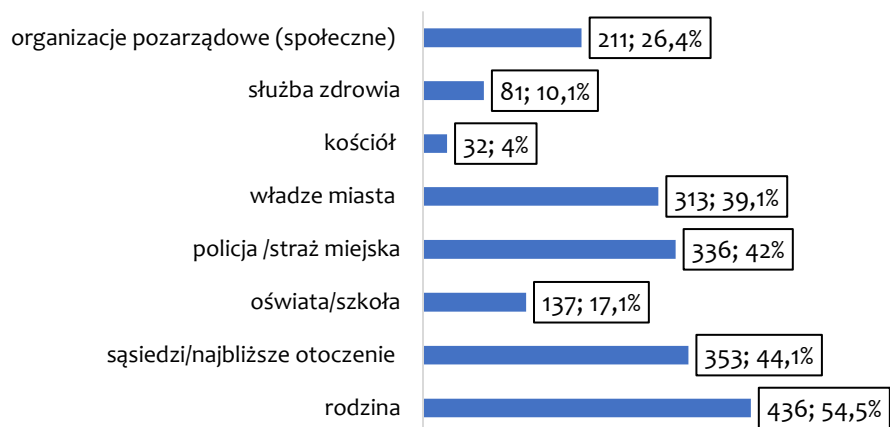
Dokonując porównania tegorocznych zestawień z wynikami z 2014 r. (rys. 75; 77; 79) należy zwrócić uwagę na istotną zmianę rozkładu postrzeganej odpowiedzialności. W przypadku każdego z omawianych zjawisk, widoczny jest bowiem spadek roli rodziny, oświaty i kościoła na rzecz wzrostu oczekiwań konkretnych działań ze strony policji i straży miejskiej, władz miasta, sąsiadów oraz organizacji pozarządowych, czy nawet służby zdrowia.

Rys. 74: Aktorzy społeczni odpowiedzialni za zjawisko narkomani (N = 800) – badanie 2018 r. – **Rys. 75: Aktorzy społeczni odpowiedzialni za zjawisko narkomani (N = 800) – badanie 2014 r.**

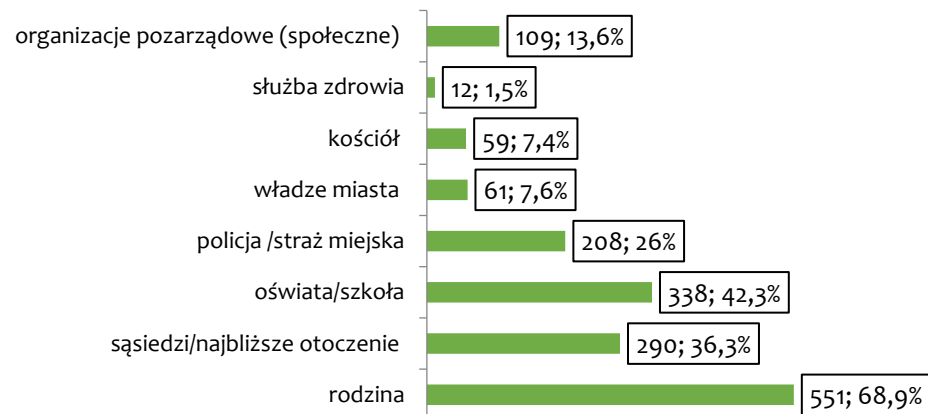
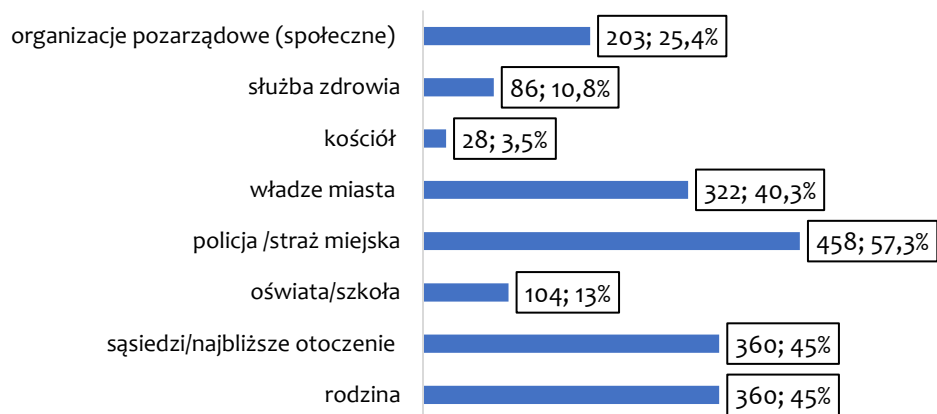
Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Rys. 76: Aktorzy społeczni odpowiedzialni za zjawisko alkoholizmu (N = 800) – badanie 2018 r. – Rys. 77: Aktorzy społeczni odpowiedzialni za zjawisko alkoholizmu (N = 800) – badanie 2014 r.

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Rys. 78: Aktorzy społeczni odpowiedzialni za zjawisko przemocy domowej (N = 800) – badanie 2018 r. – Rys. 79: Aktorzy społeczni odpowiedzialni za zjawisko przemocy domowej (N = 800) – badanie 2014 r.

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

W dalszej kolejności ankietowani zapytani zostali także o ich *wiedzę dotyczącą lokalizacji w mieście instytucji powołanych do niesienia pomocy osobom potrzebującym – obciążonym problemami związanymi z nadużywaniem substancji psychoaktywnych lub alkoholu oraz zjawiskiem przemocy domowej.*

Zdecydowana większość respondentów (od 73% do 87,9%) deklaruje brak wiedzy o lokalizacji w mieście wybranych instytucji i organizacji prowadzących działalność w tym zakresie

Niestety, uzyskany rozkład odwiedzi stanowi potwierdzenie wspomnianego wcześniej słabej orientacji ankietowanych w kwestii działalności miejskich instytucji pomocowych związanych ze zwalczaniem badanych problemów społecznych (tab. 25). Zdecydowana większość respondentów (od 73% do 87,9%) deklaruje bowiem brak wiedzy o lokalizacji w mieście wybranych instytucji i organizacji prowadzących działalność w tym zakresie.

Jednocześnie korelacjach uzyskanych odpowiedzi z wybranymi cechami społeczno-demograficznymi ankietowanych (płeć, wiek, wykształcenie) nie odnotowano istotnych różnic warunkujących potencjalne opinie ankietowanych (ANEKS – TABELA NR 30).

Warto podkreślić, że sytuacja ta nie uległa istotnej zmianie od 2014 r. kiedy w prowadzonym badaniu również dominowały osoby niezorientowane w tym temacie (tab. 26).

Tab. 25: Znajomość lokalizacji instytucji pomocowych w mieście (N = 800) – badanie 2018 r. – **Tab. 26: Znajomość lokalizacji instytucji pomocowych w mieście (N = 800) – badanie 2014 r.**

	Tak		Nie	
Punkt Konsultacyjny Ds. Uzależnień Stowarzyszenia „Trzeźwość Życia”	107	13,4%	693	86,6%
NZOZ Ośrodek Pomocy Psychologicznej Profilaktyki i Leczenia Uzależnień Mens Sana	124	15,5%	676	84,5%
Abstynencki Klub Żeglarski „PAPROCANY”	97	12,1%	703	87,9%
Tyski Klub Abstynentów „Bosman”	111	13,9%	689	86,1%
grupy anonimowych alkoholików	216	27,0%	584	73,0%
grupy anonimowych narkomanów	121	15,1%	679	84,9%
Ośrodek Interwencji Kryzysowej	185	23,1%	615	76,9%

	Tak		Nie	
Punkt Konsultacyjny Ds. Uzależnień Stowarzyszenia „Trzeźwość Życia”	147	18,4%	653	81,6%
NZOZ Ośrodek Pomocy Psychologicznej Profilaktyki i Leczenia Uzależnień Mens Sana	111	13,9%	689	86,1%
Abstynencki Klub Żeglarski „PAPROCANY”	153	19,1%	647	80,9%
Tyski Klub Abstynentów „Bosman”	87	10,9%	713	89,1%
grupy anonimowych alkoholików	155	19,4%	645	80,6%
grupy anonimowych narkomanów	73	9,1%	727	90,9%
Ośrodek Interwencji Kryzysowej	178	22,3%	622	77,8%

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Kontynuując podejmowaną problematykę, ankietowani poproszeni zostali o **wskazanie wykorzystywanych najczęściej źródeł informacji dotyczących skutków zażywania i spożywania narkotyków lub alkoholu.**

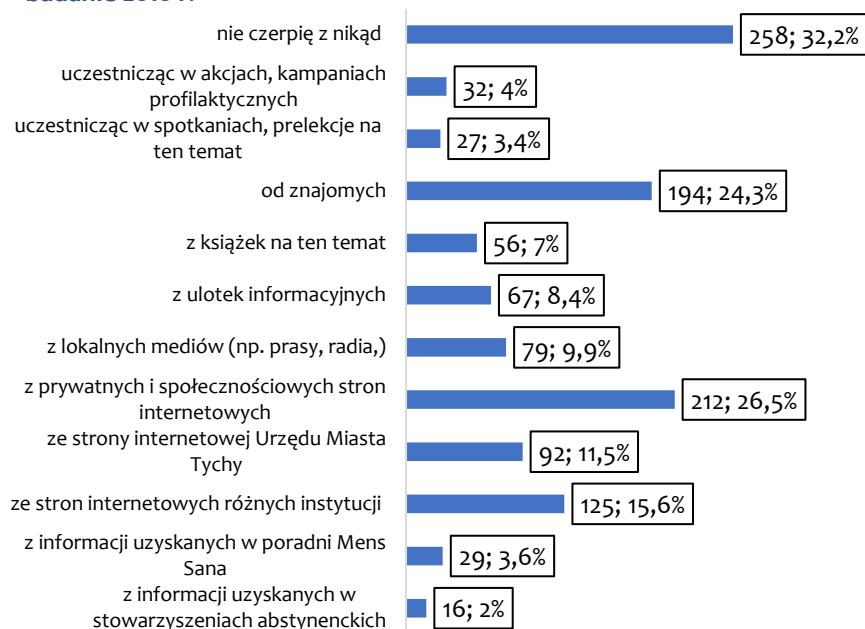
Aż 1/3 ankietowanych deklaruje, że informacje dotyczące skutków używania/spożywania narkotyków i alkoholu, nie wzbudzają ich zainteresowania i szczególnej uwagi

Z deklaracji aż 1/3 ankietowanych wynika, że informacje dotyczące skutków używania/spożywania narkotyków i alkoholu, nie wzbudzają ich zainteresowania i szczególnej uwagi (rys. 80). Nie zmienia to jednak faktu, że pozostali respondenci wskazywali na różne źródła informacji, które starają się wykorzystywać dla poszerzenia i uzupełnienia swojej wiedzy. Wśród nich zdecydowanie najpopularniejsze są *prywatne i społecznościowe strony internetowe* (26,5%), osoby z otoczenia społecznego, czyli *znajomi* (24,3%), *informacje pozyskiwane ze stowarzyszeń abstynenckich* (16,2%), oraz *strony internetowe różnych instytucji* (15,6%). Znacznie rzadziej jako źródło informacji wykorzystywane są *strony internetowe urzędu miasta* (11,5%) oraz *lokalne media* (9,9%).

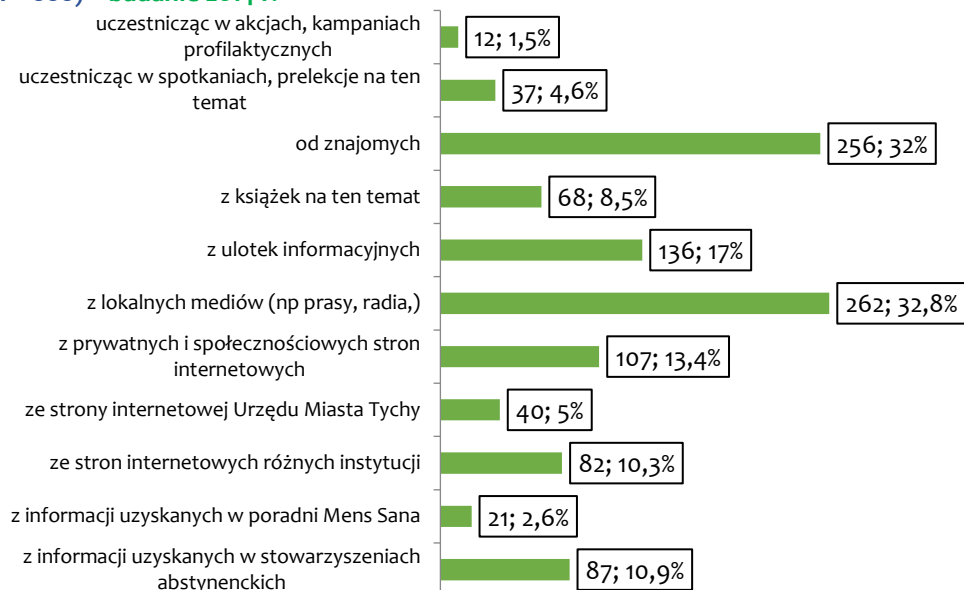
Jednocześnie korelacjach uzyskanych odpowiedzi z wybranymi cechami społeczno-demograficznymi ankietowanych (płeć, wiek, wykształcenie) nie odnotowano istotnych różnic warunkujących potencjalne opinie ankietowanych (ANEKS – TABELA NR 30).

W porównaniu tegorocznych zestawień z wynikami z 2014 r. (rys. 81) widoczna jest zmiana preferowanych źródeł informacji. W poprzednim badaniu ankietowani swoją wiedzę budowali w oparciu o informacje zamieszczane w *lokalnych mediach* (32,8%) lub pozyskiwane od *znajomych* (32%), ewentualnie z *ulotek informacyjnych*. Nieco rzadziej sięgali do *prywatnych i społecznościowych stron internetowych* (13,4%) lub *stron internetowych różnych instytucji* (10,3%).

Rys. 80: Źródła informacji na temat skutków używania/spożywania narkotyków i alkoholu (N = 800) – badanie 2018 r.

Rys. 81: Źródła informacji na temat skutków używania/spożywania narkotyków i alkoholu (N = 800) – badanie 2014 r.

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Dla uzupełnienia ankietowani zapytani zostali o ewentualność wyszukiwania, w trakcie ostatnich 12 miesięcy, informacji służących uzupełnieniu własnej wiedzy na tematy związane z nadużywaniem substancji psychoaktywnych, alkoholu oraz zjawiskiem przemocy domowej.

Okazuje się, że zdecydowana większość (od 83,8% do 92,3%) badanych nie wyszukiwała w ostatnim czasie informacji tego typu (tab. 27). Podobny rozkład odpowiedzi uzyskano w 2014 r. (tab. 28).

Biorąc pod uwagę wybrane cechy społeczno-demograficzne ankietowanych, należy wskazać, że nie odnotowano istotnych różnic w odpowiedziach kobiet i mężczyzn oraz osób deklarujących różne poziomy wykształcenia. Natomiast nieco inaczej rozkładały się głosy przedstawicieli poszczególnych grup wiekowych, tzn. informacje o badanych zjawiskach najrzadziej wyszukiwane były przez najstarszych ankietowanych (60 i więcej lat). Natomiast stosunkowo największą aktywnością

wykazują się w tym zakresie osoby w wieku średnim (30-39 lat i 40-49 lat), co z pewnością można częściowo tłumaczyć posiadaniem nastoletnich dzieci wymagających wprowadzenia w problematykę potencjalnych zagrożeń związanych z narkotykami i alkoholem (ANEKS – TABELA NR 30).

Tab. 27: Wyszukiwanie informacji dot. wybranej problematyki (N = 800) – badanie 2018 r.

	Tak		Nie	
	liczba	procent	liczba	procent
narkotyków i ich szkodliwości	74	9,3%	726	90,8%
sposób i możliwości leczenia skutków używania narkotyków	62	7,8%	738	92,3%
szkodliwości alkoholu	130	16,3%	670	83,8%
sposób i możliwości leczenia skutków nadużywania alkoholu	119	14,9%	681	85,1%
przemocy domowej i jej skutków	86	10,8%	714	89,3%
sposób i możliwości zwalczania przemocy domowej	84	10,5%	716	89,5%

Tab. 28: Wyszukiwanie informacji dot. wybranej problematyki (N = 800) – badanie 2014 r.

	Tak		Nie	
	liczba	procent	liczba	procent
narkotyków i ich szkodliwości	112	14,0%	688	86,0%
sposób i możliwości leczenia skutków używania narkotyków	88	11,0%	712	89,0%
szkodliwości alkoholu	86	10,8%	714	89,3%
sposób i możliwości leczenia skutków nadużywania alkoholu	69	8,6%	731	91,4%
przemocy domowej i jej skutków	68	8,5%	732	91,5%
sposób i możliwości zwalczania przemocy domowej	73	9,1%	727	90,9%

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Ostatnie dwa pytania zawarte w kwestionariuszu wywiadu dotyczyły kwestii działań w kierunku ograniczania spożycia alkoholu wśród mieszkańców miasta. W pierwszej kolejności ankietowani poproszeni zostali o **ocenę postrzeganej skuteczności ograniczenia spożycia napojów alkoholowych poprzez wprowadzenia w Tychach zakazu sprzedaży alkoholu w godzinach nocnych (23:00-6:00)**.

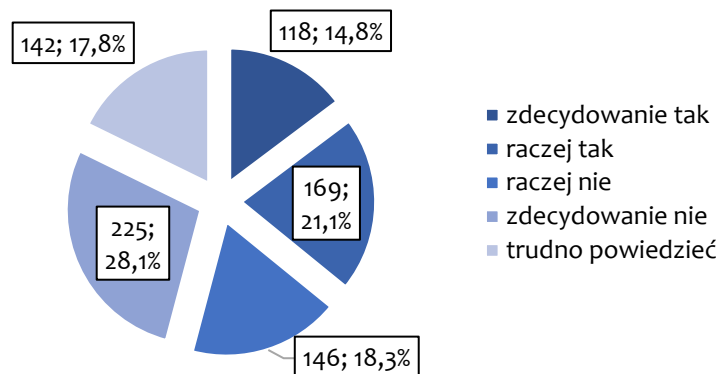

46,4% ankietowanych twierdzi, że wprowadzony zakaz nocnej sprzedaży alkoholu nie będzie skuteczną bronią w walce z jego nadmiernym spożyciem wśród mieszkańców, a jedynie 35,9% dostrzega szanse w tym zakresie

Z rozkładu uzyskanych odpowiedzi wynika, że opinie badanych tyszan są podzielone w tej kwestii (rys. 82). Niemniej około 10% przewagi nad zwolennikami zakazu, zyskali jego przeciwnicy, tzn. 46,4% ankietowanych twierdzi, że wprowadzony zakaz nie będzie skuteczną bronią przeciwko nadmiernemu spożyciu alkoholu w mieście, a jedynie 35,9% dostrzega szanse w tym zakresie. Pozostałym 17,8% badanych nie ustosunkowało się do badanej kwestii, wybierając opcję *trudno powiedzieć*.

Jednocześnie korelacjach uzyskanych odpowiedzi z wybranymi cechami społeczno-demograficznymi ankietowanych (płeć, wiek, wykształcenie) nie odnotowano istotnych różnic warunkujących potencjalne opinie ankietowanych (ANEKS – TABELA NR 33).

Rys. 82: Ocena wprowadzenia zakazu nocnej sprzedaży alkoholu w Tychach (N = 800) – badanie 2018 r.

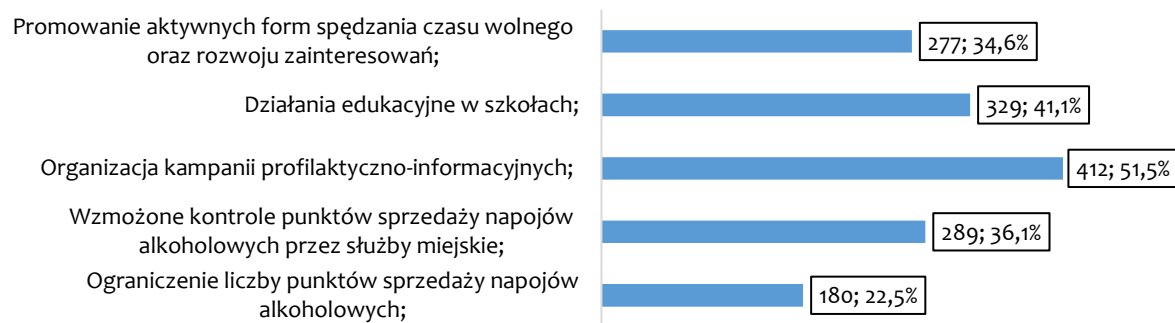

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

Drugie z pytań związanych z ograniczaniem spożycia alkoholu wśród mieszkańców dotyczyło **wskazania potencjalnie najskuteczniejszych działań w tym zakresie**. Okazuje się (rys. 83), że za najbardziej skuteczną postrzegana jest *organizacja kampanii profilaktyczno-informacyjnych* (51,5%). Nieco mniej głosów uzyskały, plasujące się na drugim miejscu, *działania edukacyjne w szkołach* (41,1%). Trzecie w rankingu potencjalnej skuteczności znalazły się, niemal *ex aequo*, *wzmocniona kontrola punktów sprzedaży alkoholu przez służby miejskie* (36,1%) oraz *promowanie aktywnych form spędzania czasu wolnego i rozwoju zainteresowań* (34,6%). Jednocześnie tylko 1/5 ankietowanych za skuteczną broń z problemem alkoholowym uważa *ograniczenie liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych* (22,5%).

Korelacjach uzyskanych odpowiedzi z wybranymi cechami społeczno-demograficznymi ankietowanych (płeć, wiek, wykształcenie) nie odnotowano istotnych różnic warunkujących potencjalne opinie ankietowanych (ANEKS – TABELA NR 33).

Rys. 83: Ocena potencjalnej skuteczności działań ograniczających spożycie alkoholu w mieście (N = 800) – badanie 2018 r.

Źródło: „Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców Miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja”, Grupa BST na zlecenie Miasta Tychy 2018 r.

4. TABELA WNIOSKÓW I REKOMENDACJI

zagadnienia problemowe	Zachowania i postawy społeczne dorosłych mieszkańców miasta Tychy wobec środków psychoaktywnych i przemocy – II edycja	
Ogólne informacje o badaniu	WNIOSKI	REKOMENDACJE
Substancje psychoaktywne – znajomość, osobiste doświadczenia, postrzeganie zjawisk związanych z nadużywaniem i uzależnieniem.	<ul style="list-style-type: none"> Do najbardziej znanych substancji psychoaktywnych, których nazwy kojarzy większość ankietowanych, zaliczyć należy: marihuanę (84,1%), haszysz (69,3%), heroinę (69%) oraz amfetaminę (61,1%). Ponad połowa respondentów kojarzy: grzyby halucynogenne (55,6%); ecstasy (55,5%); LSD (54,8%) oraz GHB (54,8%). Jednocześnie co dziesiąta badana osoba (9,5%) deklaruje brak znajomości którejkolwiek z wyróżnionych substancji psychoaktywnych. Z porównania z rozkładem odpowiedzi uzyskanych w 2014 roku wynika, że wśród tyszan istotnie wzrósł poziom znajomości poszczególnych substancji. Tylko w przypadku 3 spośród 13 wyróżnionych substancji psychoaktywnych wśród badanych dominuje przekonanie o potencjalnie większej łatwości niż trudności ich pozyskania na terenie miasta. Mowa tutaj o: marihuanie (49,5%), haszyszu (40%) i grzybach halucynogennych (28,5%). Co do pozostałych środków, badani częściej oceniają, że dostęp do nich jest utrudniony, niż są skłonni deklarować przekonanie o łatwości ich zdobycia. W 2014 roku w odniesieniu do 5 substancji wśród ankietowanych dominowało przekonanie o potencjalnie większej łatwości niż trudności ich pozyskania na terenie miasta. 	<ul style="list-style-type: none"> Realizacja cyklicznych badań socjologicznych wśród mieszkańców miasta w celu pozyskanie informacji przydatnych w opracowaniu programów profilaktycznych oraz dokumentów strategicznych dla miasta Tychy minimalizujących lokalne problemy społeczne związane z występowaniem zjawisk patologicznych w zakresie uzależnienia od środków psychoaktywnych i alkoholu oraz przemocy w rodzinie; Kontynuacja realizacji założeń „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tychy na lata 2014-2020”, a w tym Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii; Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie specyfiki i szkodliwości substancji psychoaktywnych kierowanej do wybranych grup mieszkańców miasta Tychy: młodzież szkolna; rodzice młodzieży szkolnej; nauczyciele szkół podstawowych i średnich; pracownicy MDK; itp.; Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie specyfiki i szkodliwości substancji psychoaktywnych kierowanej do ogółu mieszkańców miasta Tychy;

Alkohol – osobiste doświadczenia, postrzeganie zjawisk związanych z nadużywaniem i uzależnieniem

- Około 80% respondentów zadeklarowało, że do tej pory nigdy nie znalazło się w sytuacji, w której ktoś zaproponował im kupno albo zażycie narkotyków lub środków odurzających. W porównaniu do 2014 roku widoczny jest istotny wzrost deklaracji tego typu.
- Większość ankietowanych (83,3%) twierdzi, że osobiście nie zna nikogo z problem nadużywania substancji psychoaktywnych. Jednocześnie tylko 16,7% badanych ujawniła, że w kręgu ich znajomych są takie osoby. W porównaniu z 2014 rokiem widoczny jest znaczny spadek deklaracji znajomości osób nadużywających substancji psychoaktywnych. Wówczas niemal 1/3 badanych (29,8%) wskazywała na takie znajomości.
- Spośród wszystkich ankietowanych 18,2% zadeklarowało, że zdarzyło się im zażyć którąś z wyróżnionych substancji, a pozostałe 83,5% dotychczas tego nie zrobiło lub zaślania się niepamięcią. W porównaniu do 2014 roku odnotowano niewielki wzrost deklaracji osobistych doświadczeń ankietowanych ze środkami psychoaktywnymi – wówczas było to 16,5% respondentów. Jednocześnie stosunkowo największa grupa ankietowanych decydowała się na zażycie: marihuany (17,6%) lub haszyszu (9,9%). Podobnie głosy rozkładały się w badaniu zrealizowanym w 2014 roku.
- 20,4% ankietowanych deklaruje całkowitą abstynencję od alkoholu. Zatem zdecydowana większość badanych, bo prawie 80% spożywa napoje alkoholowe z różną częstotliwością. W 2014 roku 17,6% respondentów deklaruowało całkowitą abstynencję od alkoholu.
- Najbardziej popularnym alkoholem, spożywanym jednak z różną częstotliwością, jest wódka, którą wskazało niemal 90% ankietowanych deklarujących brak całkowitej abstynencji. Na drugim miejscu uplasowało się wino – z liczbą wskazań na poziomie 81%. Trzecie miejsce zajęły alkohole wysokogatunkowe, po które sięga niemal ¾ respondentów z grupy nieabstynenckiej. Znacznie mniej popularne jest piwo, jednak i ten rodzaj napoju alkoholowego konsumowany jest przez prawie 58% badanych. W porównaniu do 2014 r. zmieniły się ogólne preferencje tyszan dotyczące gatunków spożywanych alkoholi. W poprzednim badaniu zdecydowanym liderem w tym rankingu było piwo, z konsumpcji którego zrezygnowała obecnie niemal 1/3 ankietowanych. Swoje preferencje przenieśli oni głównie na rzecz alkoholi wysokogatunkowych oraz wódki.
- Tylko co osiemnasty ankietowany (5,5%) z grona amatorów alkoholu (nie deklarujących abstynencji) ogranicza jego spożycie przy jednej okazji do 1 kieliszka. Pozostałe 94,5% respondentów wypija jednorazowo większą ilość trunków.
- Zaangażowanie w działalność profilaktyczną dotyczącą specyfiki i szkodliwości substancji psychoaktywnych ważnych „aktorów” życia społeczno – kulturalnego miasta Tychy;
- Aktywizacji i partycypacji mieszkańców miasta w działalność profilaktyczną dotyczącą specyfiki i szkodliwości substancji psychoaktywnych;
- Podjęcie współpracy z podmiotami działającymi na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym, w celu opracowania schematu działań sprzyjających kształtowaniu świadomości mieszkańców w zakresie specyfiki i szkodliwości substancji psychoaktywnych;
- Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących kształtowaniu świadomości mieszkańców w zakresie specyfiki i szkodliwości substancji psychoaktywnych;
- Kontynuacja realizacji założeń „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tychy na lata 2014-2020”, a w tym Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie szkodliwości alkoholu kierowanej do wybranych grup mieszkańców miasta Tychy (młodzież szkolna; rodzice młodzieży szkolnej; nauczyciele szkół podstawowych i średnich; pracownicy MDK; itp.);
- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie szkodliwości alkoholu kierowanej do ogółu mieszkańców miasta Tychy;

Przemoc domowa – postrzeganie zjawiska, osobiste doświadczenia

W tym gronie dominują osoby, które swoje przeciętne jednorazowe spożycie określają na poziomie powyżej 5 kieliszków (39,2%) lub 4-5 takich porcji (33,1%). Z porównania z rozkładami z 2014 roku wynika, że wówczas niemal trzykrotnie więcej badanych deklaroowało ograniczanie jednorazowego spożycia alkoholu do 1 kieliszka (16,7%). Ponadto niemal dwukrotnie mniej było osób wypijających przy jednej okazji więcej niż 5 kieliszków alkoholu (16,2%) lub między 4-5 porcje (18,5%). W poprzednim badaniu niemal połowę, a więc stosunkowo największą grupę, stanowili respondenci wypijający jednorazowo 2-3 kieliszki trunku.

- Prawie 84% ankietowanych przyznaje, że ich domach dochodzi do sprzeczek, kłótni lub awantur między domownikami. Oznacza to, że średnio jedynie w co szóstym domu nie mają miejsca sytuacje generujące rodzinne nieporozumienia. W porównaniu z wynikami z 2014 r. widoczny jest wzrost o 6,2% udziału respondentów, w rodzinach których dochodzi między domownikami do sprzeczek, kłótni lub awantur.
- Zdecydowana większość respondentów, bo 92,4% nigdy nie doświadczyło jakiegokolwiek formy przemocy ze strony swoich najbliższych. Niestety jednocześnie co trzynasta badana osoba (7,6%) przyznaje, że znalazła się już w takiej trudnej sytuacji. W porównaniu z wynikami z 2014 r. widoczny jest nieznaczny wzrost udziału ankietowanych deklarujących brak doświadczania jakichkolwiek form przemocy ze strony domowników.
- Z grupy 61 ankietowanych (7,6% ogółu badanych) zgłaszających w badaniu fakt bycia ofiarą przemocy domowej, jedynie 24 respondentów (39,3%) szukało pomocy u innych osób lub instytucji po zajściu/zajściach tego typu. W porównaniu z 2014 rokiem, wśród ofiar przemocy domowej widoczny jest spadek udziału osób szukających pomocy, bowiem w poprzedniej edycji badania niemal połowa ankietowanych podejmowała takie próby.
- 95 respondentów (11,9%) potwierdziło znajomość osób krzywdzonych przez domowników. Większość z tych badanych stwierdziła, iż zna jedną lub dwie osoby z takimi problemami (10%). Stosunkowo najczęściej respondenci dysponują taką wiedzą lub podejrzewaniem w stosunku do znanych im kobiet (71,6%), a znacznie rzadziej

- Zaangażowanie w działalność profilaktyczną dotyczącą szkodliwości alkoholu ważnych „aktorów” życia społeczno – kulturalnego miasta Tychy;
- Aktywizacji i partycypacji mieszkańców miasta w działalność profilaktyczną dotyczącą szkodliwości alkoholu;
- Podjęcie współpracy z podmiotami działającymi na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym, w celu opracowania schematu działań sprzyjających kształtowaniu świadomości mieszkańców w zakresie szkodliwości alkoholu;
- Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących kształtowaniu świadomości mieszkańców w zakresie szkodliwości alkoholu;

- Kontynuacja realizacji założeń „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tychy na lata 2014-2020”, a w tym Lokalnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie;
- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej dotyczącej zjawiska przemocy domowej kierowanej do wybranych grup mieszkańców miasta Tychy (młodzież szkolna; rodzice młodzieży szkolnej; nauczyciele szkół podstawowych i średnich; pracownicy MDK; itp.);
- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej dotyczącej zjawiska przemocy domowej kierowanej do ogółu mieszkańców miasta Tychy;
- Zaangażowanie w działalność profilaktyczną dotyczącą zjawiska przemocy domowej ważnych „aktorów” życia społeczno – kulturalnego miasta Tychy;

Wybrane problemy społeczne – postrzeganie zjawiska, osobiste doświadczenia

dzieci (24,2%) lub seniorów (24,2%). Co dziesiąty ankietowany z tej grupy twierdzi, że jest mu znana osoba niepełnosprawna, co do której ma podejrzenia, że jest ofiarą przemocy domowej (9,5%). Stosunkowo najrzadziej respondenci deklarowali, że wśród ich znajomych są mężczyźni, wobec których stosowana jest taka przemoc (6,3%). Rozkłady odpowiedzi z 2014 i 2018 roku te są do siebie znacznie zbliżone, poza tym, że zwiększyła się nieco liczba respondentów deklarujących brak znajomości osób cierpiących z powodu przemocy domowej.

- Badani tyszenie nie są przekonani co do sprawnej działalności miejskich instytucji powołanych dla celów zwalczania problemu narkomanii, alkoholizmu i przemocy domowej. Choć nie dokonywano ewaluacji działań konkretnych instytucji, to jednak w ogólnej ocenie widoczna jest silna polaryzacja opinii, tzn. że niemal jednakową liczbę zwolenników (po 1/3) zyskało stwierdzenie o skutecznym zwalczaniu tych zjawisk, jak i skrajnie odmienna opinia, a więc przekonanie o braku widocznych sukcesów na tym polu oraz ostatecznie opcja trudno powiedzieć. Ponadto większość ankietowanych deklaruje, że gdyby bliskie im osoby miały problem z narkotykami, alkoholem lub przemocą domową, to nie wiedzieliby gdzie szukać pomocy i wsparcia. Również w poprzedniej edycji badania (2014 r.) zdecydowana większość respondentów nie była w stanie ocenić sprawności działań służących zwalczaniu zjawiska narkomanii, alkoholizmu czy przemocy domowej realizowanych przez powołane do tego instytucje miejskie. Większość respondentów nie posiadała także wiedzy gdzie mogłaby szukać pomocy w razie gdyby ktoś z najbliższych (członków rodziny) miałaby problem z narkotykami lub alkoholem.
- Większość respondentów (od 73% do 87,9%) deklaruje brak wiedzy o lokalizacji w mieście wybranych instytucji i organizacji prowadzących działalność w zakresie zwalczania badanych problemów społecznych. Sytuacja ta nie uległa istotnej zmianie od 2014 r. kiedy w prowadzonym badaniu również dominowały osoby niezorientowane w tym temacie.
- Z deklaracji aż 1/3 ankietowanych wynika, że informacje dotyczące skutków używania/spożywania narkotyków i alkoholu, nie wzbudzają ich zainteresowania i szczególnej uwagi. Nie zmienia to jednak faktu, że pozostali respondenci wskazywali na różne źródła informacji, które starają się wykorzystywać dla poszerzenia i uzupełnienia swojej wiedzy. Wśród nich zdecydowanie najpopularniejsze są prywatne

- Aktywizacji i partycypacji mieszkańców miasta w działalność profilaktyczną dotyczącą zjawiska przemocy domowej;
- Podjęcie współpracy z podmiotami działającymi na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym, w celu opracowania schematu działań sprzyjających kształtowaniu świadomości mieszkańców w zakresie zjawiska przemocy domowej;
- Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących kształtowaniu świadomości mieszkańców w zakresie zjawiska przemocy domowej;
- Realizacja kampanii informacyjnej dotyczącej funkcjonujących w mieście instytucji pomocowych i realizujących działania służące zwalczaniu zjawisk narkomanii, alkoholizmu oraz przemocy domowej;
- Podjęcie współpracy z podmiotami działającymi na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym, w celu opracowania schematu działań sprzyjających kształtowaniu świadomości mieszkańców w zakresie funkcjonowania instytucji realizujących działania służące zwalczaniu zjawisk narkomanii, alkoholizmu oraz przemocy domowej;
- Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących kształtowaniu świadomości mieszkańców w zakresie zwalczania zjawisk narkomanii, alkoholizmu oraz przemocy domowej;
- Organizacja cyklicznych spotkań pn. „Miejski Zjazd Profilaktyczny” w celu integracji i rozwoju współpracy instytucji, organizacji i osób zaangażowanych w działania służące zwalczaniu zjawisk narkomanii, alkoholizmu oraz przemocy domowej;

i społecznościowe strony internetowe (26,5%), osoby z otoczenia społecznego, czyli znajomi (24,3%), informacje pozyskiwane ze stowarzyszeń abstynenckich (16,2%), oraz strony internetowe różnych instytucji (15,6%). W poprzednim badaniu ankietowani swoją wiedzę budowali głównie w oparciu o informacje zamieszczone w lokalnych mediach (32,8%) lub pozyskiwane od znajomych (32%), ewentualnie z ulotek informacyjnych. Nieco rzadziej sięgali do prywatnych i społecznościowych stron internetowych (13,4%) lub stron internetowych różnych instytucji (10,3%).

5. SPIS RYSUNKÓW I TABEL

Spis rysunków	strona
Rys. 1: Podział respondentów ze względu na płeć (N=800)	16
Rys. 2: Podział respondentów ze względu na wiek (N=800)	16
Rys. 3: Podział respondentów ze względu na poziom wykształcenia (N=800)	17
Rys. 4: Podział respondentów ze względu na grupę społeczno-zawodową (N=800)	17
Rys. 5: Podział respondentów ze względu na główne źródło utrzymania (N=800)	18
Rys. 6: Podział respondentów ze względu na przeciętny miesięczny dochód netto w gospodarstwie domowym (N=800)	18
Rys. 7: Podział respondentów ze względu na okres zamieszkiwania w Tychach (N=800)	19
Rys. 8: Podział respondentów ze względu na znajomość nazwy wybranych substancji (N=800) – badanie 2018 r.	21
Rys. 9: Podział respondentów ze względu na znajomość nazwy wybranych substancji (N=800) – badanie 2014 r.	21
Rys. 10: Ocena potencjalnej możliwości zdobycia środków psychoaktywnych na terenie miasta Tychy (N = 800) – badanie 2018 r.	24
Rys. 11: Ocena potencjalnej możliwości zdobycia środków psychoaktywnych na terenie miasta Tychy (N = 800) – badanie 2014 r.	24
Rys. 12: Potencjalne propozycje kupna narkotyków lub środków odurzających (N = 800) – badanie 2018 r.	25
Rys. 13: Potencjalne propozycje kupna narkotyków lub środków odurzających (N = 800) – badanie 2014 r.	25
Rys. 14: Potencjalne propozycje zażywania narkotyków lub środków odurzających (N = 800) – badanie 2018 r.	26
Rys. 15: Potencjalne propozycje zażywania narkotyków lub środków odurzających (N = 800) – badanie 2014 r.	26
Rys. 16: Znajomość osób, które w opinii ankietowanych nadużywają substancji psychoaktywnych (N = 800) – badanie 2018 r.	28
Rys. 17: Znajomość osób, które w opinii ankietowanych nadużywają substancji psychoaktywnych (N = 800) – badanie 2014 r.	28
Rys. 18: Znajomość osób, które w opinii ankietowanych nadużywają wybranych substancji psychoaktywnych (N = 800) – badanie 2018 r.	29
Rys. 19: Znajomość osób, które w opinii ankietowanych nadużywają wybranych substancji psychoaktywnych (N = 800) – badanie 2014 r.	29
Rys. 20: Typy relacji ze znajomymi zażywającymi substancje psychoaktywne (N = 134) – badanie 2018 r.	30
Rys. 21: Typy relacji ze znajomymi zażywającymi substancje psychoaktywne (N = 238) – badanie 2014 r.	30
Rys. 22: Zażywanie substancji psychoaktywnych przez inne osoby w obecności respondentów. (N = 800) – badanie 2018 r.	32
Rys. 23: Zażywanie substancji psychoaktywnych przez inne osoby w obecności respondentów. (N = 800) – badanie 2014 r.	32
Rys. 24: Zażywanie poszczególnych substancji psychoaktywnych przez inne osoby w obecności respondentów. (N = 800) – badanie 2018 r.	33
Rys. 25: Zażywanie poszczególnych substancji psychoaktywnych przez inne osoby w obecności respondentów. (N = 800) – badanie 2014r.	33
Rys. 26: Miejsca, w których dochodziło do incydentów zażywania substancji psychoaktywnych przez inne osoby w ich obecności (N = 175) – badanie 2018 r.	34
Rys. 27: Miejsca, w których dochodziło do incydentów zażywania substancji psychoaktywnych przez inne osoby w ich obecności (N = 210) – badanie 2014 r.	34
Rys. 28: Osobiste doświadczenia respondentów z zażywaniem środków psychoaktywnych (N = 800) – badanie 2018 r.	36
Rys. 29: Osobiste doświadczenia respondentów z zażywaniem środków psychoaktywnych (N = 800) – badanie 2014 r.	36

Spis rysunków	strona
Rys. 30: Osobiste doświadczenia respondentów z zażywaniem konkretnych środków psychoaktywnych (N = 800) – badanie 2018 r.	36
Rys. 31: Osobiste doświadczenia respondentów z zażywaniem konkretnych środków psychoaktywnych (N = 800) – badanie 2014 r.	36
Rys. 32: Ogólne deklaracje dotyczące potencjalnego spożywania alkoholu (N = 800) – badanie 2018 r.	39
Rys. 33: Ogólne deklaracje dotyczące potencjalnego spożywania alkoholu (N = 800) – badanie 2014 r.	39
Rys. 34: Korzystanie z okazji sprzyjających spożywaniu alkoholu (N = 800) – badanie 2018 r.	39
Rys. 35: Korzystanie z okazji sprzyjających spożywaniu alkoholu (N = 800) – badanie 2014 r.	39
Rys. 36: Preferowane typy napojów alkoholowych (N = 637) – badanie 2018 r.	41
Rys. 37: Preferowane typy napojów alkoholowych (N = 659) – badanie 2014 r.	41
Rys. 38: Przeciętna ilość alkoholu wypijana przy jednej okazji (N = 637) – badanie 2018 r.	43
Rys. 39: Przeciętna ilość alkoholu wypijana przy jednej okazji (N = 659) – badanie 2014 r.	43
Rys. 40: Okazje, przy których ankietowani decydują się na spożywanie alkoholu (N = 637) – badanie 2018 r.	44
Rys. 41: Okazje, przy których ankietowani decydują się na spożywanie alkoholu (N = 637) – badanie 2014 r.	44
Rys. 42: Częstotliwość upojenia alkoholowego respondentów (N = 637) – badanie 2018 r.	45
Rys. 43: Częstotliwość upojenia alkoholowego respondentów (N = 659) – badanie 2014 r.	45
Rys. 44: Znajomość osób nadużywających alkoholu (N = 800) – badanie 2018 r.	46
Rys. 45: Znajomość osób nadużywających alkoholu (N = 800) – badanie 2014r.	46
Rys. 46: Typy relacji ze znajomymi nadużywającymi alkoholu (N = 397) – badanie 2018 r.	47
Rys. 47: Typy relacji ze znajomymi nadużywającymi alkoholu (N = 279) – badanie 2014 r.	47
Rys. 48: Respondenci jako ofiary przemocy ze strony obcej osoby (N = 800) – badanie 2018 r.	49
Rys. 49: Respondenci jako ofiary przemocy ze strony obcej osoby (N = 800) – badanie 2014 r.	49
Rys. 50: Miejsca, w których respondenci padli ofiarą przemocy ze strony obcych osób (N = 800) – badanie 2018 r.	49
Rys. 51: Miejsca, w których respondenci padli ofiarą przemocy ze strony obcych osób (N = 800) – badanie 2014 r.	49
Rys. 52: Rodzinne sprzeczki, kłótnie lub awantury (N = 800) – badanie 2018 r.	51
Rys. 53: Rodzinne sprzeczki, kłótnie lub awantury (N = 800) – badanie 2014 r.	51
Rys. 54: Częstotliwość występowania sytuacji konfliktowych w domach respondentów (N=800) – badania 2018 r.	51
Rys. 55: Częstotliwość występowania sytuacji konfliktowych w domach respondentów (N=800) – badania 2014 r.	51
Rys. 56: Uczestnicy domowych konfliktów (N = 671) – badanie 2018 r.	53
Rys. 57: Uczestnicy domowych konfliktów (N = 622) – badanie 2014 r.	53
Rys. 58: Akty przemocy w trakcie rodzinnych konfliktów (N = 637) – badanie 2018 r.	56
Rys. 59: Akty przemocy w trakcie rodzinnych konfliktów (N = 622) – badanie 2014 r.	56
Rys. 60: Akty przemocy w trakcie rodzinnych konfliktów (N = 637) – badanie 2018 r.	56
Rys. 61: Akty przemocy w trakcie rodzinnych konfliktów (N = 622) – badanie 2014 r.	56
Rys. 62: Respondenci jako ofiary przemocy domowej (N = 800) – badanie 2018 r.	58

Spis rysunków	strona
Rys. 63: Respondenci jako ofiary przemocy domowej (N = 800) – badanie 2014 r.	58
Rys. 64: Próby poszukiwania pomocy przez ofiary przemocy domowej (N = 61) – badanie 2018 r.	60
Rys. 65: Próby poszukiwania pomocy przez ofiary przemocy domowej (N = 74) – badania 2014 r.	60
Rys. 66: Ofiary przemocy domowej wśród znajomych respondentów (N = 800) – badanie 2018 r.	62
Rys. 67: Ofiary przemocy domowej wśród znajomych respondentów (N = 800) – badanie 2014 r.	62
Rys. 68: Znajome ofiary przemocy domowej (N = 95) – badanie 2018 r.	63
Rys. 69: Znajome ofiary przemocy domowej (N = 119) – badanie 2014 r.	63
Rys.: 70: Typy reakcji respondentów na wiadomości o przemocy domowej (N = 95) – badanie 2018 r.	64
Rys. 71: Typy reakcji respondentów na wiadomości o przemocy domowej (N = 95) – badanie 2014 r.	64
Rys. 72: Problemy społeczne miasta Tychy w opiniach badanych (N = 800) – badanie 2018 r.	66
Rys. 73: Problemy społeczne miasta Tychy w opiniach badanych (N = 800) – badanie 2014 r.	66
Rys. 74: Aktorzy społeczni odpowiedzialni za zjawisko narkomani (N = 800) – badanie 2018 r.	71
Rys. 75: Aktorzy społeczni odpowiedzialni za zjawisko narkomani (N = 800) – badanie 2014 r.	71
Rys. 76: Aktorzy społeczni odpowiedzialni za zjawisko alkoholizmu (N = 800) – badanie 2018 r.	72
Rys. 77: Aktorzy społeczni odpowiedzialni za zjawisko alkoholizmu (N = 800) – badanie 2014 r.	72
Rys. 78: Aktorzy społeczni odpowiedzialni za zjawisko przemocy domowej (N = 800) – badanie 2018 r.	72
Rys. 79: Aktorzy społeczni odpowiedzialni za zjawisko przemocy domowej (N = 800) – badanie 2014 r.	72
Rys. 80: Źródła informacji na temat skutków używania/spożywania narkotyków i alkoholu (N = 800) – badanie 2018 r.	75
Rys. 81: Źródła informacji na temat skutków używania/spożywania narkotyków i alkoholu (N = 800) – badanie 2014 r.	75
Rys. 82: Ocena wprowadzenia zakazu nocnej sprzedaży alkoholu w Tychach (N = 800) – badanie 2018 r.	77
Rys. 83: Ocena potencjalnej skuteczności działań ograniczających spożycie alkoholu w mieście (N = 800) – badanie 2018 r.	78

Spis tabel	Strona
Tab. 1: Podział pełnoletnich mieszkańców miasta Tychy ze względu na płeć i wiek	12
Tab. 2: Podział respondentów ze względu na zamieszkaną dzielnicę miasta (N=800)	19
Tab. 3: Ocena potencjalnej możliwości zdobycia środków psychoaktywnych na terenie miasta Tychy (N = 800) – badanie 2018 r.	23
Tab. 4: Ocena potencjalnej możliwości zdobycia środków psychoaktywnych na terenie miasta Tychy (N = 800) – badanie 2014 r.	23
Tab. 5: Znajomość osób, które w opinii ankietowanych nadużywają wybranych substancji psychoaktywnych (N = 800) – badanie 2018 r.	28
Tab. 6: Znajomość osób, które w opinii ankietowanych nadużywają wybranych substancji psychoaktywnych (N = 800) – badanie 2014 r.	28
Tab. 7: Zażywanie poszczególnych substancji psychoaktywnych przez inne osoby w obecności respondentów. (N = 800) – badanie 2018 r.	32
Tab. 8: Zażywanie poszczególnych substancji psychoaktywnych przez inne osoby w obecności respondentów. (N = 800) – badanie 2014 r.	32
Tab. 9: Osobiste doświadczenia respondentów z zażywaniem konkretnych środków psychoaktywnych (N = 800) – badanie 2018 r.	37

Spis tabel	Strona
Tab. 10: Osobiste doświadczenia respondentów z zażywaniem konkretnych środków psychoaktywnych (N = 800) – badanie 2014 r.	37
Tab. 11: Częstotliwość spożywania wybranych typów napojów alkoholowych (N = 637) – badanie 2018 r.	42
Tab. 12: Częstotliwość spożywania wybranych typów napojów alkoholowych (N = 659) – badanie 2014 r.	42
Tab. 13: Przyczyny konfliktów rodzinnych (N = 671) – badanie 2018 r.	54
Tab. 14: Przyczyny konfliktów rodzinnych (N = 622) – badanie 2014 r.	54
Tab. 15: Typy i częstotliwość aktów przemocy w trakcie konfliktów rodzinnych (N = 637) – badanie 2018 r.	57
Tab. 16: Typy i częstotliwość aktów przemocy w trakcie konfliktów rodzinnych (N = 622) – badanie 2014 r.	57
Tab. 17: Formy przemocy domowej stosowanej wobec respondentów oraz jej źródła (N = 800) – badanie 2018 r.	59
Tab. 18: Formy przemocy domowej stosowanej wobec respondentów oraz jej źródła (N = 800) – badanie 2014 r.	59
Tab. 19: Próby poszukiwania pomocy przez ofiary przemocy domowej (N = 61) – badanie 2018 r.	61
Tab. 20: Próby poszukiwania pomocy przez ofiary przemocy domowej (N = 74) – badania 2014 r.	61
Tab. 21: Zachowania ryzykowne w ocenie respondentów (N = 800) – badanie 2018 r.	67
Tab. 22: Zachowania ryzykowne w ocenie respondentów (N = 800) – badanie 2014 r.	67
Tab. 23: Postrzeganie problemu narkomanii, alkoholizmu i przemocy domowej (N = 800) – badanie 2018 r.	69
Tab. 24: Postrzeganie problemu narkomanii, alkoholizmu i przemocy domowej (N = 800) – badanie 2014 r.	69
Tab. 25: Znajomość lokalizacji instytucji pomocowych w mieście (N = 800) – badanie 2018 r.	73
Tab. 26: Znajomość lokalizacji instytucji pomocowych w mieście (N = 800) – badanie 2014 r.	73
Tab. 27: Wyszukiwanie informacji dot. wybranej problematyki (N = 800) – badanie 2018 r.	76
Tab. 28: Wyszukiwanie informacji dot. wybranej problematyki (N = 800) – badanie 2014 r.	76